

<p>תוספות דף רע"ב</p>	
<p>ואלה מוסיף על הראשונים אשר כבר היו לעולמים כי מקומות יש בספר הקדוש הזה ששייכים להם איזה מאמרים כמו מספר הבהיר ותוספתא ומדרש רות וכיוצא באלו שלא נדפסו בדפוס מנטובא ואולי יאמר האומר שלא נאמר בו כי טוב הואיל ואינו בשלמותו והכל הולך אחר החתום לכן הדפסנו בסוף הספר כדי שכל אחד ימצא מבוקשו:</p>	
<p>מספר הבהיר השייך לדף פב ע"א קודם אמר רבי שמעון – סימן א'</p>	
<p>²¹וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים וכי רואים את הקולות⁴³ אלא וכל העם רואים את הקולות אותן קולות שנאמר קול יי' על המים אל הכבוד הרעים קול יי' בכח ואומר בכח ידי עשיתי ואומר אף ידי יסדה ארץ קול יי' בהדר ואומר הוד והדר פעלו וצדקתו וגו' קול יי' שובר ארזים זה קשת שמשברת עצי ארזים ועצי ברושים קול יי' חוצב להבות אש זה שעושה שלום בין האש ובין המים שחוצב כח האש ומונע אותן מללחוד המים גם מונע מלכבותו קול יי' יחיל מדבר שנאמר ועושה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם יותר מן המדבר קול יי' יחולל אילות ויחשוף יערות ובהיכלו כלו אומר כבוד דכתיב⁵ השבעתי אתכם בנות</p>	<p>וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים וכי רואים את הקולות אלא וכל העם רואים את הקולות אותן קולות שנאמר קול יי' על המים אל הכבוד הרעים קול יי' בכח ואומר בכח ידי עשיתי ואומר אף ידי יסדה ארץ קול יי' בהדר ואומר הוד והדר פעלו וצדקתו וגו' קול יי' שובר ארזים זה קשת שמשברת עצי ארזים ועצי ברושים קול יי' חוצב להבות אש זה שעושה שלום בין האש ובין המים שחוצב כח האש ומונע אותן מללחוד המים גם מונע מלכבותו קול יי' יחיל מדבר שנאמר ועושה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם יותר מן המדבר קול יי' יחולל אילות ויחשוף יערות ובהיכלו כלו אומר כבוד דכתיב</p>

¹ אמר מר מאי דכתיב (נוסף צבהיר).

² ספר הבהיר אות כה.

³ עי' ח"א נב ע"ב, וכן לעיל קצד ע"א שפסוק זו מקור לכך שראו באספקלריא המאירה. ועי' תיקור² עא ע"א: אדהכי הא אליהו קא אקדים לתקנא לון מותבייהו פתח ואמר רבי רבי בוצינא קדישא דפומא דילך איהו ממלל רברבן באורייתא מניה מזדעזעין עלאין ותתאין ופומא דילך אתמר בה והר סיני עשן כלו וכו' בגין דאת י' שריא במוחא דילך ה' בלבך דאיהי בינה ובה לב מבין ו' בפומא דילך ומניה וכל העם רואים את הקולות דאיהו באיננון הבלים דנפקין מפומך דעלייהו אתמר קול ה' חוצב להבות אש. פי' הגר"א: ופומא דילך כו' - ר"ל, שהפה הוא ה' בתראה כמש"ל (יג ע"א) וש"מ, "עשן כולו", הן ההבלים, "מפני אשר ירד ה'", שם הו"ה כמו שמפרש והולך: שריא במוחא דילך ה' כו' ו' בפומא כו' - ר"ל, הקולות, והפה שהוא הדיבור, כבר פירש שהוא ה': דאת י' שריא כו' - חכמה במוח שלו: ובה לב מבין - מביא ראייה שבינה בלב, והראיה הוא מאותיות דר"ע: דאינון הבלים כו' - ר"ל, שרואין את ההבלים, דעל קול לא יתכן ראייה, ומביא ראייה דנק' הבלים קולות, דכתיב קול ה' כו', ולהבות אינון הבלים, וכמש"ל תיקון ס"ט, ע"כ. ועי' תיקור² ע בע"א: דכמה דאיהו שמא דקודשא בריך הוא דמ"ב וע"ב לעילא כך איהו שמא דמ"ב וע"ב לתתא הה"ד (תהלים מח) כשמך אלהים כן תהלתך על קצוי ארץ ודא איהו וכל העם רואים את הקולות ואינון הו מלאכין דכל חד הוה אתעביד קול ופרח באוריא וכל חד מישראל דהוה אמר נעשה ונשמע הוה שריא בפומיה והוה אולף ליה אורייתא כלה.

⁴ "רואים את הקולות" נמחק צבהיר, ובמקומו איתא "נלחיס קולות".

⁵ וכתיב (צבהיר).

<p>ירושלם בצבאות או באילות השדה הא למדת שבשבע קולות נתנה התורה ובכלם נגלה עליהם אדון העולם וראום⁶ והיינו דכתיב וכל העם רואים את הקולות</p>	<p>השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה הא למדת שבשבע קולות נתנה התורה ובכלם נגלה עליהם אדון העולם וראום והיינו דכתיב וכל העם רואים את הקולות</p>
<p>⁷כתוב אחד אומר ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו וכתוב אחד אומר⁸ כי מן השמים דברתי עמכם הא כיצד אשו הגדולה היתה בארץ שהוא קול אחד ושאר קולות היו בשמים דכתיב מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש ומאי היא גדולה ומאלו⁹ היה יוצא דבור מתוך האש שנאמר (שם) ודבריו שמעת מתוך האש¹⁰</p>	<p>כתוב אחד אומר ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו וכתוב אחד אומר כי מן השמים דברתי עמכם הא כיצד אשו הגדולה היתה בארץ שהוא קול אחד ושאר קולות היו בשמים דכתיב מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש ומאי היא גדולה ומאלו היה יוצא דבור מתוך האש שנאמר (שם) ודבריו שמעת מתוך האש</p>
<p>¹¹ומה (שם) ותמונה אינכם רואים זולתי קול ההוא כדאמר להם משה לישראל (שם) כי לא ראיתם כל תמונה¹² תמונה ולא כל תמונה מלה"ד למלך שהיה עומד על עבדיו מעוטף בכסות לבנה לא די לאימת המלך שיסתכלו בלבושיו ועוד רחוק היה המלך ושמעו קולו יכולין לראות גרונו אמרת לא הא למדת שראו תמונה ולא כל תמונה והיינו דכתיב ותמונה אינכם רואים זולתי קול וכתוב (שם) קול דברים אתם שומעים</p>	<p>ומה (שם) ותמונה אינכם רואים זולתי קול ההוא כדאמר להם משה לישראל (שם) כי לא ראיתם כל תמונה תמונה ולא כל תמונה מלה"ד למלך שהיה עומד על עבדיו מעוטף בכסות לבנה לא די לאימת המלך שיסתכלו בלבושיו ועוד רחוק היה המלך ושמעו קולו יכולין לראות גרונו אמרת לא הא למדת שראו תמונה ולא כל תמונה והיינו דכתיב ותמונה אינכם רואים זולתי קול וכתוב (שם) קול דברים אתם שומעים</p>
<p>¹³כתוב אחד אומר וכל העם רואים את הקולות וכתוב אחד אומר קול דברים אתם שומעים הא כיצד בתחלה רואים את הקולות ומה ראו שבע קולות שאמר דוד ולסוף שמעו</p>	<p>כתוב אחד אומר וכל העם רואים את הקולות וכתוב אחד אומר קול דברים אתם שומעים הא כיצד בתחלה רואים את הקולות ומה ראו שבע קולות שאמר דוד ולסוף שמעו הדבר יוצא מבין כולם והרי הם עשרה</p>

⁶ ורלוהו (צ'היר)

⁷ ספר הבהיר אות כו.

⁸ וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר, וכתוב אחד אומר (נוסף צ'היר)

⁹ ומאין (צ'היר).

¹⁰ בשבעה קולות נתנה תורה למשה והוא משיג ומתבונן בהם ושומע אותם ובפרק קמא דברכות יחשבו אותם הנסתרים שאינן מפורשים בכתוב כי השנים מפורשים הם בכתוב והם הקול הגדול סוד תורה שבכתב והאש סוד תורה שבעל פה שהוא הקול האחרון והוא המושג לישראל והוא שנכללו בו כל הקולות והוא בלבד שהשיגו ישראל והוא שנאמר עליו בשמעכם את הקול מתוך האש (עבה"ק ח"ד פ"ל).

¹¹ ספר הבהיר אות כז.

¹² עי' שער מאמרי רז"ל, שבת: בזה יובן ג"כ בפסוק אחר כי לא ראיתם כל תמונה ופסוק אחר אומר ותמונת ה' יביט ר"ל לא ראיתם כל תמונה דהיינו כל הכללות אבל א"ס לא ראיתם ולא השגתם אבל מקומו שהם העולמות שברא הא"ס שהם כלולים בשם ההו"ה זהו ותמונת ה' יביט ר"ל ותמונת הד' אותיו במקום ההוא הנעלם שהוא כסא ונשמת הכסא שהוא המלכו' דאצי' עין לא ראתה אלהים זולתך.

¹³ ספר הבהיר אות כח.

<p>הדבר¹⁴ יוצא מבין כלם והא אנון עשר¹⁵ דרבנן אמרי דכלהו אמרינן כחדא¹⁶ מלתא כן כלהו כחדא¹⁷ מלתא אמרינן¹⁸ והוי שבעה מאמרות בשבעה קולות וע"ד¹⁹ נאמר קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים למדת שכלם כאחד מדבור אחד נאמרו ובעבור שלא יטעו ישראל לומר אחרים יעזרוהו מן המלאכים אף קולו לבדו לא יוכל להיות חזק כל כך בעבור כך חזר וכללם</p>	<p>שחכמים אמרו שכל האמירות כמלה אחת כן כולן כמלה אחת נאמרו והיו שבעה מאמרות בשבעה קולות ועל זה נאמר קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם רואים זולתי קול הרי למדת שכלם כאחד מדבור אחד נאמרו ובעבור שלא יטעו ישראל לומר אחרים יעזרוהו מן המלאכים אף קולו לבדו לא יוכל להיות חזק כל כך בעבור כך חזר וכללם.</p>
<p>ד"א שלא יאמר העולם הואיל והם עשרה מאמרות לעשר מלאכים שמא לא יוכלו לדבר על פה אחד כתיב ביה אנכי וכלל כל העשרה ומאי עשרה מלכים שבע קולות ושלשה מאמרים ומאי אומרים דכתיב ויי האמירך היום ומאי נינהו שלשה דכתיב ראשית חכמה קנה חכמה ובכל קנינך קנה בינה כד"א ונשמת שדי תבינם נשמתו של שדי היא תבינם שלישיית מאי הוי²³ כדאמר ליה ההוא גברא²⁴ סבא לההוא ינוקא במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקר במה שהרשיתך²⁵ התבונן אין לך עסק בנסתרות</p>	<p>דבר אחר שלא יאמרו העולם הואיל והם עשרה מאמרות לעשרה מלאכים שמא לא יוכלו לדבר על פה אחד כתוב בו "אנכי" וכלל כל העשרה ומה העשרה מלכים שבעה קולות ושלשה מאמרים ומה אומרים שכתוב ויי האמירך היום ומהם השלשה שכתוב ראשית חכמה קנה חכמה ובכל קנינך קנה בינה כמו שנאמר (איוב לב) ונשמת שדי תבינם נשמתו של שדי היא תבינם שלישיית מה היתה כמו שאמר לו אותו גבר זקן לאותו תינוק במפלא ממך אל תדרש ובמכסה ממך אל תחקר במה שהרשיתך התבונן אין לך עסק בנסתרות.</p>
<p>תנא כבוד אלהים הסתר דבר מאי דבר כד"א ראש דברך אמת וכבוד מלכים חקור</p>	<p>שנינו כבוד אלהים הסתר דבר מה הדבר כמו שנאמר (תהלים קיט) ראש</p>

¹⁴ הליצור (זהיר).

¹⁵ תנן (נוסף בזהיר).

¹⁶ כחלא (זהיר).

¹⁷ כחלא (זהיר).

¹⁸ זהר חדש (מרגליות) דף מא ע"א

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. איהו בלחודוי בדיבורא חדא והא אוקימנא, אנכי ולא יהיה לך בדיבורא חדא אתאמרו:

וכי הני, ותו לא, אל הני כללא דכלא, הני כללא דכל אורייתא והי נמי זכור ושמור. ובגין דזכור ושמור אינון כללא דכלא, נקט הני דאינון כללא. זכור ושמור. אנכי זכור, לא יהיה לך שמור. וכלא בדיבורא חדא:

מאי בדבורא חדא. הכי הוא ודאי, בדיבורא חדא ולא בתרין. בגין דהאי דבור, איהו אתכליל מכלהו קלי. ואיהו דהוה אמר בתוקפא וחילא דכלהו, דכל חד וחד הוא בטש ביה בלחישו, ואיהו הוה אמר: ????

¹⁹ ועל תלתא מנייהו (זהיר)

²⁰ כחלא (זהיר).

²¹ נמחק בזהיר.

²² עזרוהו או אחד (זהיר).

²³ היא (ביהר).

²⁴ נמחק בזהיר.

²⁵ שְׁהוֹרַסְתָּ (ביהר).

<p>דבר מאי דבר דכתיב דבר דבור על אפניו אל תקרי אפניו אלא אופניו²⁶ ע"כ:</p>	<p>דברך אמת וכבוד מלכים חקר דבר מה הדבר שכתוב דבר דבר על אפניו אל תקרי אפניו אלא אופניו.</p>
<p>שייך לדרף צ"ב במאמר המתחיל וידבר אלקים הנמשך לדרף צ"א ונכלל בו אלו שתי הגהות – סימן ב'</p>	
<p>²⁷ואלו הם י"ב פקודין א' יחוד ה' ב' ליראה את ה' ג' למנדע דאית דיין ואית אנר טוב וכו' ד' לקדש את ה' ה' להתפלל בכל יום שחרית מנחה וערבית ו' לעסוק בתורה ז' למול את הבן ח' קדש לי כל בכור ט' תפלין י' ציצית י"א מזוזה י"ב למסור נפשו בדבקות</p>	<p>ואלו הן י"ב מצוות א יחוד ה' ב ליראה את ה' ג לדעת שיש דין ויש שכר טוב וכו' ד לקדש את ה' ה להתפלל בכל יום שחרית מנחה ערבית ו לעסוק בתורה ז למול את הבן ח קדש לי כל בכור ט תפלין י ציצית יא מזוזה יב למסור נפשו בדבקות</p>
<p>תוספות דף רע"א/א</p>	
<p>אלו הם י"ב פקודי שמור א' דלא למיהב רבו לעובדי כוכבים ב' דלא למבני מגדל לעובדי כוכבים ג' אל תפנו וגו' להרהר אחריהם ד' לא תשתחוה להם ה' דלא לאתכפיא דהיינו לא תעבדם ו' דלא להחליף יחודא דמריה דהיינו ההמיר וגו' ז דלא להרהרא דהיינו לא תתורו וגו' ח' שלא לשאול באוב ט' שלא לשאול בידעוני י' שלא לדרוש אל המתים י"א שלא למעבד חרשין דהיינו וחובר חבר י"ב ושם אלהים אחרים לא תזכירו:</p>	<p>אלו הם י"ב מצוות שמור א שלא לתת גדולה לעבודה זרה ב שלא לבנות מגדל לעבודה זרה ג אל תפנו וגו' (שלא) להרהר אחריהם ד לא תשתחוה להם ה שלא להכנע זהו לא תעבדם ו שלא להחליף יחוד של רבונו זהו ההמיר ז שלא להרהר זהו לא תתורו וגו' ח שלא לשאל באוב ט שלא לשאל בידעוני י שלא לדרש אל המתים יא שלא לעשות כשפים זהו וחבר חבר יב ושם אלהים אחרים שלא תזכירו.</p>
<p>מספר הבהיר השייך לדרף קמו ע"א קודם מאמר וזאת התרומה – סימן ג</p>	
<p>²⁸ישב רבי ברכיה ודרש מאי דכתיב ויקחו לי תרומה כך אמר הקב"ה אותה תרומה הרימו אותה בתפלותיכם ומי הוא אותו שנדבו לבו להמשך מן העולם הזה כבדוהו כי בו אני שמח שיודיע שמי וממנו ראוי לקחת את תרומתי שנאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי מאותו המתנדב דא"ר רחימאי צדיקים וחסידים שבישראל שמרימין אותי על כל העולם בזכותיהן ומהם יתפרנס הלב מפרנסן²⁹</p>	<p>ישב רבי ברכיה ודרש מאי דכתיב ויקחו לי תרומה כך אמר הקב"ה אותה תרומה הרימו אותה בתפלותיכם ומי הוא אותו שנדבו לבו להמשך מן העולם הזה כבדוהו כי בו אני שמח שיודיע שמי וממנו ראוי לקחת את תרומתי שנאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי מאותו המתנדב דא"ר רחימאי צדיקים וחסידים שבישראל שמרימין אותי על כל העולם בזכותיהן ומהם יתפרנס הלב מפרנסן</p>

²⁶ אפניו אלכא אופניו" נמחק צבחה, ובמקומו איתא אופניו אלכא אפניו.

²⁷ צ"ע מקור לדברים אלו.

²⁸ ספר הבהיר אות מג. עי' ח"א רסז ע"ב.

²⁹ הלב והוא לב השמים מתפרנס בתפלותיהם וזכויותיהם של צדיקים שמרימים אותו למעלה ומיחדים אותו בשמים, וזהו תכליתן בעבודתם לא תכלית אחר, והלב גם כן מפרנסן עם שאין כוונתם לזה כי אם צורך גבוה. ולפי שזה התכלית הוא החפץ והרצון העליון לא זולת, אמרו שם בסוף הענין,

<p>וכל הצורות הקדושות הממונות על האומות וישראל קדושים נטלו מגוף האילן ומלבו מה לב הדר פרי הגוף אף ישראל נטלו עץ הדר מה אילן תמר ענפיו סביביו ולולבו באמצע אף ישראל נטלו גוף האילן הזה שהוא לבו וכנגד הגוף הוא חוט השדרה באדם שהוא עקר הגוף ולמה לולב זה כתיב לו לב³⁰ אף הלב מסור ל"ו ומה ל"ב זה שלשים ושתים נתיבות חכמה בו אף בכל נתיב מהם צורה שומרת שנאמר לשמור את דרך עץ החיים</p>	<p>וכל הצורות הקדושות הממונות על האומות וישראל קדושים נטלו מגוף האילן ומלבו מה לב הדר פרי הגוף אף ישראל נטלו עץ הדר מה אילן תמר ענפיו סביביו ולולבו באמצע אף ישראל נטלו גוף האילן הזה שהוא לבו וכנגד הגוף הוא חוט השדרה באדם שהוא עקר הגוף ולמה לולב זה כתיב לו לב אף הלב מסור ל"ו ומה ל"ב זה שלשים ושתים נתיבות חכמה בו אף בכל נתיב מהם צורה שומרת שנאמר לשמור את דרך עץ החיים</p>
<p>ומאי (שם) וישכן מקדם לגן עדן וישכון באותן נתיבות שקדמו לאותו מקום שנקראת גן ושקדם לכרובים דכתיב (שם) ואת הכרובים ושקדם ללהט דכתיב (שם) את להט החרב והא כתיב דמים ואש קדמו דכתיב יהי רקיע בתוך המים וכתיב (שם) ויקרא אלקים לרקיע שמים ומנלן דשמים הוי אש דכתיב כי יי' אלהיך אש אכלה הוא</p>	<p>ומאי (שם) וישכן מקדם לגן עדן וישכון באותן נתיבות שקדמו לאותו מקום שנקראת גן ושקדם לכרובים דכתיב (שם) ואת הכרובים ושקדם ללהט דכתיב (שם) את להט החרב והא כתיב דמים ואש קדמו דכתיב יהי רקיע בתוך המים וכתיב (שם) ויקרא אלקים לרקיע שמים ומנלן דשמים הוי אש דכתיב כי יי' אלהיך אש אכלה הוא</p>
<p>ומנלן דשמים הקב"ה³¹ דכתיב ואתה תשמע השמים אטו שלמה מתפלל אל השמים שישמעו תפלתו אלא שנקרא שמים על שמו דכתיב (שם) השמים ושמי השמים לא יכלכלוך הוי שמו של הקב"ה והוי אש ואמרת קדם אלא אימא כחם קדם של אותם הצורות של המקום ההוא ומאי נינהו כחם</p>	<p>ומנלן לנו ששמים הקדוש ברוך הוא שכתוב ואתה תשמע השמים האם שלימה מתפלל אל השמים שישמעו תפלתו אלא שנקרא שמים על שמו שכתוב השמים ושמי השמים לא יכלכלוך הרי שמו של הקדוש ברוך הוא והרי אש ואמרת קדם אלא אמר כחם קדם של אותן הצורות של המקום</p>

לפיכך קחו תרומתי ממנו תחילה ואחר כך וזאת התרומה אשר תקחו מאתם, מאת השאר, ומה זהב וכסף ונחשת וגו' לומר שאין הקב"ה חפץ כי אם בעבודה לתכלית שיתיחד בכבודו, וזה חפצו ורצונו בצדיקים היודעים זה ועושים אותו להשלים הרצון ההוא לא לתכלית אחר (עבה"ק ח"ב פ"ו).

³⁰ עי' תיקו"ז סד ע"א: ואתקריאת לולב מסטרא דח"י ע"מין דאיהו כליל ח"י ברכאן דצלותא ולקבליהו עבדין ח"י נענועין בלולב בשית סטרין תלת לכל סטרא וסטרא שית סטרין דכלילן בגופא דאיהו עמודא דאמצעייתא דלולב על שמה אתקרי ל"ו ל"ב. בהגר"א: שית סטרין דכלילן כו' - ר"ל, למה מנענעין ביה לשית סטרין, ואמר משום דלולב הוא חוט השדרה דכליל בגופא, וע"ש הגוף נק' לולב, כמו שמפרש והולך ל"ו ל"ב. והוא רומז על מה שכתוב בבהיר (ה ע"ב אות צה) אילן אחד יש לו להקב"ה, ובו י"ב אלכסונים גבול, מזרחית רומית כו', ובפנים מהן הוא האילן, ובכל אלה האלכסונים יש כנגדם פקידים, והם י"ב. וגם בגלגל יש י"ב פקידים, וכן בלב י"ב פקידים, אלה ל"ו פקידים כו', שהם פקידים בתלי. וגלגל ולב והם ל"ו, שכח א' יש להם, וכח כל א' בחבירו, ואע"פ ש"ב בכל א' וא' מן השלשה, כלם אדוקים זה בזה, וכל הל"ו כחות נמצאות בראשים שהוא תלי. ואם תדרשם בלב, תמצא אותם כו', וכולם נשלמו בל"ב נתיבות מסור ללב. והענין כמ"ש בס"י שעולם מתנהג בג', עולם שנה נפש, וכל א' כלול מ"ב, והלב כולל כולן, וזהו ל"ו ל"ב, והוא בעמודא דאמצעייתא. וכן בצדיק, דגוף וברית חד אינון (לעיל מ ע"ב), והוא השדרה שמתפשט עד הברית, אתפשטותא דשדרה אות ג', ועי' במדרש הנעלם ר"פ לך לך (כו ע"ב) תאנא בהורמנא דמלכא כו'.

³¹ ח"ג שו רע"ב (לש"ו). מ"ש "אתה", הכוונה הוא על ת"ת שהוא כלל ה"ק, והוא נקרא אתה, וכמ"ש (מלכים א' ח לב) ואתה תשמע השמים, ואמרו בזוה"ק (משפטים קטז ע"א) כי הוא קאי על ת"ת שהוא כלל ה"ק, ושם נתגלה המאציל בשם הויה ב"ה וכנ"ל שער ז', ועל זה נאמר ואתה תשמע השמים, כי הוא נקרא שמים, וכמ"ש בזוהר שם, וכן בזוהר (ח"א דף רסב ע"ב, ובח"ב דף רעא ע"א), וכן אמרו בתיקונים (תיקון יט דף טל ע"ב), כי ת"ת שהוא כלל ה"ק, הוא נקרא אתה, כי שם הוא הגילוי דהשם הויה ב"ה (הקדו"ש פח ע"ב).

<p>כד"א אין קדוש כ"י כי אין בלתך ואין צור כאלהינו</p>	<p>ההוא ומהו כחם כמו שנאמר אין קדוש כ"י כי אין בלתך ואין צור כאלהינו.</p>
<p>³²ישב ר' ברכיה ודרש מאי לולב דאמרינן אלא לו מסר הלב והיאך אמר ליה שלשה שרים הם תל"י וגלגל ול"ב³³ ולכל אחד ואחד י"ב חזרו השלשה מנין ל"ו ובהם נתקיים העולם דכתיב וצדיק יסוד עולם</p>	<p>ישב רבי ברכיה ודרש מהו הלולב שאנו אומרים אלא לו מסר הלב והיאך אמר לו שלשה שרים הם תל"י וגלגל ול"ב ולכל אחד ואחד שנים עשר חזרו השלשה מנין ל"ו ובהם נתקיים העולם שכתוב וצדיק יסוד עולם</p>
<p>תנא עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים ונתגבר ואם לאו מתחלש והוא סובל כל העולם דכתיב וצדיק יסוד עולם ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם הילכך אפילו אין בעולם אלא צדיק אחד מעמיד את העולם לפיכך קחו תרומתי ממנו תחלה ואחרי אשר תקחו מאתם מאת הנשאר ומהו זהב וכסף ונחשת</p>	<p>שנינו עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים ונתגבר ואם לא מתחלש והוא סובל כל העולם שכתוב וצדיק יסוד עולם ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם הלכך אפילו אין בעולם אלא צדיק אחד מעמיד את העולם לפיכך קחו תרומתי ממנו תחלה ואחרי זאת התרומה אשר תקחו מאתם מאת הנשאר ומהו זהב וכסף ונחשת.</p>
<p>ד"א ויקחו לי תרומה ויקחו לקדש תרומה שהיא יו"ד והיא עשירי ומנלן דעשירי קדש דכתיב העשירי יהיה קדש לקדש ומאי נינהו קדש דכתיב וראשית כל בכורי כל וכל תרומת כל מכל תרומותיכם דכתיב ראשית חכמה יראת יי' אין חכמה אלא יראת השם:</p>	<p>דבר אחר ויקחו לי תרומה ויקחו לי לקדש תרומה שהיא יו"ד והיא עשירי ומנין לנו שעשירי קדש שכתוב (ויקרא כז) העשירי יהיה קדש לקדש ומהו קדש שכתוב וראשית כל בכורי כל וכל תרומת כל מכל תרומותיכם שכתוב ראשית חכמה יראת ה' אין חכמה אלא יראת השם.</p>
<p>שייך לדרך רט"ב במאמר ויעשו כל חכם לב – סימן ד'</p>	
<p>³⁴איכא בצואת ר"א הגדול קרקע הגן הוא כשברא הקב"ה גן עדן נטל שלג מתחת כסא הכבוד וממנה נעשה קרקע הגן וזהו קרקעיתו של ג"ע ואינו נוגע עם הארץ הזאת שהיא למעלה מכל הארצות רקיע שע"ג הגן הוא כעין כל הגוונים כמעשה לבנת הספיר ושמו של הקב"ה חקוק באמצע הרקיע וארבע טבעות בארבע קצות הרקיע וארבע אופנים בכל טבעת ובאמצע הרקיע עמוד א' ועמוד הזה נעוץ מקרקע הגן עד שאוחז פני כסא הכבוד והוא מכוסה מענן הכבוד והמלאך</p>	<p>יש בצואת רבי אליעזר הגדול קרקע הגן הוא כשברא הקדוש ברוך הוא גן עדן נטל שלג מתחת כסא הכבוד וממנה נעשה קרקע הגן וזהו קרקעיתו של גן עדן ואינו נוגע עם הארץ הזאת שהיא למעלה מכל הארצות רקיע שעל גבי הגן הוא כעין כל הצבעים כמעשה לבנת הספיר ושמו של הקדוש ברוך הוא חקוק באמצע הרקיע וארבע טבעות בארבע קצות הרקיע וארבע אופנים בכל טבעת ובאמצע הרקיע עמוד אחד ועמוד הזה נעוץ מקרקע</p>

³² ספר הבהיר אות מד.

³³ ע"י ס"י (פ"ו מ"א) אלו הם שלש אמות אמ"ש, ויצאו מהם שלשה אבות והם אויר מים אש, ומאבות תולדות. שלשה אבות ותולדותיהם ושבעה כוכבים וצבאותיהם ושנים עשר גבולי אלכסון, ראיה לדבר עדים נאמנים בעולם שנה נפש, ושנים עשר חק, ושבעה ושלושה פקדן בתלי וגלגל ולב. (פ"ו מ"ג) תלי בעולם כמלך על כסאו, גלגל בשנה כמלך במדינה, לב בנפש כמלך במלחמה. בהגר"א: תלי בעולם וכו' - שהוא קבוע וכולם חוזרים ובאים אליו ומשתחיים לו.

³⁴ צ"ע מקור לדברים אלו.

אוצר מדרשים (אייזנשטיין) גן עדן; גיהנם עמוד 85
ן עדן קודם שנברא העולם נבר

<p>גבריא אל לבוש הבדים עומד עליו פעם כולם אוחזים בטבעות הרקיע והעמוד חוזר והרקיע סובב ואותיות שם המפורש בולטות ונוצצות ועולות ויורדות</p>	<p>הגן עד שאוחז פני כסא הכבוד והוא מכסה מענן הכבוד והמלאך גבריא אל לבוש הבדים עומד עליו פעם כולם אוחזים בטבעות הרקיע והעמוד חוזר והרקיע סובב ואותיות שם המפורש בולטות ונוצצות ועולות ויורדות.</p>
<p>קול קורא התנודדו מחנות צדיקים קדושים אשריכם שזכיתם לכך מי שמע כזאת מי ראה כאלה בהיות כל נגון הרקיע</p>	<p>קול קורא התנודדו מחנות צדיקים קדושים אשריכם שזכיתם לכך מי שמע כזאת מי ראה כאלה בהיות כל נגון הרקיע</p>
<p>תוספות דף רע"א/ב</p>	
<p>בנוסעו ע"י האיש לבוש הבדים³⁵ והוא מסתלק והרקיע עומד והעמוד מנגן עולה ויורד עד שנמשך אור זוהר אור נועם³⁶ מלמעלה באותו העמוד והצדיקים עומדים לנגד אור ההוא ונהנים ממנו עד חצות הלילה</p>	<p>בנוסעו ע"י האיש לבוש הבדים והוא מסתלק והרקיע עומד והעמוד מנגן עולה ויורד עד שנמשך אור זוהר אור נועם מלמעלה באותו העמוד והצדיקים עומדים לנגד אור ההוא ונהנים ממנו עד חצות הלילה</p>
<p>בחצי הלילה כשבא הקב"ה ליכנס עם הצדיקים שומעים קול סיבוב הרקיע והעמוד מנגן וקרקע הגן מתנשא והצדיקים עולים מחופותיהם לקראת בוראם וכל הגן מתמלא מכבודו באותה שעה מזדווגות הרוחות זכרים ונקבות כפי מה שהיו קודם שנבראו מאותו נועם תאותם לחזות בנועם ה' כולם עושים פרי דהיינו רוחות לגרים³⁷:</p>	<p>בחצי הלילה כשבא הקב"ה ליכנס עם הצדיקים שומעים קול סיבוב הרקיע והעמוד מנגן וקרקע הגן מתנשא והצדיקים עולים מחופותיהם לקראת בוראם וכל הגן מתמלא מכבודו באותה שעה מזדווגות הרוחות זכרים ונקבות כפי מה שהיו קודם שנבראו מאותו נועם תאותם לחזות בנועם ה' כולם עושים פרי דהיינו רוחות לגרים:</p>
<p>תוספתא השייך לרף רלה ע"א קודם המאמר ויביאו – סימן ה'</p>	
<p>³⁸פקודא לאקרבא קרבנא דאיהו חדתותא דסיהרא בכל ירהא וירחא³⁹ ובחדותי דילה למקרב חביבותא עילא ותתא ולאעברא זוהמא מבי מקדשא⁴⁰ וקרבנא דר"ח סליק לעילא בגין לאמשכא</p>	<p>מצוה להקריב קרבן שהוא התחדשות של הלבנה בכל חדש וחדש ובהתחדשות שלה לקרב האהבה למעלה ולמטה ולהעביר הזהמא מבית המקדש וקרבן של ראש חדש עולה למעלה כדי להמשיך הארת הפנים</p>

³⁵ עי' לעיל רלא ע"א.

³⁶ "כנועם" הוא הת"ת להעלותו בדעת אשר בו מתלבש היסוד דאימא הנקר' נועם עליון כנודע וה"ס שם אהיה דיודין העולה בגי' נעם ושם מתגלה אור נועם הבינה בדרך היסוד שלה המלוכש בדעת ז"א (שעה"כ חזרת הש"ץ ג').

³⁷ עי' לעיל מו ע"א.

³⁸ צ"ע מקור לדברים אלו.

³⁹ יסוד הראשון דמיעוט הירח הרי הוא רק מהקב"ה לבד, וזהו שנאמר (במדבר כח טו) לחטאת לה' (דע"ה ח"ב קנז ע"ג).

⁴⁰ עי' ח"ג מז ע"א: כד שארי חויא (תקיפא) לאתגלאה מסתלקין סמכין ובניינין ומתעברין ואתי חוייא תקיפא ואטיל זוהמא וכדין אשתכח מקדשא מסאב. ועי' שער מאמרי רשב"י מ ע"ג: סוד פסוק כי את משכן ה' טימא כו'. הנז' בפ' אחרי בדע"ט ע"א וז"ל אצטריכנא לגלאה כו' דתנינן בשעתא דחוייא תקיפא דלעילא אתער בגין חובי עלמא שארי ואתחבר עם נוקבא ואטיל בה זוהמא כו' הה"ד כי את מקדש ה' טמא כו' ושם במקומו יתבאר קצת יותר מבואר כמ"ש דתנינן אלף וארבע מאה וחמש זינין מתאחדן בהיאי זוהמא דאטיל חוייא תקיפא כו' וע"ש. גם נתבאר בפ' בראשית דנ"ג ע"א ודנ"ח ע"ב ענין הנחש דאטיל זוהמא בחוה.

<p>נהירו דאנפין ממקורא דלעילא לתתא דדא אצטריך בנין מיעוטא וועירו דסיהרא והווא שעיר דר"ה אעבר זוהמא וסליק ליה דלא חפי לסיהרא וכדין אנניד נגידו לגבה מעילא לתתא ואתנהרת סיהרא כדקא יאות בנין דשעיר מפני זוהמא תדיר ממקדשא⁴¹ וגרם לאמשכא נהירו מעילא לתתא וקרבנא דא סליק לעילא⁴² ובג"כ כתיב בו הטאת לה' בנין ההוא זוהמא דחפי לסיהרא ואיהו רזא דכתיב לפתח הטאת רובין</p>	<p>ממקור העליון למטה שזה נצרך משום מעוט והקטנת הלבנה והשעיר ההוא של ראש חדש העביר זהמא והרחיק אותו שלא יכסה את הלבנה ואז המשיך המשכות אצלה ממעלה למטה ומאירה הלבנה כמו שגאה מפני שהשעיר מפנה הזהמא תמיד מהמקדש וגורם להמשיך האור מלמעלה למטה וקרבן זה עולה למעלה ומפני כן כתוב בו (במדבר כט) חטאת לה' משום הזהמא היא שמכסה את הלבנה והוא סוד שכתוב (בראשית ד) לפתח חטאת רבץ.</p>
<p>ואי תימא אמאי כתיב חטאת לה' אלא ודאי ההוא שעיר מעברא ההוא חטאת וגרים לאמשכא נהירו מעילא ודא איהו ושעיר עזים אחד לחטאת ליי' לחטאת לאעברא ליה מן מקדשא ליי' לאמשכא נהירו מעילא דכד חטאת אתעבר ההוא נהירו וחדוה נחית מעילא לתתא וע"ד סליק קרבנא דא לעילא וקרבנא דא אקרי כפרה לפנאה מקדשא ולאעברא זוהמא ע"כ:</p>	<p>ואם תאמר מדוע כתוב חטאת לה' אלא ודאי השעיר ההוא מעביר החטאת היא וגורם להמשיך האור ממעלה וזהו ושעיר עזים אחד לחטאת לה' לחטאת להעביר לו מן המקדש לה' המשיך האור מלמעלה שכאשר החטאת מעברת אותו אור ושמחה יורד ממעלה למטה ועל זה עולה קרבן זה למעלה וקרבן זה נקרא כפרה לפנות המקדש ולהעביר הזהמא.</p>
<p>א"ה בחיות שבזוהרים שהנהנו מתוכם א' מהם הוא מהרב רבי ישראל בנימין ז"ל ושם נמצאו תשלומי החסרונות באיזהו מקומן ובאיזה מקום תוספת השייך למקומו ואינם בנמצא בזוהרים הנדפסים עד כען וכדי שלא למנוע בר מהלומדים שמנו אותם כאן ולא במקומם כדי שיבא דף על דף כזוהר מנשובא מאחר שכל כתבי האריא"ל זלה"ה על אדני דפי הזוהר הנזכר הוטבעו:</p>	
<p>שייך לדף סד ע"א פרשת המטה והוא מז"ח דף מ"ח א' בדפוס וויניציא ובשנוי לשון ותוספת ע"ש - סימן ו'</p>	
<p>⁴³תניא א"ר יוסי גליף הוה חוטרא מתרין סטריין⁴⁴ משמא קדישא חד סטרא דרחמי</p>	<p>שנינו אמר רבי יוסי חקוק היה המטה משני צדדים מהשם הקדוש צד</p>

⁴¹ באשר שהשעיר הוא משורש הגבורות, והוא מסטרא וחולקיה דהס"מ, ולכן כאשר נקרב הוא לה', הרי מוציאין בזה כחו ובלעו מפיו, ונחלש כחו ואתכפייא ואתדחייא (דע"ה ח"ב קנז ע"ג).

⁴² מאחר שמיעוט הירח הוא סיבת כל שליטת הס"מ וכל הקלקולים כולם, ולכן כאשר ניטל ממנו תוקפיה וחיליה ע"י השעיר בכל עת המיעוט עצמו, שהוא בכל ר"ח ור"ח, הרי נעשה התיקון בעיקר הסיבה גופה, כי ניטל ממנו כחו גם מהיסוד והשורש, שהוא מאותו העת אשר משם נמשך כל ראשית אוננו, ולכן עולה תיקון הקרבן שעיר דר"ח לעילא לעילא (דע"ה ח"ב קנז ע"ג).

⁴³ זר"ח ל ע"ב במדרש הנעלם.
⁴⁴ אין הכוונה דהיו שני מטות ממש, אלא הכוונה הוא כי היה המטה כלול משני בחי', והיה עומד לפעמים בבחי' זה ולפעמים בבחי' זה, וכמ"ש שם (דף רעא ע"ב) אמר ר' יוסי גליף הוה חוטרא מתרין סטריין משמא קדישא חד סטרא דרחמי ודינא באתוון גליפין (והוא סוד הב' המטות מטה סתם ומטה האלהים שאמר הרב בהארת המוחין (פרק ב), ושניהם הם בסוד העץ החיים כנ"ז) וחד סטר דינא

<p>ודינא באתון גליפין וחד סטר דינא בדינא נחש עלי צור⁴⁵ ת"ח כתיב ואתה הרם את מטך ונטה את ירך על הים מאי ונטה כלומר נטה בחד גיסא דגליפא ברחמי ודינא וכתיב (שם) ויט משה את ידו ולא כתיב וישלח משה את ידו כלומר אסמי מחד גיסא ואי תימא דגליף הוה מקדמת דנא נחש עלי צור אלא באסנא אתגליף דכתיב וישליכהו ארצה ויהי לנחש בההיא שעתא אתגליף נחש עלי צור</p>	<p>אחד של רחמים ודין באותיות חקוקות וצד אחד דין בדין נחש עלי צור בא וראה כתוב ואתה הרם את מטך ונטה את ירך על הים מהו ונטה כלומר הטה בצד אחד שחקוק ברחמים ודין וכתוב ויט משה את ידו ולא כתוב וישלח משה את ידו כלומר הטה מצד אחד ואם תאמר שחקוק היה מזמן קדמון נחש עלי צור אלא בסנה נחקק שכתוב וישלכהו ארצה ויהי לנחש בשעה ההיא נחקק נחש עלי צור.</p>
<p>ות"ח א"ר יהודה בעא קב"ה דשמוי הוה גליפן בחוטרא יעביד אתאן ותניא תרין אתין אתעבידו בימא בההוא סטר דסמא משה ברחמי ודינא בוע ימא לישראל ב"ב שבילין ואתיב בדינא על מצראי ואטבע להון בתהומא הה"ד וישב ה' עליהם את מי הים מההוא שעתא בעא לאפקא מיא א"ל קב"ה אסמי חוטרא מגיסא אוהרא ותרין אתאן אתעביד ביה כמה דאתעביד מסטרא אוהרא חד את הכא וחד את במריבה אבל השתא והכית בצור באן צור בהאי צור וסליק נחש דלזמנא אחרא</p>	<p>ובא וראה אמר רבי יהודה רצה הקדוש ברוך הוא ששמותיו שהיו חקוקים במטה יעשו האותות ולמדנו שני אותות נעשו בים בצד ההוא שהטה משה ברחמים ודין קרע הים לישראל בשנים עשר שבילים והשיב בדין על המצרים והטביע אותם בתהום זהו שכתוב (שם יד) וישב ה' עליהם את מי הים מאותה שעה רצה להוציא מים אמר לו הקדוש ברוך הוא הטה המטה מצד אחר ושני אותות תעשה בו כמו שנעשה מהצד האחר אות אחד כאן ואות אחד במריבה אבל עתה והכית בצור באיזה צור בזה הצור ויעלה נחש של זמן אחר.</p>
<p>אמר רבי אלעזר מאי דכתיב קח את המטה והקהל את העדה ואתה ואתה אחיך ודברתם מהו ודברתם אמר ר' אלעזר מני ליה על נחש דהא אתעביד בצור השתא בעי דאתעביד נחש⁴⁶ לאשלמא שמוי דקב"ה באילין אתין משמע דכתיב ודברתם וכתיב</p>	<p>אמר רבי אלעזר מהו שכתוב קח את המטה והקהל את העדה ואתה ואתה אחיך ודברתם מהו ודברתם אמר רבי אלעזר צוה אותו על הנחש שהרי נעשה בצור עתה צריך שיעשה בנחש להשלים שמו של הקדוש ברוך</p>

בדינא נחש עלי צור, והוא בסוד עץ הדעת. ואמר שם עוד, ואי תימא דגליף הוה מקדמת דנא נחש עלי צור אלא באסנא אתגליף דכתיב וישליכהו ארצה ויהי לנחש, בההיא שעתא אתגליף נחש עלי צור⁴⁴. ור"ל שלא תימא דבחי' עץ הדעת שבו היה בו מתחילה, על זה אמר כי לא כן הוא, כי תחילת מציאותו של המטה היה רק בסוד עץ החיים, ורק בגלות מצרים ע"י שנטמאו ישראל בטומאת ערות מצרים, נשתנה המטה ג"כ ונתגלה למשה רבינו ע"ה בעת מראה הסנה שהוא היה מרמז על גלות השכינה, וכמ"ש בפ' ויצא (קנט ע"ב) ופ' יתרו (סט ע"ב), אז נתגלה לו שנשתנה גם המטה אז בסוד עץ הדעת. וזהו סוד מאמרם ז"ל בילקוט שמות (רמז קע"א בשם מדרש אבכיר) שהיה המטה מדבר לפני ישראל עם משה, הייתי במדין ונהפכתי לנחש, ואח"כ נעשיתי מטה. ואף היא מרימה קולה טהורה הייתי ונטמאתי, וחזרתי ונטהרתי (דע"ה ח"ב קכח ע"ד). עי' לעיל מח ע"א (לש"ו).

⁴⁵ חזרו אז הזו"ן תיכף לקטנותן, וזהו שנאמר ויך את הסלע במטהו פעמים, ואמר האריז"ל (בלק"ת וכן בספר הליקוטים פ' חוקת) כי בהכאת המטה בהסלע נעשה אז הזווג דקטנות, כי המטה כאשר שהוא בדרגא דעץ הדעת אז עומד בו הארת היסוד דקטנות הנקרא נחש והוא בבחי' דינין, והנוק' נקרא אז בשם צור שהוא דינא תקיפא (דע"ה ח"ב קלג ע"ב). היסוד דקטנות דהנוק' הוא נקרא בשם צור, והוא אלהים דהה"ן עם הכולל גימ' צור, והוא דינין כמ"ש בשער ז"א (ריש פרק ד) וכן בשער הפסוקים (בשלח דף עא ע"א), וכן הוא בזוה"ק (ח"ב דף סד ע"א) בכל אתר צור גבורה כו' ע"ש כל הענין, וכן בהשמטות (דף רעא ודף רעב) [אך שם הוא משובש וחסר, וע' בזוהר חדש (במדרש הנעלם פ' בשלח דף ל)] [(דע"ה ח"ב קכד ע"א).

⁴⁶ בנחש (לש"ו).

<p>וידבר העם באלקים ובמשה מה כתיב בתריה (שם) וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וגו' מה נחש חיליה בפומא אוף הכא בפומא ומשה לא עבד הכי אלא הכה מחא ולא אשלים שמא אלא חזר בקדמיתא בשמא דצור ושבק שמא דנחש הה"ד ויך ולא כתיב וידבר כמה דאתפקד ודברתם</p>	<p>הוא באלו האותות משמע שכתוב ודברתם וכתוב (שם כא) וידבר העם באלהים ובמשה מה כתוב אחריו וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וגו' מה נחש כחו בפיו אף כאן בפיו ומשה לא עשה כך אלא הכה הכה ולא השלים השם אלא חזר כבראשונה בשם של צור ועזב שם של נחש זהו שכתוב ויך ולא כתוב וידבר כמו שנצטוו ודברתם</p>
<p>תוספות דף רעב/א</p>	
<p>דתנינן צור למעבד ונחש למללא ויך את הסלע במטהו פעמים חד דעבר וחד השתא</p>	<p>שנינו צור לעשות ונחש לדבר (שם כ) ויך את הסלע במטהו פעמים אחד שעבר ואחד עתה.</p>
<p>תניא א"ר אלעזר ביה שעתא אשתאר⁴⁷ שמא כלומר דלא אשתלים בההוא אות דשביק משה נחש ולא אשתלים כל שמא דהא בחד גיסא אשתלים בימא מגיסא אוהרא שרי בצור ולא אשתלים בנחש אמר ליה קב"ה עבדא⁴⁸ דשרי שמי ולא אשתלים למעבד אתוון אוף את שרית ולא תשתלים (שם) לכן לא תביאו שרית לאפקא לון ולא תשתלים לאעלא לון לארעא לכן לא תביאו א"ר אלעזר ידע לבא דמשה בקדמיתא דרחיל כד חמא נחש דכתיב וינס משה מפניו לבא חמא ולא ידע⁴⁹</p>	<p>שנינו אמר רבי אלעזר באותה שעה נשאר השם כלומר שלא נשלם באות ההוא שעזב משה הנחש ולא נשלם כל השם שהרי בצד אחד נשלם בים מצד אחר התחיל בצור ולא נשלם בנחש אמר לו הקדוש ברוך הוא עשית שהתחיל שמי ולא נשלם לעשות אותות אף אתה תתחיל ולא תשלים לכן לא תביאו התחלת להוציא אותם ולא תשלים להכניס אותם לארץ לכן לא תביאו אמר רבי אלעזר ידע לב של משה בראשונה שהתירא כאשר ראה הנחש שכתוב וינס משה מפניו הלב ראה ולא ידע.</p>
<p>א"ר אלעזר כתיב ויעש משה נחש נחושת וישימהו על הנס על נס לא כתיב אלא על הנס בעא לאתקנא מה דחסר א"ל קב"ה כתיב להקדישני במים במים ולא בדבר אחר כשם שהתחלתי במים בעינא דישתלים בשמי הנס במים אמר רבי אלעזר אתרא דחסר לא שלים אבל את מגיד⁵⁰ נסא חדא (נ"א הכא)</p>	<p>אמר רבי אלעזר כתוב ויעש משה נחש נחושת וישימהו על הנס על נס לא כתוב אלא על הנס רצה לתקן מה שחסר אמר לו הקדוש ברוך הוא כתוב (במדבר כז) להקדישני במים במים ולא בדבר אחר כשם שהתחלת במים רצוני שישתלם בשמי הנס במים אמר רבי אלעזר מקום שחסר לא שלם אבל אתה תמשיך נס אחד (כאן).</p>

⁴⁷ עי' ח"ג ד ע"ב וקמז ע"ב

⁴⁸ עבדה (לס"ו).

⁴⁹ עי' זהר ח"א כז ע"א: מט"ה דא מטטרון, מסטריה חיים ומסטריה מיתה, כד אתהפך למטה איהו עזר מסטרא דטוב, כד אתהפך לחויא איהו כנגדו, מיד (שם ד ג) וינס משה מפניו. וקב"ה מסר ליה בידיא דמשה, ואיהו אורייתא דבעל פה דביה איסור והתר. עי' שער הכוונות (דרושי הפסח דרוש יב): וז"ס משה רבינו ע"ה רבן של נביאים שנא' בו וינס משה מפניו והטעם הוא לפי שענין המטה אשר נהפך לנחש הוא בחי' קטנות דז"א הנקרא נחש כמ"ש בע"ה ובהיותו מתעסק בדרוש ההוא נתיירא וינס מפניו ולכן הסוד הזה צריך להעלימו אם מפאת עצמו ואם מפני שאין אנו יודעים אמיתתו אפי' טפת גרגיר של חרדל מן הדרוש ההוא. ועי' בהגר"א בתז"ח לד ע"ג: היראה בסוד קטנות וינס משה מפניו כי לאחר שנה"י משתקיין מחג"ת הן בסוד גדלות. ועי' דע"V ח,ב דרוש ד' ענף כ סי' ג.

⁵⁰ אהעבז

<p>א"ר יהושע כתיב עשה לך שרף עשה לך לתועלתך עשה לך תקין מה דחסרת ועכ"ז לא תקן אלא ראייה שהיו רואים בנחש וחייין אבל לא נקדש שמא במים ואשתאר חסר מהשאר ותקנת בראיה עלה אל הר העברים וגו' וראה⁵¹ הנך רואה בעיניך ושמה לא תעבור וראיתיה אותה ונאספת אל עמך ת"ח דאפילו ראייה כיון דעבד ראייה בהאי אשלים ליה ראייה אבל לא אשלים שמא במיא כמו שאר כל שמא</p>	<p>אמר רבי יהושע כתוב עשה לך שרף עשה לך לתועלתך עשה לך תקן מה שחסרת ועם כל זה לא תקן אלא הראיה שהיו רואים בנחש וחיים אבל לא נקדש השם במים ונשאר חסר מהשאר ותקנת בראיה עלה אל הר העברים וראה הנך רואה בעיניך (שם) (לא) ושמה לא תעבר (במדבר כז) וראית אתה ונאספת אל עמך בא וראה שאפילו ראייה כיון שעשה ראייה בזה השלים לעצמו הראיה אבל לא השלים את השם במים כמו שאר כל השמות.</p>
<p>א"ר יצחק בשעה דאמר קב"ה לכן לא תביאו אמר משה האי הויא לתקלא עלמא⁵² הוה א"ל⁵³ משה לאו הכי דינא לחייביא וחייין למארי קשוט באותה שעה דכתיב וראה אותו וחי⁵⁴ ידע משה דרכיו והצדיק עליו את הדין פתח ואמר הצור תמים פעלו דא הוא צור דקאמרינן (שם) אל אמונה ואין עול דכתיב וראה אותו וחי וכתוב (שמואל ב' כב &) האל תמים דרכו</p>	<p>אמר רבי יצחק בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לכן לא תביאו אמר משה הנחש הזה הוא לתקלה בעולם היה אמר לו הקדוש ברוך הוא לא כך דין לחיבים וחיים לבעלי האמת באותה שעה שכתוב וראה אתו וחי ידע משה דרכיו והצדיק עליו את הדין פתח ואמר הצור תמים פעלו זהו הצור שאנחנו אומרים אל אמונה ואין עול שכתוב וראה אתו וחי וכתוב האל תמים דרכו.</p>
<p>אמר ר' חייא והא תנינן אל גזירת רחמי הוה כד"א אל מוציאם ממצרים אל רחום וחנון א"ל לאו הכי דתנינן שליט רחמי על דינא אל בלחודוי יכולת הוה ליה ורשותיה הוה⁵⁵ דיליה מאי יכולת שלטנותא דאל אתגבר גזירא דיליה כד"א יש לאל יד⁵⁶ ורשותא דיליה יכולת דעינא בישא כד"א יש לאל ידי א"ל והא כתיב האל הגדול הגבור אל גדול נצחא אל בלחודוי נצחא וכתוב הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט הא צור (שם) אל אמונה ואין עול הא נחש עלי צור</p>	<p>אמר רבי חייא והרי שנינו אל גזרת רחמים היא כמו שנאמר אל מוציאם ממצרים אל רחום וחנון אמר לו לא כך שלמדנו שולט רחמים על הדין אל לבדו יכלת היתה לו והרשות היתה שלו מה היכלת שליטה של אל התחזקה גזרה שלו כמו שנאמר (בראשית לא) יש לאל ידי ורשות שלו יכלת של עין רעה כמו שנאמר יש לאל ידי אמר לו והרי כתוב האל הגדל הגבר אל גדול נוצח אל לבדו נוצח וכתוב (שם לב) הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט זה צור אל אמונה ואין עול זה נחש עלי צור.</p>

⁵¹ אולי צ"ל הראיתך בעיניך ע' דברים לב מח ונב ושם לד ד ומאמר וראית וגו' הוא במדבר כז יג (הערת הזהר).

⁵² לעלמא (ז"ח)

⁵³ קב"ה (נוסף בלש"ו).

⁵⁴ לוחות הראשונות נתנו להם מסוד מ' וס' מט"ט וסנד"ל דו פרצופים שבבריאה בסוד א' דאנכי, ולכן זכו לחירות ממלאך המות⁵⁴, שהוא נחשא דמותא ס"ם שמחוץ לב' עלמין שהם יצירה ועשייה, וזכו לס"ם חיים שהוא על נס, והיה כל הנשוך וראה אותו וחי⁵⁴, שבבריאה כולו טוב שאצילות נהיר ביה, והם סוד הנקודות דחכמה שמאיר בבינה, שא"א הם ריעים דלא מתפרשין (פת"ש אב"א לא).

⁵⁵ הוה ליה ורשותיה הוה" נמחק בלש"ו צומקומו איתא הוה ורשותיה הוה.

⁵⁶ כד"א יש לאל ידי" מוסגר בלש"ו.

<p>57 נהדר למילי קדמאי וכתוב האל יעות משפט⁵⁸ ח"ו א"ר אלעזר היינו דכתיב אשמעה מה ידבר האל וגו' וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו כד"א מטה משפט מטה כלפי חסד</p>	<p>נחזר לדברים הראשונים וכתוב (איוב ח) האל יעות משפט חס ושלוס אמר רבי אלעזר זהו שכתוב אשמעה מה ידבר האל וגו' וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו כמו שנאמר מטה משפט מטה כלפי חסד.</p>
<p>א"ר יוסי שני מטות היו אחד של משה⁵⁹ וא' של הקב"ה מאי משמע דכתיב ומטה האלהים דתנינן בשעה שהיה נוטל משה המטה ברשותו היה כאלו שלו הה"ד ויקח משה את מטה האלהים בידו כיון דאמר ויקח משה איני יודע שלקחו בידו אלא מהו בידו ברשותו ביכלתו</p>	<p>א"ר יוסי שני מטות היו אחד של משה וא' של הקב"ה מאי משמע דכתיב ומטה האלהים דתנינן בשעה שהיה נוטל משה המטה ברשותו היה כאלו שלו הה"ד ויקח משה את מטה האלהים בידו כיון דאמר ויקח משה איני יודע שלקחו בידו אלא מהו בידו ברשותו ביכלתו</p>
<p>ואמר רבי יוסי ברשותו של משה היה עד שהוקם המשכן כיון שהוקם המשכן חזר המטה לפני העדות ומשה⁶⁰ היה נוטלו לעשות בו נסים הה"ד ויקח משה את המטה מלפני ה' כיון שלקחו הרי הוא ברשותו וכשלו היה</p>	<p>ואמר רבי יוסי ברשותו של משה היה עד שהוקם המשכן כיון שהוקם המשכן חזר המטה לפני העדות ומשה⁶⁰ היה נוטלו לעשות בו נסים הה"ד ויקח משה את המטה מלפני ה' כיון שלקחו הרי הוא ברשותו וכשלו היה</p>
<p>אמר רבי יהושע אותו המטה של סנפירינן היה⁶² ומששת ימי בראשית נברא כמה דתנינן והמכתב והמטה רבי יהודה אומר של עץ היה מאן דאמר של סנפירינן היה דכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא וכתוב ומטה האלהים ומאן דאמר של עץ היה דכתיב ויורהו ה' עץ וגו' שם לו חק ומשפט ושם נסהו אמר קב"ה מכאן⁶³ הרי חק ומשפט לעשות נסים חק ומשפט נחש עלי צור דכתיב נחש עלי צור⁶⁴ ושם נסהו משום דכתיב וימתקו המים</p>	<p>אמר רבי יהושע אותו המטה של סנפירינן היה ומששת ימי בראשית נברא כמו ששינונו (אבות &) [??] דברים נבראו בין השמשות] והמכתב והמטה רבי יהודה אמר של עץ היה מי שאמר של סנפירינן היה שכתוב כמראה אבן ספיר דמות כסא וכתוב מטה האלהים ומי שאמר של עץ היה שכתוב (שם טו) ויורהו ה' עץ וגו' שם לו חק ומשפט ושם נסהו אמר הקדוש ברוך הוא מכאן הרי חק ומשפט לעשות נסים חק ומשפט נחש עלי צור שכתוב נחש עלי צור ושם נסהו משום שכתוב וימתקו המים.</p>
<p>ד"א אמר קב"ה מכאן ולהלאה חק ומשפט שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו</p>	<p>דבר אחר אמר הקדוש ברוך הוא מכאן ולהלאה חק ומשפט שלא יהא</p>

⁵⁷ כאן מסתבך הנוסח ביחס לזו"ח וצ"ע בדבר.

⁵⁸ צ"ל משום דאורחיה דנחש לאסטאה אורחיה לכך כתוב ואין עול האל יעות משפט ח"ו כו' (לש"ו).

⁵⁹ עי' הערה בדף רעא ע"ב בשם הדע"ה. מטה סתם הוא מטה ה' מסטרא דעד"א עץ החיים, אבל מטה משה הוא דינא בדינא, נחש עלי צור וכמ"ש בזוה"ק (ח"ב מח ע"א, ושם בסופו רעא ע"ב ורעב ע"א, ע' שם ושם) וכנ"ל סי' ב' ג'. וכן אמרו בזוה"ק (ח"א דף ו סע"ב) ומטה האלהים בידי כו', וחקוק ביה שמא קדישא כו', ובהאי חב בסלע כד"א ויך את הסלע במטהו פעמים (דע"ה ח"ב קלג ע"א).

⁶⁰ ומשם (לש"ו).

⁶¹ ומשם (לש"ו).

⁶² עי' לעיל פד ע"א שזה חומר הלוחות.

⁶³ צ"ל ולהלאה הרי כו' (לש"ו).

⁶⁴ נחש עלי צור (נמחק בלש"ו).

<p>א"ר יהודה כתיב כי מרים הם מכאן שנינו יש מים עכורים ויש מים צלולים יש מים מרים ויש מים מתוקים (שם) ויצעק אל ה' למה צעק מכאן שהיה בצער באותה שעה אמר לו⁶⁵ משה הנחש שנהפך בסנה עכשיו אצטרך לחקק ליה בצור ותרוייהו עמדו עד⁶⁶ המים המרים ואותה שעה אתחקק צור בנחש שהיה בו קודם הה"ד (שם) שם שם לו חק ומשפט</p>	<p>נקדש אלא במים שנמתקו אמר רבי יהודה כתוב כי מרים הם מכאן שנינו יש מים עכורים ויש מים צלולים יש מים מרים ויש מים מתוקים ויצעק אל ה' למה צעק מכאן שהיה בצער באותה שעה אמר לו משה הנחש שנהפך בסנה עכשיו אצטרך לחקק אותו בצור ושניהם עמדו על המים המרים ואותה שעה נחקק צור בנחש שהיה בו קדם זהו שכתוב שם שם לו חק ומשפט.</p>
<p>כד אתא רבי אבא אתי</p>	<p>כאשר בא רבי אבא באו</p>
<p>תוספות דף רע"ב/ב</p>	
<p>שאילו קמיה אמר להו שפיר קאמר רבי יהודה והכי הוא ואנא אצטרך לנלאה רזא דמלה והא חזינא דר' יהודה גלי לה אלא אמר קב"ה למשה משה השתא במצרים היה המטה של אהרן⁶⁷ לדחות הקש השולט על ישראל במצרים אבל כשיצאו ממצרים כמה מקטרגי מזמני על ישראל לדחותם בים כמה מים מרים נזדמנו וקטרגו</p>	<p>שאלו לפניו אמר להם יפה אמר רבי יהודה וכך הוא ואני צריך לגלות סוד הענין והרי ראינו שרבי יהודה גילה אותו אלא אמר הקדוש ברוך הוא למשה משה עתה במצרים היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על ישראל במצרים אבל כשיצאו ממצרים כמה מקטרגים מזמנים על ישראל לדחותם בים כמה מים מרים נזדמנו וקטרגו.</p>
<p>באו לים בא רהב שרו של מצרים⁶⁸ ושל ים אמר קב"ה למשה הרם ונטה ירך כיון דאמר הרם את מטך מהו ונטה את ירך אלא הרם את מטך נגד רהב⁶⁹ שרו של מצרים⁷⁰ באו למרה כמה מים מרים נזדמנו אצלם ונצטער משה וצעק הדא הוא דכתיב ויצעק אל יי' א"ל קודשא בריך הוא משה הרי לך עצה בזה השלך המטה אצלם ויתחקק נחש</p>	<p>באו לים בא רהב שרו של מצרים ושל ים אמר הקדוש ברוך הוא למשה הרם ונטה ירך כיון שאמר הרם את מטך מהו ונטה את ירך אלא הרם את מטך נגד רהב שרו של מצרים באו למרה כמה מים מרים נזדמנו אצלם ונצטער משה וצעק זהו שכתוב ויצעק אל ה' אמר לו הקדוש ברוך הוא משה הרי לך עצה בזה השלך המטה אצלם ויתחקק נחש עלי צור שניהם ביחד ויצולו זהו שכתוב ויורהו ה' עץ וישלך</p>

⁶⁵ הקב"ה (נוסף בלש"ו).

⁶⁶ על (לש"ו).

⁶⁷ עי' לעיל כח ע"א, ועי' בהגר"א על תז"ח לד ע"ב: כרוה נדיבו העם משה ואהרן נו"ה מטה משה [אהרן].

⁶⁸ עי' לעיל יח ע"א דומה כו' ועי' ח"ג קצב ע"ב ורמו ע"ב (לש"ו).

שר של מצרים הוא רהב והוא ג"כ שר של ים וכמ"ש בזה"ק (סוף ח"ב דף רע"ב) והוא ג"כ שר של ישמעאל, אבל סמ' הוא שר של עשו, ע' פ' בלק (קצב ע"ב) ופ' פנחס (רמו ע"ב) אמנם אז היה מלכות מצרים שולט על כל האומות, כמ"ש בפ' שמות (דף ו ע"א) ופ' בשלח (מ"ט רע"א) והיו אז סמ' ורהב שותפים בשליטת פרעה, ר"ל כי שליטת פרעה היה בכח שניהם, וכן הוא בהגהות מהרח"ו בפ' בשלח (מט ע"א), על פסוק (שמות יד כה) ויסר את אפן מרכבותיו, כתב שם מהרח"ו ז"ל: אפן גימ' סמא"ל. והרי לנו כי שליטת פרעה היה מסמ' ורהב יחד וכו' אמנם בפרשת שמות (דף יח ע"א) אמרו שם כי שר של מצרים היה אז המלאך דומה, ואח"כ נעשה שר של גיהנם, ור' יהודה אומר על המתים נתמנה וכן הוא בגמ' סנ' צד ע"א וברכות יח ע"ב (דע"ה ח"א עח ע"א), עי' דע"ה ח"ב קכט ע"ב בהגה"ה.

⁶⁹ עי' שמות רבה (פכ"א סי' ט): אמר הקדוש ברוך הוא למשה השלך את מטך שלא יאמרו אילולי המטה לא היה יכול לקרוע את הים שנאמר הרם את מטך (דע"ה ח"ב קכט ע"ב).

⁷⁰ ים (לש"ו).

<p>עלי צור שניהם ביהרד⁷¹ ויצולו הדא הוא דכתיב (שם) ויורהו ה' עץ וישלך אל המים עץ כמה דאתמר מקום שיפול העץ שהוא עצה וישלך אל המים וכתיב שם שם לו חק ומשפט נחש עלי צור ושם נסהו עטרהו בנסים אמר קב"ה מכאן ולהלאה הרי לך שיעמוד אצל המים הרי לך להתקדש שמי במים</p>	<p>אל המים עץ כמו שנאמר (קהלת יא) מקום שיפל העץ שהוא עצה וישלך אל המים וכתוב שם שם לו חק ומשפט נחש עלי צור ושם נסהו עטרהו בנסים אמר הקדוש ברוך הוא מכאן ולהלאה הרי לך שיעמוד אצל המים הרי לך להתקדש שמי במים.</p>
<p>כשבאו לאלים באו המים לקטרג בהם אמר קב"ה במקום הזה אין צריך מטה הרי יעקב שהוא אילן בשבעים נפש והוא שבעים תמרים ושתים עשרה עינות מים שנים עשר שבטים בשבעים עמודים וי"ב שבטים כד"א כי יבשו מאילים אשר חמדתם מיד ויחנו שם על המים במקום הזה שנקרא אילן והוא אלים משמע דכתיב על המים ומשמע דכתיב שם שם לו ולא במקום אחר ושם שלטו בני ישראל על המים ולא הוצרך המטה מכאן ולהלאה אצטריך המטה בנחש עלי צור אצל המים</p>	<p>כשבאו לאלים באו המים לקטרג בהם אמר הקדוש ברוך הוא במקום הזה אין צריך מטה הרי יעקב שהוא אילן בשבעים נפש והוא שבעים תמרים ושתים עשרה עינות מים שנים עשר שבטים בשבעים עמודים ושנים עשר שבטים כמו שנאמר כי יבשו מאילים אשר חמדתם מיד ויחנו שם על המים במקום הזה שנקרא אילן והוא אלים ממשמע שכתוב על המים וממשמע שכתוב שם שם לו חק ומשפט ולא במקום אחר ושם שלטו בני ישראל על המים ולא הצרך המטה מכאן ולהלאה הצרך המטה בנחש עלי צור אצל המים.</p>
<p>באו לחורב באו המים לקטרג אמר ליה קב"ה והכית בצור המטה אצטריך הכא והכית לאלו באותו צור ולא בנחש אמר משה יתיר אצטריך הכא אנא חמי מים דבעי לשטפא אמאי (שם) הנני עומד לפניך שם על הצור כחרב והכית בצור אמר קב"ה למשה עדיין במריבה עתידין המים לקטרג יותר שהם מים עכורים רעים וזידונים וזידונו בהם ישראל בגלוי לעיניהון ואותה⁷² שעה אצטריך המטה והתיר עליהם הנחש בגלוי לעיניהם⁷³ דבר שנזדונו בהם בגלוי</p>	<p>באו לחורב באו המים לקטרג אמר לו הקדוש ברוך הוא והכית בצור המטה נצרך כאן והכית לאלו באותו צור ולא בנחש אמר משה יותר צריך כאן אני רואה מים שרוצים לשטף מדוע הנני עמד לפניך שם על הצור בחרב והכית בצור אמר הקדוש ברוך הוא למשה עדיין במריבה עתידין המים לקטרג יותר שהם מים עכורים רעים וזדונים וזדונו בהם ישראל בגלוי לעיניהם ואותה שעה נצרך המטה והתיר עליהם הנחש בגלוי לעיניהם ויתקדש שמי זהו שכתוב (במדבר כז) להקדישני במים לעיניהם מהו לעיניהם דבר שנזדונו בהם בגלוי.</p>
<p>ת"ח הכי חמא דוד דכתיב לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם אדם זה פרעה (שם) אזי עבר על נפשנו המים הזידונים כדאמרינן וכתוב (שם) נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים</p>	<p>בא וראה כך ראה דוד שכתוב (תהלים קכד) לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם זה פרעה אזי עבר על נפשנו המים הזידונים כמו שאמרנו וכתוב נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים.</p>

⁷¹ בידך (לש"ו).

⁷² ובאותה (לש"ו).

⁷³ ל"ל ויתקדש שמי ה"ל להקדישני במים לעיניהם מהו לעיניהם בגלוי (לש"ו).

<p>א"ר אבא מה ראה משה באותה שעה שלא עשה בנחש אלא ישראל היו דוחקים למשה תנה לנו מים נתייעץ ואמר קב"ה אמר לי עמוד בנחש ואנא חמי דאין גזירה לנחש במים אלא בעפר⁷⁴</p>	<p>אמר רבי יהודה מה ראה משה באותה שעה שלא עשה בנחש אלא ישראל היו דוחקים למשה תנה לנו מים נתייעץ ואמר הקדוש ברוך הוא אמר לי עמד בנחש ואני רואה שאין גזרה לנחש במים אלא בעפר.</p>
<p>אמר ר' יהודה מהכא ועפר תאכל כל ימי חיך משמע דעפר ייכול כל יומיו⁷⁵ אבל לא במיא וישראל דחקין לי ואע"ג דיתעביד ניסא לא יתעביד באתר דא אלא⁷⁶ אתחקק בעפרא ולא במיא דכתיב וישליכוהו ארצה ויהי לנחש וצור בדא אתחקק במיא במרה וכבר עבד ניסא⁷⁷ בהאי דאתעביד זמנא אחרא דכתיב⁷⁸ ויך את הסלע במטהו פעמים אמר ליה קב"ה משה (שם) יען לא האמנתם בי להקדישני דחשבתון דלא יכיל נחש במים (שם) לכן לא תביאו ע"כ:</p>	<p>אמר רבי יהודה מכאן (בראשית ג) ועפר תאכל כל ימי חיך משמע שעפר יאכל כל ימיו אבל לא במים וישראל דוחקים לי ואף על גב שיעשה נס לא יעשה במקום זה אלא יחקק בעפר ולא במים שכתוב וישלכוהו ארצה והי לנחש וצור בזה נחקק במים במרה וכבר עשה נס בזה שנעשה בזמן אחר שכתוב ויך את הסלע במטהו פעמים אמר לו הקדוש ברוך הוא משה יען לא האמנתם בי להקדישני שחשבתם שלא יכול הנחש במים לכן לא תביאו.</p>
<p>שייך לרף עה ע"א על תיבת עכ"מ תמצא בז"ח דף נ"ו ע"ב – סימן ז'</p>	
<p>וזה סיומו⁷⁹ ותלת דלא עברין האי איהו באת פ' ואת א' וכולא פ"א באשלמותיה את ר' לית ביה כלל</p>	<p>ושלשה שאינם עוברים, זה האיש הוא באות פ' ובאות א', והכל פ"א במילוייה, אות ר' אין בו כלל</p>
<p>שערוי אוכמין תליין ולא שעיעין דא איהו בר נש דשתיק תדיר אבל פקיהא איהו מאריה דלשנא בישא מלוי ברוגזא פום ממלל רברבן אצלח ולא אצלח מארי קטמה בביתיה לא חייש ליקרא דבר נש חד בפומיה וחד בלביה הפכפך בלישניה</p>	<p>שערות שחורים ותלויים ואינם חלקים, זה הוא אדם השותק תמיד, אבל הוא פקח, בעל לשון הרע, דבוריו בכעס, פיו מדבר גדולות, מצליח ואינו מצליח, בעל מחלוקת בביתו, אינו חושש לכבוד אדם, אחד בפה ואחד בלב, הפכפך בלשונו</p>
<p>גבינין דיליה סומקין זעיר ואית קמיטא תחות עיניה רב אזיל עד חוטמא מסטר ימינא ותרין תחותיה חד מנייהו זעיר מאחרא דא שכיב בנדה מזומין זעירין וחוביה רשים ב' רשימין אלין</p>	<p>גבות עיניו אדומות מעט, ויש לו קמט גדול תחת עיניו, הולך עד החוטם מצד הימין, [ועוד] ב' תחתיו, שאחד מהם קטן מן השני, זה האיש שכב עם נדה מימים מועטים, ועונו רשם בו את אלו הרשומים</p>
<p>בין כתפוי אית ליה רושם חד וד' שעריין ביה חד מנייהו באמצעיתא רב ותלי וג' אחרנין זעירין ועד לא הוה עבירה דא הוה תלת זעירין וחד דאתרשים ביה דקיק וזעיר</p>	<p>יש לו רושם אחד בין כתפיו, וד' שערות בו, אחד מהם באמצע גדול ותלוי, וג' האחרים קטנים, ועד שלא עשה עבירה זו, היו לו ג' שערות קטנים, ואחד שנרשם בו דק וקטן</p>

⁷⁴ ז"ל דאין יכלחו אלל צעפר (לג"ו).

⁷⁵ ז"ל דעפר ייכול ויסיזי כל יומיו (לג"ו).

⁷⁶ כד (נוסף בלג"ו).

⁷⁷ טז דאתעביד (נוסף לג"ו).

⁷⁸ נמחק בלג"ו.

⁷⁹ ז"ח לה ע"ב סתרי תורה.

<p>מכלהו ההוא רושם הוה ביה מקדמת דנא אוכם ואינון שערין חורין כלהו השתא לאו הכי אלא רושם אוכם וחד סומקא ברשימו ומלפחא באמצעיתא וההוא שערא דאתרבי בין אחרנין רישיה סומקא ושאר אחרנין אי תב בתיובתא תשכח בעיניה ימינא חד חיוורא חיוור גו ההוא אוכמא</p>	<p>מכולם, זה הרושם שהיה בו קודם [שחטא] היה שחור, והשערות האלו היו כולם לבנים, עתה [שחטא] אינו כן, אלא רושם שחור, ואחד אדום כרושם עדשה באמצע, והוא שער שגדל בין האחרים, ראשו אדום והנשאר לבן ואם חזר בתשובה תמצא בעינו הימנית [רושם] לבן אחד, לבן בתוך אותו השחור</p>
<p>במצחיה ג' שרמוטין עברין ותריין דלא עברין ההוא רושם אוכם וסחרניה חוטא סומק ובגו ההוא חוטא חד שערא דקיך</p>	<p>יש במצחו ג' שרטוטין העוברים, וב' שאינם עוברים, אותו רושם השחור, ויש מסביבו חוט אדום, ובתוך אותו חוט יש שער אחד דק</p>
<p>תוספות דף רעג/א</p>	
<p>זעיר ותלת שערין באמצעיתא כולהו כחדא זעירא יחכם באורייתא⁸⁰ יוליף ולא יצלה בעובדוי⁸¹</p>	<p>וקטן, וג' שערות באמצע כולם, [כחדא], יתחכם מעט בתורה אם ילמוד, ולא יצליח במעשיו</p>
<p>ואי ירוקא דעינא⁸² לא יצטבע כ"כ⁸³ ועינוי אוכמין וחד חוטא סומק זעיר אעבר בין אינון גוונין כדין איהו באת פ' בשלימו ובאות ר' בלחודוי</p>	<p>ואם הירוק שבעינו לא נצטבע כל כך, ועינוי שחורות, וחט אחד אדום וקטן עובר בין אלו הגוונים, אז הוא באות פ' בשלמותו, ובאות ר' בלבדה</p>
<p>במצחיה תשכח שית שרמוטין תלת עברין ותלת לא עברין שעריה תקיף ולא כ"כ תלי ולא תלי האי איהו בשלימו לכל בר נש קמצין איהו לית ביה חידו ואפילו בחדווא לא חזי בדוונא חזי אמיס אודניה שמאליה שינוי אית תלת רברבין מלעילא ויהבין לון דוכתא אינון דלתתא מהימנא איהו ולא כ"כ אנפוי אריכין ולא שפירין קליה כאתתא ומילוי כאתתא מקנח פומי במלוי אפתח אצבעאן דידי במלוליה כד אזיל אקדים לה בליתא</p>	<p>תמצא במצחו ששה שרטוטין, ג' מהם עוברים, וג' אינם עוברים, שערותיו קשות ולא כל כך, תלויים ואינם תלויים, זהו בשלום עם כל אדם, והוא קמצן, אין בו השמחה, ואפילו בעת שמחה לא נראה, ונראה ביגון, סתומה אזנו השמאלית, בשינוי יש לו ג' שינים גדולים מלמעלה, ונותנים להם מקום להתפשט, הוא נאמן ולא כל כך, פניו ארוכות ואינן יפות, קולו כאשה, ודבריו כאשה, מקנח פיו כשמדבר, פותח את אצבעות ידיו כשמדבר, כשהולך, הוא מקדים</p>

⁸⁰ שהת"ת גובר שם ביחוד כדפי' ונקשר עם המלכות להשפיע בו תורה, ולכך ודאי יצליח בתורה (אור יקר יתרו ז).

⁸¹ עי' ח"א קפט ע"א שיוסף הצליח בכל מעשיו בגלל שהיה עמו השכינה. העין מורה על היחוד להשפיע למלכות להנהיג העולם (אור יקר יתרו ז).

⁸² העינים פי' לעיל שהם מציאות הראיה מצד החכמה, והם שנים מצד נצח והוד, והם בסוד ת"ת ומלכות שני כרובים, ופניהם איש אל אחיו (אור יקר יתרו ז).

⁸³ עי' אור יקר (יתרו סימן ז): הגוונין אינון ד', אמנם משתנים קצת הגוונים, אבל שתיים מהן אין בהם שינוי כלל, הא' הלובר הסובב הכל בכל בני אדם, לכן זולתי קצת בני אדם וכו', הב' בת עין גם היא אינה משתנית שהיא שחורה לכל בני אדם, אבל שתי גוונין הנשארים יש שינויים לבני אדם מפני שהם רמז לת"ת וגבורה, ויש מכבידים ויש מקילים בדינים והגזרות, ויש מרבין גוונים בין גוון לגוון כאשר נבאר ב"ה וכו', הירוק גוון הת"ת וכו' לגו מניה ההוא בת עינא שהא מלכות שהת"ת רוכבת עליו, והנה העין המסודר כסדר זה הוא נאות כי אין דינו דין חזק, ולזה דא הוא בר נש דחייך תדיר, מפני שאין לו דין אלא ממוזג בין חסד לת"ת כדפי' ובת עין מלכות קשורה בת"ת, הרי זה הוא הייחוד, ומיד הבינה משפעת ליו שפע השמחה, לכך טבעו שמח וחדוי בחידו, וכן החכמה ג"כ נאותה אליו לכך חשיב מחשביו לטב

<p>דפרסא⁸⁴ דלא יחוב ב"נ לגביה עליה כתיב כי תועבה היא לפני ה'</p>	<p>(בליתא דפרסאי), כדי שלא יזיק לו שום אדם, עליו נאמר כי תועבה היא לפני יהו"ה</p>
<p>עינין ירוקין ואילין סימנין ביה ואנפוי אריכין שפירן שערוי אוכמין ומריטין מלעילא ברישא רישיה רב כד אזיל כפיף רישיה קריצין דעיניו בקדמאה עליהו כתיב מנע רגלך מנתיבתם</p>	<p>מי שענינו ירוקות, ואלו הסימנים יש בו, פניו ארוכות ויפות, שערותיו שחורים, והם מרוטות למעלה בראשו, ראשו גדול, כשהולך כופף את ראשו, גבות עיניו כמקודם, עליו נאמר מנע רגלך מנתיבתם</p>
<p>עינין רברבין וירוקין דא איהו בתרין אתוון ר' פ' א' חד יחידא וחד בשלימו במצחוי שרטוטא דאזיל ועבר מסטר לסטר ותלת אחרנין אית דלא עברין מצחיה רב קריצין דעל עיניו לא רברבין בדיקני' שערא טפי דא באנפוי שפירו סומק שעירה שעיע ולא כ"כ דחיל חטאה איהו רחים אורייתא איהו רחים לאינן דמשתדלין בה חדי בכלא עביד טיבו לכלא כדיבא לתועלתיה מהימנא איהו לרוזין דאורייתא טב איהו למלין דעלמא מאן דאשתתף בהדיה לא אצלח לא איהו ולא אהרא אצלח איהו בלחודוי דהא את ר' גרים</p>	<p>[מי] שענינו גדולות וירוקות, זהו בשתי אותיות ר' ופ"א, אחד יחידית, וא' במילוי, יש במצחו שרטוט אחד שהולך ועובר מצד לצד, ויש לו עוד ג' אחרים שאינם עוברים, מצחו גדול, הגבות שעל עיניו אינן גדולות, בזקנו יש לו הרבה שערות, זהו פניו יפות באדמומית, שערותיו חלקים ולא כל כך, הוא ירא חט א, והוא ואהב את התורה, ואוהב לאותם העוסקים בה, הוא שמח בכל דבר, עושה טובות לכל, שקרן לתועלתו, הוא נאמן לסודות התורה, הוא טוב לדברי העולם, מי שמשתתף עמו אינו מצליח לא הוא ולא האחר, הוא מצליח לבדו, כי אות ר' גרום לו זה</p>
<p>פנים איהו ברישיה לעילא רישומא דחד מכתשא דהוה ליה תמן דעבד ליה חד רביא באבנא בלא רעו וכוונא ואיכסי בשערא וההוא רישומא דמכתשא כגוונא דגימל יונית מהימנא איהו לגבי בני נשא וסליק למהוי רישא דעמיה עד הכא רוזין דעינין</p>	<p>זה הוא פגום למעלה בראשו, רושם של מכה אחת שהיה לו שם, שעשה לו נער אחד שאבן בלא רצון וכונה, ומכוסה בשערות, וזה הרושם של המכה כעין ג' יונית, הוא איש נאמן לבני אדם, ויעלה להיות ראש לעמו, עד כאן הוא סוד העינים</p>
<p>ואית רוזין אחרנין דעינין דמתפרשן מנייהו עיינין דמעמקן והייכאן דא איהו בשלימו דאתוון בר דקדמאה ר' ובתר פ' דא איהו בר נש דאצלח בעובדוי</p>	<p>ויש סודות אחרים בעינים, שנפרדים מאלו, עינים עמוקות ושוחקות, זהו בשלימות האותיות, רק שתחילה היא ר' ואחר כך פ', זהו איש שמצליח במעשיו</p>
<p>ג' שרטוטין במצחיה מצחיה עגיל עינוי נהירין מרקמן עובד ציור קיימין על שלימו שנאווי יפלון תחותיה פקיהא איהו אצלח בכלא בהיל בעובדוי טב איהו עם בני נשא מלוי בקשיו ובלא דחילו ותרן איהו עביד טבו ולא לשמה</p>	<p>שלשה שרטוטין במצחו, ומצחו עגול, ועיניו מאירות, מרוקמות [כאילו היו] מעשה רוקם, טהורות, ועומדות על שלימותם שונאיו יפלו תחתיו, פקח ומצליח בכל, זריז במעשיו, הוא טוב לבני אדם, דיבוריו בתוקף בלי פחד, הוא ותרן, הוא עושה חסד ולא לשמה</p>

⁸⁴ עי' חולין ח ע"ב: בליתא דפרסא, פי' רש"י: חתיכת בגד ישנה קשה. בליתא - חתיכה בלוייה, דפרסא כדמתרגמינן מסך הפתח פרסא (שמות לה).

<p>שעריה שעיע ותליא ולישניה כחרבא תחות עינוי קמיטין ג' רברבן וג' זעירין ואי אית ד' זעירין וג' רברבן כדין תשכח ב' שרמוטין במצחיה עברין מסטר לסטר וג' דמטו ולא מטו תחות שיבוריה קיימא רשימא חד ציורא דרישא דב"נ אוכס וחוויר ב' שערין תליין ביה</p>	<p>[מי] ששערותיו הם חלקים ותלויים, ולשונו כחרב, תחת עינוי יש קמטים, שלשה גדולים ושלשה קטנים, ואם יש לו ארבעה קטנים ושלשה גדולים, אז תמצא ב' שרמוטין במצחו העוברים מצד לצד, ושלשה אשר מגיעים אבל אינם מגיעים, תחת טבורו נמצא רושם אחד בציור ראש אדם, וב' שערות אחד שחור ואחד (ו)לבן תלויים בו</p>
<p>ההוא בר נש אתכשל באתת גבר מיומין רחיקין ולא תב מההוא חובא מרעין רדפין אבתריה ועל דא אינון מרעין חד דצעיק לאושדא שתן ולא יכיל דעד כאן ההוא חובא תליא בקדליה דנחש עקימא ושליט עליה בדא ודא לסוף יומין דסיבו</p>	<p>אדם זה נכשל באשת איש מימים רבים, ולא שב מאותו העון, מחלות רודפות אחריו, ועל כן אחד מן המחלות ההם הוא, שצריך להטיל שתן ואינו יכול, כי עד עתה אותו העון תלוי בצוארו של נחש העקום, ושולט עליו בזה, וזהו בסוף ימיו בימי הזקנה</p>
<p>ואי תב בתיובתא בזמנא דאיהו בחיליה ההוא רשימא אזעירת דיוקנא ושערין לא תליין ביה כלל ואי תב בתיובתא בסוף יומין כד מרעין רדפין אבתריה כדין ההוא רשימא קמיט ושערן תליין ביה וההוא מרעא לא אעדיאו מיניה מגו דתלייא בקדליה דנחש בגין דההוא נחש כיון דאחית ההוא חובא על קדליה לית מאן דיתיר קשרא מקדליה בגין דההוא נחש לית ליה רשו ביומי דעולימו דבר נש לקשרא ההוא חובה על קדליה וקשרין לי בקשרין תקיפין ואיהו רדיף אבתריה דההוא בר נש ומלקי ליה בההוא ברית דחב ביה ואע"ג דתב בתיובתא יצווח מגו עאקו דמלקיותא ההוא חויא דליג ועאל בההוא קשרא שיפולי דתהומא רבה כדין רווח ליה לבר נש וההוא נחש לבר יומין נפיק ועביד דא</p>	<p>ואם שב בתשובה בזמן שהוא בכחו, אותם הרושם נתמעט צורתו, ושערות אינם תלויים בו כלל, אם שב בתשובה בסוף ימיו כשהמחלות רודפות אחריו, אז אותו הרושם מתקמט, ושערות תלויים בו, ואותה המחלה אינה סרה ממנו, לפי שתלוי בצוארו של הנחש, לפי שכיון שאותו הנחש אחז אותו העון על צוארו, אין מי שיתיר הקשר מצוארו, לפי שאותו הנחש אין לו רשות בימי נעוריו של האדם לקשור את אותו העון על צוארו, וקושרים לו בקשרים חזקים, והוא רודף אחר האדם ההוא, ומכה אותו בברית שבו חטא, ואף על פי ששב בתשובה, יצעק מתוך צרת המכה, ואותו הנחש דולג ונכנס באותו הקשר בתחתית תהום רבה, אז תהיה הרווחה לאותו אדם, וזה הנחש אחר ימים יוצא ועושה זה</p>
<p>ובזמנא דמית ההוא בר נש תלת מאה שומרי רדפין אבתריה דההוא בר נש ותפסין ליה ועיילין ליה קמי מלכא ומלכא קדישא מתבר אינון קשרין ונחית ההוא חובא מעל קדליה ועל רזא דא כתיב אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון כד"א וכופר בריתכם את מות תבר ההוא קיימא דילכון את מות כד"א אכפרה פניו אבטל רוגזיה כדין ההוא ב"ג אזיל לההוא עלמא נקי מההוא חובה דהא קביל ענשא בהאי עלמא</p>	<p>ובזמן שאותו האדם מת, שלש מאות שוטרים רודפים אחר זה האיש, ותופסים אותו, ומביאים אותו לפני המלך, והמלך הקדוש משבר אותם הקשרים, ומוריד אותו העון מעל צוארו, ועל סוד זה כתוב אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון, כמו שנאמר וכפר בריתכם את מות, אותו הברית שלכם ישבר את המיתה, כמו שנאמר כי אמר אכפרה פניו במנחה, אבטל כעסו, אז אותו האדם הולך לאותו עולם נקי מאותו העון, כי קבל עונשו בעולם הזה</p>

<p>וכי תימא היכי משמע דבהאי עון אשת איש משתעי קרא דכתיב הכא אם יכופר העון הזה וכתוב שם באסור אשת איש שזנתה, ונקח האיש מ"עון", וכתוב גבי אבנר ואיש בשת ותפקד עלי "עון" האשה היום</p>	<p>ואם תאמר בעון הזה של אשת איש, כי כתוב כאן אם יכופר ה"עון" הזה, וכתוב שם באסור אשת איש שזנתה, ונקח האיש מ"עון", וכתוב גבי אבנר ואיש בשת ותפקד עלי "עון" האשה היום</p>
<p>או והנה ששון ושמחה הרג בקר ושחוט צאן אכל ושתו, וכתוב שם</p>	<p>או והנה ששון ושמחה הרג בקר ושחוט צאן אכל ושתו, וכתוב שם</p>
<p>תוספות דף רעג/ב</p>	
<p>אכלה ומחתה פה וכתוב כי אם הלחם אשר הוא אוכל</p>	<p>"אכלה ומחתה פיה", וכתוב כי אם הלחם אשר הוא אוכל</p>
<p>וכתיב מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו (שם) מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם (שם) ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה זהו כד⁸⁵ קביל ענשיה בהאי עלמא</p>	<p>וכתיב מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו, מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם, ולא ידע כי רפאים שם, בעמקי שאול קרואיה, זהו כשלא קבל עונשו בעולם הזה</p>
<p>ואי אשתכח ביה זכות אבות ענשיה בהאי עלמא בההוא עון⁸⁶ כד"א (תהלים פט לג) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם⁸⁷ ופקדתי זעיר זעיר אם בפידו להן שוע⁸⁸ (ס"א) אם יכפר להם שונג) פוקד עון אבות על בנים מזעיר ונותן זעיר על דא וזעיר על דא ואשתזיב הוא ואבוי מענשא דההוא עלמא דהא ברא מזכי אבא</p>	<p>ואם נמצאת בו זכות אבות, [מקבל] עונשו על אותו העון בעולם הזה, כמו שנאמר "ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם", ופקדתי מעט מעט, אם בפידו להן שוע, פוקד עון אבות על בנים, ממעט, שנותן מעט על זה ומעט על זה, ניצולים הוא ואביו מעונש של אותו עולם, כי הבן מזכה את אביו</p>
<p>עיינין עקימין⁸⁹ דלא מסתכלאן באורח קשוט דא בלא את כלל פרחין מניה כל אתוון בנין דאיהו מארי דעינא בישא חיוו דיליה בהפוכא ההוא רע עין שליט עליה⁹⁰</p>	<p>עינים עקומות שאינן מסתכלות בדרך האמת, הזה בלא אות כלל, פורחים ממנו כל האותיות, לפי שהוא בעל עין הרעה, הראיה שלו היא הפוכה, אותו רע עין שולט עליו</p>

⁸⁵ בז"ח ד"א איתא כד לא קביל (הערת הזהר).

⁸⁶ ואם עשה תשובה כראוי, ומתקן השמות שפגם, על פי תיקוני התשובה של האר"י זלה"ה, שביארתי בשער תיקון התשובה בספר עמק המלך, או ימות בזמן מועט אחר התשובה, או מרעין רדפין אבתריה, דהיינו יסורין ממרקין עונותיו, ואחר מיתתו מקבל ענשו (עמק המלך תיקוני שבת יז).

⁸⁷ יש בו [בסט"א] מציאות זיוג והוא סמאל ונחש שע"י עונות ישראל עושים זיוג ביניהם, והוא מה שממציאים כוחות הסט"א שהם המענישים את ישראל, והם תולדות שלהם וכמ"ש (תהלים פט לג) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. אבל אחר שישראל מקבלים עונשם מתבטלים ע"י כוחות הסט"א וכמ"ש (קהלת ח ט) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו (אפיקי ים בכורות דף ח ע"ב).

⁸⁸ ע"י ע"ז ד ע"א: אמר רבא מאי דכתיב אך לא בעי ישלח יד אם בפידו להן שוע אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל כשאני דן את ישראל אין אני דן אותם כעובדי כוכבים דכתיב עוה עוה עוה אשימנה וגו' אלא אני נפרע מהן כפידי [ניקור – רש"י] של תרנגולת. ועי' בהגר"א על תז"ח לז ע"ג שזה סימן שהיסורים באים מאימא.

⁸⁹ ע"י תיקר"ז קמה ע"ב: שרטוטין עקימין דלאו אינון רשימין בארח מישר אינון רשימין דנחש עקלתון. ועי"ש קסב ע"ב: עיינין עקימין פטורין מן הראייה דנחש עקלתון תמן דאיהו נטיל נהורייהו. ⁹⁰ עיקר אחיזת הסט"א הוא בנו"ה למטה מן החזה באתר דעין שולטת בו, וכידוע שנו"ה הם בסוד העיניים כמ"ש בכ"מ ושם שולט עינא בישא דסט"א, ולכן אין ברכה מצוי' שם. וידוע כי חג"ת הם גוונים סתימין דלא מתחזיין ונה"י הם גוונים דמתחזיין (אפיקי ים ב"מ מב ע"א).

<p>ואי כשרן עובדוי דההוא בר נש לא שליט אלא על עיניו ואצטריך בר נש לאסתמרא מעיניו בגין דסטרא אחרא שלטא עלייהו אינון עיינין חמדן כל ביש ואתעבדן סרסורין לגביה ושייפי גופא נצחן אבל שלטין עיניו מסתכלאן</p>	<p>ואם כשרים מעשיו של זה האיש, אינו שולט רק על עיניו, וצריך האדם לשמור מעיניו, לפי הסטרא אחרא שולט עליהם, אלו העינים חומדות כל רע, ונעשים סרסורים אליו, אברי הגוף נוצחים, עיניו שולטות אם הם מסתכלות</p>
<p>מאן דבעי לאסתמרא מניה לכתוב יו"ד בידה ימינא ובידיה שמאלא זייץ וליפתח קמיה ולימא יו"ד באפכא אתווי וישתזיב מנייהו</p>	<p>מי שרוצה להשמר מזה, יכתוב י' ביד ימינו, וז' ביד שמאלו, ויפתח את פיו לפניו, ויאמר יו"ד בהיפך האותיות, וינצל ממנו</p>
<p>דא איהו פנים לשמושא דקדושה בגיני כך לא שריין ביה אתוון והא אסתלקו מניה דא איהו ברזא דההוא קו ירוק דנפיק מתוהו במדידו דבוצינא ואית לאסתכלא גו שרמוטין דידיא בימינא ובשמאלא וברזא דאינון שרמוטין דידין תשכח דא</p>	<p>זהו שפגם את השמוש של הקדושה, ולכך אין האותיות הקדושות שורות בו, שהרי נסתלקו ממנו, זהו בסוד אותו קו ירוק היוצא מתהו, במדידת הנר, ויש להסתכל דרך שרמוטי ידיו בימין ובשמאל, ובסוד של אלו השרמוטין של ידיו, תנמצא זה</p>
<p>מאן דעינא חד אמים ולא כל כך ועינא אחרא פקיהא מומא חד מאינון מומין אית ביה דא איהו באת ר' בלחודוי באשלמותיה ואת יו"ד מטי לגביה ולא מטי</p>	<p>מי שעינו האחת סתומה ולא כל כך, ועינו האחרת פקוחה, מום אחד מאותם המומים יש בו, זהו באות ר' לבדה במילואה, ואות ה' מגעת אליו ואינה מגעת</p>
<p>במצחיה ג' שרמוטין עברין וחד זעירא דאעבר אוף הכי רשימא חדא סליק מעיניה לקבל אודניה שעריה תלי ותקיף קריצוי רברבין אית מומא מסטרא אחרא אימא דיליה אזלת בחרשין כד הוה במעיה ונפקת לפתחי דאורחין בליליא כד דא אתיליד בגו תרין שנין דיליה אתחלש עד דאזער דיוקניה ואמיה אזלת בליליא בהדיה וקא עבדת חרשין עליה</p>	<p>במצחו שלשה שרמוטין העוברים, וא' קטן שעובר גם כן, רושם אחד עולה מעיניו עד כנגד אזנו, שערותיו תלויים וקשים, [קריצוי] גדולות, הוא בעל מום מן הסטרא אחרא, אמו הלכה בכשפים כשהוא היה במעיה, ויצאה לפרשת דרכים בלילה כשזה [האיש] נולד, בתוך שתי שנים שלו נחלש עד שנתמעטה דמותו, ואמו הלכה עמו בלילה, ועשתה כשפים עליו</p>
<p>האי חדי בחרווא לית ביה מהימנותא משבח גרמיה במה דלית ביה גס רוח ממלל בישין ועתיקין ותרן איהו לית ביה קמצנו כלל מארי דגיופא אצלה ולא אצלה חדידא בלישניה</p>	<p>זה [האיש] שמח בעת שמחה, אין בו נאמנות, משבח עצמו במה שאין בו, גס רוח, מדבר רעות ועתק, הוא ותרן ואין בו קמצנות כלל, בעל נואף, מצליח ואינו מצליח, שנון בלשונו</p>
<p>ואי חד שרמוטא במצחיה רב ותרין זעירין דא אזל גו חרשין והא עמיה עבדת להו ומתחלפין שרמוטין דקא סלקין מעינא ימינא לעינא שמאלא גס רוח איהו אבל לית ביה בישא כלל קמצאן איהו לית ביה קצת גיופא חדידא בלישניה איהו</p>	<p>אם יש במצחו שרמוט אחד גדול, ושני קטנים, זה הלך בתוך כשפים, וזה אמו גרמה לו, ומתחלפים השרמוטין, כי עוברים מעין הימין לעין השמאל, הוא גס רוח, אבל אין בו רע כלל, קמצן הוא, אין בו מעט נואף, הוא חדוד בלשונו</p>
<p>בשפה דיליה אית ביה רושם חד סומק טפי וחד שיערא באמצעייתא אצבען די</p>	<p>בשפה שלו יש בו רושם אחד שהוא אדום, ויש שער אחד באמצע, האצבעות שברגלו השמאלית קמוטות</p>

<p>ברגליה שמאלא קמיטין זקיפין מתפשטין עיינין זבלגנין ירוקין נחתין דמעין תדיר האי אתדבק באת פ' ואת ר' לא אתיישבת ביה</p>	<p>זקופות ומתפשטות, עיניו זבות וירוקות, מורידות דמעות תמיד, נתדבק באות פ', ואות ר' לא נתיישבה בו</p>
<p>האי אית ליה ארבע שרטוטין במצחיה ועברין כולהו ותרין זעירין מעיניה ועד שעריה תרין רשומין ותלת זעירין בין קריצי עינו</p>	<p>זה [האי] יש לו ארבע שרטוטין במצחו, וכולם עוברים, ושני קטנים מעיניו ועד שער, שתי רשימות ושלוש קטנות בין גבות עינו</p>
<p>האי איהו ב"ג דאזיל כפיף רישא זינא חד מתלת מארי רשימין דתולדות צרעת אית ביה בזיניה האי לאו מסאבא הוא למסגר חדי איהו בכלא וחיך תדיר כל מילוי חייכין ביה בני נשא קמצאן איהו בביתיה באחרנין לאו הכי לית ליה כסופא במלוי בגין דחמי כלא חייכין בהו גיפא איהו שערוי סומקין זעיר ולא שעיעין ולא קמיטין</p>	<p>זה האדם הוא הולך בכפיפת הראש, מין אחד משלשה בעלי רשימות, של תולדות בעלי צרעת יש בו במינו, וזה אינו טמא להסגיר אותו, הוא שמח בכל, ושמח תמיד, בכל דבריו צוחקים בהם בני אדם, הוא קמצן בביתו, לאחרים אינו כן, אינו מתבייש בדבריו, לפי שרואה שהכל צוחקים בהם, הוא מנאף, שערותיו אדומים מעט ואינם חלקים ולא קמוטים</p>
<p>ואית במצחיה תלת שרטוטין דעברין וג' זעירין דלא עברין וכל שאר סימנין ביה האי⁹¹ לית ליה פגימו ורושם חד בעינא דב"ג דהוה צד צפרין דעבד ביה בלא כוונה באעא דהוה אושיד לצפרין ואיהו אתרשים על עיניה שמאלא לעילא מקרצוי באורכא ההוא דהוה צד צפרין אנזים ליה בההוא אעא בגין דהוה אפרח צפרין ומחא ליה בלא כוונה</p>	<p>ואם יש במצחו ג' שרטוטין שעוברים, וג' קטנים שאינם עוברים, וכל שאר הסימנים בו, זה יש לו פגם ורושם אחד בעינו, כי אדם שהיה צד צפרים עשה אותו בלא כונה, [באעא] כעץ שהיו זורק על הצפרים, והוא נרשם על עינו השמאלית, למעלה מגבות עינו באורך זה שהיה צד צפרים, מגזים בו באותו העץ, לפי שהיה מפריח הצפרים, והכה אותו בלא כונה</p>
<p>האי אצלח למזוניה ולביתיה ולא למכנש ממונא סגי מהימנא איהו ולא כ"כ והאי מהימנותא במלין זעירין אבל ברברבין לאו איהו מהימנא מארי דלישנא בישא וכולא חייכין במיליה</p>	<p>זה מצליח למזונו ולביתו, ולא לאסוף ממון הרבה, נאמן הוא ולא לגמרי, זה הנאמנות הוא רק בדברים קטנים, אבל בדברים גדולים אינו נאמן, הוא בעל לשון הרע, והכל צוחקים מדבריו</p>
<p>פומיה רב שפוותיה רברבין מאן דאשתתף בהדיא אצלח בכלא ואיהו אצלח אוף הכי טב איהו לכל שתופא</p>	<p>פיו גדול, ושפתותיו גדולות, מי שמשתתף עמו הוא מצליח בכל, והוא גם כן מצליח, הוא טוב לכל שותפות</p>
<p>רשימא דההוא מכתשא עמיה עייניה זבלגנין ירוקין וחד רשימו אוכס סהרא לון האי איהו באת פ"א בשלימו דתרין אתוון ואת ר' בלחודוי</p>	<p>הרושם של מכה עמו, ועינו זבות וירוקות, ורושם אחד שחור מסבב אותם, זהו באות פ"א במלוי של ב' אותיות, ובאות ר' לבדה,</p>
<p>דא רישיה רב וד' שרטוטין רברבין במצחיה וג' זעירין בין קרצוי על חוטמיה שערין רברבין אנפוי רברבין רישיה עגיל</p>	<p>זה [האי] ראשו גדול, וד' שרטוטין גדולים יש לו במצחו, וג' קטנים בין גבותיו, על חוטמו שערות גדולות, פניו גדולות, ראשו עגול ומחודד למעלה,</p>

⁹¹ בז"ח ד"א איתא נ"א אית ליה (הערת זההר).

<p>וחד לעילא קריעא זעיר הוא גיבר חילא מארי זדונא במלין</p>	<p>קרוע מעט, הוא גבור חיל, בעל זדון בדיבוריו</p>
<p>שעריה קמיט גיפא איהו ובליליא אשתתף איהו לגיפא לזמנין אתכשיל</p>	<p>שערותיו קמוטים, נואף הוא, ובלילה הוא משתתף עם הנואפים, לפעמים הוא נכשל</p>
<p>תוספות דף רעד/א</p>	
<p>איהו באנתו אסורה דיקניה מליא בשערין האי אית ליה בדרועא שמאלא חד רשימו דחרבא דמחא לה חד גבר אטיס ימינא ביומא רביעאה דשבתא כד בעא שמשא לאתכנשא דהא בההוא זמנא אתער עליה חד חוטא דמאדים ההוא חוטא דבסטר שמאלא וההוא רשימא עמיקא⁹² בבשרא בעיגולא</p>	<p>באשה האסורה לו, זקנו מלא בשערות, זה יש לו בזרועו השמאלית רושם אחד מחרב, שהכה אותו אדם אחד אטר יד ימינו, ביום הרביעי בשבת, כשעמדה השמש לשקוע, כי ביום ההוא נתעורר עליו חוט אחד של מאדים, אותו החוט שבצד השמאל, ואותו הרושם העקום שבבשרו (הוא) בעיגול</p>
<p>כד מטא ליומין דסיבו נפל מאתר דרכיב ביה או סוסיא או חמרא או נפיל מכתלא ומנה יתחלש וימות דהא חובה דחמא בעולמוי בהבל רדיף אבתריה ואי ההוא גברא תב בתיובתא נפיל באמצע יומי מגו חולשא דביה וימות</p>	<p>כשהוא מגיע לימי הזקנה, נופל ממקום שהיה רוכב עליו, או נופל מן הסוס או מן החמור, (או נופל) מן הכותל, ומזו הוא יחלש וימות, כי החטא שחטא בימי נעוריו בהל תאותיו, רודף אחריו, ואם זה האיש חזר בתשובה באמצע ימיו, אז יפול מתוך חולשה שבו וימות</p>
<p>ואי תב ביומי עולמוי כדין תשכח שרמוטיין דמצחיה ג' רברבין וד' זעירין ותרין תרין מגו עינני דסלקין לעילא האי כאורח ארעא יהא מרעיה ויפול מערסיה וימות דהא לעלמין נפילה אית ביה לבסוף</p>	<p>ואם חזר בנעוריו, אז תמצא שיש במצחו ג' שרמוטיין גדולים וד' קטנים, ושני שני מעיניו ועולים למעלה, זה ([האיש]) כדרך כל הארץ יהיה מחלתו, ויפול ממטתו וימות, כי לעולם יש נפילה לבסוף</p>
<p>עיינין זעירין דקיקין⁹³ דלא אתחזייאן גוונין דילהון לפום שעתא וכד מסתכלאן בהון אינן ירוקין ואוכמין האי איהו שפון חדין ואפיין אריכין בחדידו כדין תשכח במצחיה ב' שרמוטיין וחד זעירא בינייהו האי איהו באת פ' בלחודוי ובאת ר' בשלימו</p>	<p>[מי שיש לו] עינים קטנות ודקות, שאין הגונים שלהם נראים לפי שעה, וכאשר מסתכלים בהם, הם ירוקים ושחורים, זהו שפתותיו חדות, ופניו ארוכות וחדודות, אז תמצא במצחו שני שרמוטיין ואחד קטן, זהו באות פ', ובאות ר' בשלימות</p>
<p>האי איהו שעריה תליא ולא שעיע⁹⁴ אצלח בעובדי ידוי ובאורייתא אי אשתדל</p>	<p>זהו שערותיו תלולים ואינם חלקים, מצליח במעשה ידיו, ובלומוד התורה</p>

⁹² בז"ח ד"א איתא עקימא בבשרי' (הערת הזהר).

⁹³ הנה קוטן העינים מורה על מיעוטם למעלה, היפך אומרו פקח עיניך וראה שוממתינו (אור יקר יתרו ו).

⁹⁴ והנה מדות החסד בשער שתיים לטובה, שעיע חלק נח, הב' תלי ארוך משולח, ומדות הגבורה שתיים הפכיות קמיט וקצר, והיינו כעין המים לחים וקרים והאש חם ויבש, והנה יש בינוני בין שניהם בשתי דרכים, לוקח האורך מהחסד והקושי מהגבורה, והוא קשה וארוך או קצר וחלק, ומשתי אמצעים הללו פירש עתה א' מהם ואמר ואי תלי לתתא מצד החסד, ולא שעיע מצד הגבורה, נדע מה יורה עניינו, יורה כעפר שהוא קל ויבש, והיינו מצד המלכות יש קצת אריכות אפים, אמנם היא קשה מצד הגבורה והדין, ולזה כל ענייניו כענין המלכות המתמצעת בין שתי מדות אלו. והיינו לביה לא דחיל מפני שמדתו קשורה בדין והחוזק, לכך לבו שהיא מלכות מצד הגבורה והדין חזקה, מארי

<p>אוף הכי זעירא איהו בשייפוי ונגם בשרא לית ביה גסות רוחא ממלל בגו חוטמוי בנין דנוקבין דילהון דחיקין ובג"כ נפיק רוחא בדחיקו לסטר שמאלא</p>	<p>אם עוסק בה, הוא קטן באבריו, וגם אין לו בשר, בעל גאווה, מדבר מתוך חוטמו, לפי שנקבי החוטם צרים, ולכך יוצא הרוח בדוחק לצד שמאל</p>
<p>בירכא דיליה לעילא מארכובא רשימא חד דמאריה חבורא דעבד ליה חד רביא בסכין ביומי עולמוי ואסתכן ביה מקנא הוא לאתתיה עד דבני נשא חייכין מניה בעי לאתתקנא בגוברין אחרנין ולא אתתקן וחייכין ביה</p>	<p>בירך שלו למעלה מן ברכו, רושם אחד ל בעלי חבורה, שעשה לו ילד אחד בסכין בימי נעוריו, והסתכן בו, הוא מקנא את אשתו, עד שבני אדם צוחקים ממנו, והוא רוצה להתתקן על ידי אנשים אחרים, ואינו להתתקן, וצוחקים ממנו</p>
<p>האי לא ישתתף בר נש בהדיה דלא יצלח חמדן איהו אשתדל במה דלא ליה חשיב גרמיה דאיהו נכרא רבא ולא הכי זכי לבנות ולא לבנים ואי מתחלפאן שרמוטין תרין זעירין וחד רברבא במצחיה ואנפוי סומקין זכי לבנין ולברתא חדא או דילדת ואסתלקת מעלמא</p>	<p>[וגם זה האיש] לא ישתתף שום אדם עמו, כי לא יצליח, הוא בעל חמדה, הוא משתדל במה שאין לו, הוא מחזיק עצמו שהוא אדם גדול, ואינו כן, הוא זוכה לבנות ולא לבנים, ואם מתחלפים השרטוטין, במצחו שני קטנים ואחד גדול, ופניו אדומים, הוא זוכה לבנים ולבת אחת, או שאשתו יולדת ומסתלקת מן העולם</p>
<p>כד את חד אית ליה בתר אודניה ימינא רושם דמלופחא וחד שערא דתליא בריש אודניה ואצבעא זעירא די בידא שמאלא כפוף כדון תתקיים ותוליד בנין ובנן אי סימנין אלין יהון לה בין רגלהא יכרע ויפול חד כרא בין אינון דיהא מבוע דנביע באורייתא הוא מקריב ומפור מבועין ונחלין דאורייתא ובשנין זעירין יתכניש מעלמא</p>	<p>ואם יש לו אות אחת אחורי אזנו הימנית, רושם של עדשה, ושער אחד תלוי בראש אזנו, ואצבע הקטנה שבידו השמאלית כפופה, אז תתקיים ותוליד בנים ובנות אם אלו הסימנים יהיו לה, מבין רגליה יכרע ויצא בן אחד, שיהיה בין אותם הנובעים מבוע בתורה, אליהם הוא מתקרב, ומוציא מבועים ונחלים של תורה, ובשנים מועטות יסתלק מן העולם</p>
<p>האי איהו מאינון אלף דמתכנשין מעלמא מריש שתא ועד ריש שתא כיומין קדמאין מדאתחרב מקדשא לא אשכח בר שתין חסר חד ואילין אינון דמסתלקי מעלמא כד יהבי ריחא עד לא מטא זמנייהו</p>	<p>זה הוא מאותם אלף שנאספים מן העולם מראש השנה עד ראש השנה, בימים הראשונים, משחרב בית המקדש, לא נמצאו רק ששים ילדים חסר אחת, ואלו הם המסתלקים מן העולם כשנותנים ריח, עד שלא הגיע זמנם</p>
<p>בגין דכד קב"ה עאל ואוליף אורייתא לאינון ינקין דאסתלקו מעלמא כד יהבו ריחא אינון קדמאי באינון מלין מהאי עלמא עד לא מטא זמנייהו וקב"ה א"ל להווא ממנא יופיא⁹⁵ל שמייה דקאים וקשיר קשרין</p>	<p>לפי שכשבא הקב"ה לגן עדן ללמד תורה לאותם התינוקות שנסתלקו מן העולם בעוד שהיו נותנים ריח, עד שלא הגיע זמנם, הם הראשונים [ללמדו] באותם הדברים, והקב"ה</p>

זדובא מצד הדין, וכאשר המלכות תקבל דין הגבורה זדון הדין הגובר והיינו הא. כסיף איהו בעובדין דכשראן, כענין שהמלכות משפעת הדין בחצונים והיושר (אור יקר יתרו ז).
⁹⁵ עי' ח"ב רמז ע"ב. עי' עמק המלך (ש"ד פקל"ד): זה השם הוא נקרא שש כנפים, מפני שיש לכל תיבה אחת שש אותיות, והוא תחת יד יופיא"ל, ומטטרין עליו, כי יופיא"ל הוא שם אחד משבעים שמותיו של מטטרין, והוא מעלה אותו לשיבה של מעלה. וחבה יתירה נודעת למורינו ורבינו הרב האר"י זלה"ה מאת הבורא יתברך, כי בכל לילה ולילה לאחר שהתחיל לישן היתה נשמתו יודעת

<p>דאורייתא מאן הוא דין דאקדים לי הה"ד מי הקדימני ואשלם ואשלם ודאי</p>	<p>אומר לאותו הממונה ששמו יופיא"ל, שהוא עומד וקושר קשרים של תורה, מי הוא שהקדים לי, זהו נאמר מי הקדימני ואשלם, ואשלם ודאי</p>
<p>כדין קרא קב"ה למטטרו"ן דאיהו קאים גו פרוכתא דפרסא ושתין אלף רבוא מארי דאולפנא דאורייתא סחרניה ואיהו מקשר קשרין למאריה א"ל מאן האי דאקדים לי מי הקדימני ואשלם איהו רשים גו מתיבתך או לא</p>	<p>אז קורא הקב"ה למט"ט, שהוא עומד בתוך הפרוכת המסך, וששים אלף רבוא בעלי לומדי תורה סביב לו, והוא מקשר קשרים לאדונו, אמר לו, מי הוא שהקדים לי, מי הקדימני ואשלם, האם הוא רשום לישיבה שלך או לא</p>
<p>א"ל מאריה דעלמא לאו איהו במתיבתא דילי גו מתיבתך איהו וכל אינון דקדמי תחות כל שמיא דילי הוא הה"ד (שם) תחת כל השמים לי הוא</p>	<p>אמר ליה, אדון העולם, הוא אינו בישיבה שלי, תוך ישיבה שלך, וכל אותם לפני תחת כל השמים הם שלך, זהו נאמר תחת כל השמים לי הוא</p>
<p>בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרו"ן ומתיבתא עלאה דקב"ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עלאה דא דקב"ה מתיבתא דרקיעא דא מטטרו"ן</p>	<p>לפי ששתי ישיבות יש למעלה, הישיבה של מט"ט נער, והישיבה העליונה של הקב"ה, ובכל מקום שלמדנו ישיבה העליונה, היא של הקב"ה, ישיבה של הרקיע היא של מט"ט</p>
<p>וכדין אמר ליה קב"ה אי הכי לקיט ליה גבאי לקיט ליה וארח ליה הה"ד דודי ירד לגנו לערוגת הבושם דודי דא קב"ה כד"א דודי לי ואני לו הרועה בשושנים ירד לגנו דא גורן דרקיעא דקיימי כגורן לערוגת הבושם דא מתיבתא דמטטרו"ן לרעות בגנים וללקוט שושנים לעיינא ולאסתכלא באינון מתיבתאן דיליה מאי וללקוט שושנים אל תקרי שושנים אלא שושנים אלין אינון דקדמי רוחא בהאי עלמא⁹⁶ דמתקלי ומסתלקי מהאי עלמא עד לא מטא זמניהו</p>	<p>ואז אומר לו הקב"ה, אם כן, לקוט אותו [והביאו] אצלי, לוקט אותו ומריח בו, זהו נאמר דודי ירד לגנו לערוגת הבושם, דודי זה הקב"ה כמו שנאמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים, ירד לגנו היינו הגורן של הרקיע, שנמצאות כגורן, לערוגת הבושם, זהו הישיבה של מט"ט, לרעות בגנים וללקוט שושנים, לעיין ולהסתכל באותם ישיבות שלו, מהו וללקוט שושנים, אל תקרי שושנים, אלא שושנים, אלו הם המקדימים [ונותנים] ריח בעולם הזה, שמתלקטים ומסתלקים מעולם הזה טרם שהגיע זמנם</p>
<p>כדין קרי ההוא נער מטטרו"ן לגבריאל די קסת הסופר בהרצוי וא"ל כתוב פתקא והב למלאך המות על פלוני דילקוט ליה מעלמא ואתלקיט מיד וסלקין ליה למתיבתא דמטטרו"ן בקדמיתא ותמן אמר תלמודיה דאיתי בידיה ואוליף תמן מה דאוליף לבתר סלקין ליה למתיבתא עלאה דקב"ה וזמינא</p>	<p>אז קורא אותו נער מט"ט לגבריאל שקסת הסופר במתניו, ואומר לו, כתוב פתק ותן למלאך המות על פלוני שילקט אותו מן העולם, והוא נלקט מיד, ותחילה מעלים אותו להישיבה של מט"ט, ושם הוא אומר תלמודו שהביא בידו, ולומד שם מה שלומד, ואחר כך מעלים אותו לישיבה עליונה</p>

ומכרת כל השבילין וכל הנתיבות שהיא צריכה לעלות במתיבתא דרקיעא, ועלתה עד שהגיע אצל המלאך הממונה על כל הנשמות, שהוא מטטרו"ן שר הפנים המוליכו לפני בוראו. והיה מטטרו"ן שואל אותו לאיזה ישיבה רוצה לילך וכו'.

⁹⁶ בז"ח ד"א איתא דמתלקיט (הערת הזהר).

<p>למתיבתא דיליה ותמן אשתעשע בהו באינון דיליה ברזי עלאין וטעמי אורייתא דהוו סתימין בהאי עלמא ויופיא"ל רב ממנא אזיל מגו מתיבתא עלאה וחתים סתרין ורזי דאורייתא מגו תרי מתיבתי</p>	<p>של הקב"ה, והוא מוכן לישיבה שלו, ושם משתעשע עם התינוקות שלו, בסודות עליונים ובטעמי התורה שהיו סתומים ממנו בזה העולם ויופיא"ל הממונה הגדול הולך מתוך הישיבה העליונה, וחותם סתרי וסודות התורה מתך שתי הישיבות</p>
<p>כל מה דאקשוי במתיבתא דרקיעא אינון דמתיבתא</p>	<p>כל מה שהקשו בישיבה של הרקיע, אותם של</p>
<p>תוספות דף רעד/ב</p>	
<p>עלאה מתרצין במתיבתא עלאה⁹⁷ לית תמן פרכי וקושיין⁹⁸ אלא במתיבתא דרקיעא וחתים מתרי מתיבתי מלן דאורייתא כדקא יאות וע"ד כתיב ילכו מחיל אל חיל⁹⁹</p>	<p>בני ישיבה העליונה מתרצים [אותם], בישיבה של מעלה אין שם שאלות וקושיות, אלא בישיבה של הרקיע, וחותם התורה משתי הישיבות כראוי, ועל זה נאמר ילכו מחיל אל חיל</p>
<p>ולזימנא דאתי יסתלקון פרכי וקושיין מגו מתיבתא דרקיעא כמה דאתמר ילכו מחיל אל חיל וכתוב יהי שלום בחילך שלוה בארמנותך</p>	<p>ולעתיד לבא יסתלקו השאלות והקושיות מתוך הישיבה של הרקיע, כמו שלמדנו * ילכו מחיל אל חיל*, וכתוב יהי שלום בחילך שלוה בארמנותך</p>
<p>עד הכא רזין דעיינין¹⁰⁰ באינון לאסתכלא</p>	<p>עד כאן הם הסודות של העינים, בתוך להסתכל בגווניהם</p>
<p>דיוקנין דחוטמא חוטמא איהו חוטמא (נ"א חותמא) ופרצופא דבר נש לאשתמודע חוטמא זעירא¹⁰¹ עמיקא דלא אתיישבא כראוי באורה מישור דא איהו דאבר פרצופא דבר נש ודא איהו לאת ה' בלחודוי בלא שלימו דא איהו דארה ענותנותא</p>	<p>צורת החוטם החוטם הוא חותם ופרצוף האדם להיות ניכר, חוטם קטן ועקום שאינו מתיישב כראוי בדרך הישר, זהו שאבד צורת האדם, וזה הוא בואת ה' לבדה בלא שלימות, זה הוא שדרך הענוה והשלימות עבר ממנו, כי</p>

⁹⁷ עי' ז"ח לו ע"ב: בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרין ומתיבתא עילאה דקב"ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה דא הוא דקב"ה מתיבתא דרקיע דא מטטרין.

⁹⁸ עי' תיק"ז ו ע"א: על אלן מארי קושיין ומחלוקת את והב בסופה (במדבר כא יד) ואוקמוה אהבה בסופה דמה דהות לון שכינתא סוף דכל דרגין קושיא ודין מסטרא דגבורה אתחזרת לון אהבה מסטרא דימינא אהבת חסד ועי' בהגר"א בתיק"ז קסט ע"ב: **ופסקי הלכות דמאסו בת בגלותא אתמר כו'** - דעתה אין אנו סומכין על פסק אלא בראיות ופלפולא כמו שהוא בכל הש"ס ופוסקים אבל פסקי הלכות אינן אלא לעמי הארץ אבל לעתיד לבא שילמדו מפי משה הלכה למשה מסיני ושם אין קושיא ופלפול כלל⁹⁸ וזהו לראש פינה ומפרש הכל בעין כי העין הוא התורה כנ"ל והיא בת עין שהיא אבן מאסו הבונים (תהלים קיח כב) חיה רביעית שהיא אדם שאינה בכלל י"ב הנ"ל והיא מאסו הבונים שהיא שחורה בגלותא אבל לע"ל משה שהוא אדם כמש"ל תס"ט אזי הוא מנהר לה והיא תהיה עקירת כנ"ל וז"ש ומה דהוית בת עינא אוכמא כו':

⁹⁹ עי' עמק המלך (ש"ה פנ"ד): **כי ישרים דרכי ה'** [הושע י"ד י'] לעלות ממדרגה למדרגה, 'צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם' [שם], ויפלו ממדרגותם, אבל הצדיקים אין להם מנוחה בעולם הבא, שנאמר, **"ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון"** [תהילים פ"ד ח']. ועולים מחיצה אחר מחיצה, עד שזוכים ליחידה שהוא סוד אריך, י"ג תקוני דיקנא, י"ג נהרי אפרסמונא דכיא, ואז יש להם מנוחה. והוא החיל האחרון, היושבים שם בהיכל קודש הקדשים, עד אחר התחייה, שאז יהיה יום הדין הגדול, להעלותם אל מדרגת עולם החדש, שיהיה אחר התחייה, כולו נשמה, ויתעלה לפי מדרגתו ואל אברו, של אבר האדם העליון השייך לו, ואז עיין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו' [ישעיהו ס"ד ג'].

¹⁰⁰ בז"א ד"א איתא בגו גווינן לאסתכלא (הערת הזהר).

¹⁰¹ בז"ח ד"א איתא עקימא וכן לקמן (הערת הזהר).

<p>אתעבר מניה חציפא איהו שעריה בין סומק לחיור</p>	<p>הוא חצוף, שערותיו הם [ממוצעים] בין אדום ללבן</p>
<p>תלת רשימין רברבין על מצחיה וגי' אחרנין דלא אתחזון כ"כ תלת שרטוטין אחרנין מסטרא דא ומסטרא דא שפון דיליה רברבין בחציפותיה ממלל בקשיו כל מה דבעי דאורה ענוותנותא אתעבר מחוטמיה על אנפוי דהא כסופא וענוותנותא מיישר חוטמא על אנפין והא לית ביה כלל ובגין דאיהו חציפא כדיב וחיך במלוי</p>	<p>שלוש רשימות גדולות יש על מצחו, ושלוש אחרות שאינם נראות כל כך, שלשה שרטוטין אחרים [העוברים] מצד זה לצד זה, שפתותיו הם גדולות, ומחמת החציפות מדבר קשות כל מה שרוצה, כי דרך הענוה עברה מחוטמו ומעל פניו, כי הבושה והענוה מיישרים את החוטם על הנים, וזה אין בו כלל, ולפי שהוא חצוף, הוא משקר ומשטה בדיבוריו</p>
<p>ואי מתעברן שרטוטין מעל מצחיה ואינן תלת רברבין ובי' זעירין ושעריה אוכם הא איהו בין תרין אתון במתקלא דא נמוך רישא וחיך במילוי שעריה שעיע ולא כ"כ צערין רברבין מתערין עלוי אשתויב מכלהו דא זכו זעירא מאבוי מגין עלוי וההוא זכו אתרשים גו עמודא דקאים ביה ההוא נער ואיהו זכי בחד יתמא בגין דכל ייתם וארמלא קיימין בפקדוניה דמטטרוין דקיימא לדינא באינן ע' סנהדרין</p>	<p>ואם מסתלקים השרטוטין מעל מצחו, והם ג' גדולים ובי' קטנים, ושערותיו שחורים, הרי הוא בין ב' אותיות במשקל, זה משפיל ראשו ומשטה בדיבוריו, שערותיו חלקים ולא כל כך, צרות רבות מתעוררות [עלוי], ניצול מכולם, זה זכות קטנה של אביו מגינה עליו, אותה הזכות נרשמת בתוך העמוד שעומד עליו אותו הנער, והוא זכה ביתום אחד, לפי שכל יתום ואלמנה עומדים בפקדון של מלאך מט"ט, שעומד לדיין בין שבעים סנהדרין</p>
<p>בהיכלא דזכותא דיינין כל דינין דעלמא בר מג' בני חיי ומוזני וכלהו בקראי כתיבי בני גבי חנה ותתפלל על ה' על ה' דייקא לעילא לעילא אתרא דמזלא עלאה חיי הנני יוסיף על ימיך יוסיף דייקא מוזני דכתיב השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך על דייקא כדמוכה פרשת עריות וכן באידרא ותמן דיינין בני עלמא</p>	<p>בהיכל הזכות דנים כל הדינים, חוץ משלשה, בניים חיים ומזונות, וכולם כתובים בפסוקים, בני, דכתיב ותתפלל על יהו"ה, על יהו"ה דוקא, למעלה למעלה במקום של מזל העליון, חיי, הנני יוסיף על ימיך חמש עשרה שנה, יוסיף דוקא, דכתיב השלך על יהו"ה יהבך והוא יכלכלך, על דוקא, ושם דנים את בני העולם</p>
<p>ויהבין פתקא למלאך המות לקטלא לון ולנמלא לון רוחיהון והואיל ומשכונין עלאין וטבין דבני נשא בידוי דקב"ה פקיד למטטרוין דיהון בנוי דההוא בר נש ואתתיה בפקדונא דיליה ובגין דאסור למשכנא לון משכונין על משכונין לא יקומון</p>	<p>נותנים כתב למלאך המות להמית אותם, וליטול רוחם, והואיל שמשכונות העליונים והטובים של בני אדם בידוי של הקב"ה, מצוה למט"ט שיהיו בניו של זה האיש ואשתו בפקדון ברשותו, ולפי שאסור למשכן אותם משכנות על משכנות, [לא יקומון]</p>
<p>ועל דא מאן ישויב לון מענויא ההוא זכו אנין על בנוי והא חד מנייהו דההוא זכו אנין עליה בעידן עקתיה</p>	<p>ועל כן מי שמציל אותם מעיננים, זכות היא מגינה על בניו, והרי אחד מאלו, זכות היא מגינה עליו בעת צרתו</p>
<p>לדא אית ליה חד רושם במצחיה חייבא או גייפא איהו ולא אתחזי קמי בני נשא דלא</p>	<p>לזה יש לו רושם אחד במצחו, הוא רשע או נואף, ואינו נראה כך בפני בני</p>

<p>ידעין ביה דא אצלה ומאן דאתחבר בהדיה יצלה יתיר מניה</p>	<p>אדם שאינם מכירים בו, הזה מצליח, ומי שמתחבר עמו יצליח יותר ממנו</p>
<p>חוטמא¹⁰² עמיקא ותרין נוקבין דיליה רברבין וסלקין לבר אינון פתחין דנחירוי וחוטמא לא סליק דא איהו באת ה' בשלימו</p>	<p>שחוטמו עקום וב' נקבי החוטם שלו גדולים, ועולים לחוץ הם פתחי נחיריו, החוטם אינו עולה, זהו באות ה' בשלימות</p>
<p>ד' שרטוטין במצחיה רברבין ושית זעירין אודנוי רברבין עינוי רברבן ותרין רשימין אוכמין דקיין בעיניה דאמינא שעריה לא אתתקן במוייה בנין דאיהו רב ותקיף רושם מכתשא במצחיה</p>	<p>ד' שרטוטין גדולים במצחו, וששה קטנים, אזניו גדולות, עינוי גדולות, וב' רשימות דקות שחורות בעין ימין, שערותיו אינם מסודרים כראוי, לפי שהם גדולים וחזקים, רושם של מכה במצחו</p>
<p>דא סרפא בכל יומא זמין כד אתרעם ברונזיה קריר חוטמיה ואתחזי חיזור תב מרונזיה לזמן רב מהימנא איהו ממלין רברבין ובזעירין לאו הכי חמדן איהו גופיה מלא מכתשין ואבעבועין בכל יומי שתא ובר זמנא חד זעירא ביומא סיתווא אתנהיג בענותנותא בביתיה תיאובתיה למיכל בכל אתר אע"ג דלא יזמנון ליה אי זכי באורייתא ואוליף ינוקין זכי בהו בשי"ן תי"ו</p>	<p>אדם זה הוא שרף, בכל יום מוכן, כשהוא מתרעם בכעסו, מתקרר חוטמו ונראה לבן, חוזר מכעסו לזמן רב, הוא נאמן בדברים גדולים, ובקטנים אינו, הוא בעל חמדה, גופו מלא מכות ואבעבועות בכל ימות השנה, חוץ מזמן אחד קטן שבימי החורף, הוא מתנהג בענוה בביתו, תאותו לאכול בכל מקום, אף על פי שלא יזמינו אותו, אם זכה בתורה והוא מלמד תינוקות, הוא זוכה על ידם בש' ת'</p>
<p>בידיה ימינא רושם עמיקא מתולדה דאתיליד ביה תרין נשין אודמנו ליה קדמייתא תמות על מתברא תניינתא תזכה לתרין בנין חד ימות זעיר בחלבא דאמיה וחד יקום בעלמא גיפא יתיר מבני נשא אחרנין וחיין קיימין ביה אבל לא כ"ב</p>	<p>ביד ימינו רושם עמוק מתולדה שנולד עמו, ב' נשים מזדמנות לו, הראשונה תמות על המשבר, השניה תזכה לשני בנים, אחד ימות כשהוא קטן מחלב אמו, ואחד יקום בעולם, ויהיה נואף יותר מאנשים אחרים, והחיים נמצאים בו אבל לא כל כך</p>
<p>חוטמא דאזיל בארע מישר ומיתקנא על גבי אנפין הא איהו באת ה"א בשלימו דא אתגלי במצחיה תרין שרטוטין רברבין וה' זעירין ותרין מספרא ימינא לגביה שעריה מישר מתתא לעילא שעריה בין אוכס וסומק תלייא על אודנוי עינוי רברבין ירוקין וחוטא סומקא סהרא לגו אנפוי אריכין דא איקרי אנפי נשר</p>	<p>חוטם ההולך בדרך הישר, והוא מתוקן על פניו, זהו באות ה' בשלימות, זה מתגלה על מצחו ב' שרטוטין גדולים וחמשה קטנים, ושני מצד ימינו אצל שערותיו, ביושר ממטה למעלה, בין שחור לאדום ותלויים על אזניו, עינוי גדולות וירוקות, וחוט אדום מסבב בפנים, פניו ארוכות, זה נקרא פני נשר</p>
<p>דא מבנוי דסיהרא באשלמותא כד בעי לאזערא גרמי טב איהו לגבי מאריה דחיל חטאה איהו</p>	<p>זהו מבני הלבנה בשלימותה, כשזה רוצה להשפיל את עצמו, הוא טוב אצל קונו, הוא ירא חטא,</p>
<p>ביומי עולימוי איהו בלא מרעין אזיל בבריאותיה כגיבר בלא דחילו ביומין דסיבו נחית בנחיתו דסיהרא חלשא להוי מרעין רדפין אבתריה דא זכאה במרעין יתכפרן</p>	<p>בימי נעוריו הוא בלא מחלות, הוא הולך בבריאות כגבור בלא פחד, בימי זקנותו יורד בירידת הלבנה, שיהיה חלש, מחלות רודפות אחריו, זה הצדיק על ידי המחלות יתכפרו</p>

¹⁰² בז"ח ד"א איתא עקימא וכן לקמן (הערת הזהר).

<p>ואי מתחלפי סימנין ביומי עולימו להוי במרעין בגין דאיהו כד סיהרא בעיא לאנהרא ויהא ההוא גברא במסכנו וביומין דסיבו יהוי בלא מרעין ובעותרא ויקר סגי דהא כדין אנהירת סיהרא וקיימא באשלמותא ודא איהו צדיק וטוב לו ודאי ענותנותא ביה רחים הוא למאריה בכלא</p>	<p>ואם מתחלפים הסימנים, בימי נעוריו יהיה במחלות, לפי שאז הוא הלבנה כשרוצה להאיר, ויהיה זה האדם בעניות, ובימי זקנותו יהיה בלא מחלות, ובעושר ובכבוד גדול, כי אז מאירה הלבנה ועומדת במילואה, וזה הוא צדיק וטוב לו, זה בו הענוה, אהוב הוא לקונו בכל</p>
<p>חוטמא אריכא וחד חדודא ברישא דחוטמא דנשרא האי איהו בלא את</p>	<p>שחוטמיו ארוכים וחדים, וחודם כמו ראש החוטם של הנשר, זה הוא בלא אות</p>
<p>תוספות דף רעה/א</p>	
<p>כלל שעריה קמיט שרפוטין דמצחיה ג' אנפוי חדידן עינוי זעירין האי איהו חמדן במה דאית להו לאחרנין כל עובדוי לאו בדחילו דשמיא סאני אורייתא וסאני למאן דלעאן בה רחים לפום שעתא למשמע מלין דאורייתא ולפום שעתא פרחין מניה</p>	<p>כלל, שערותיו קמוטים, במצחו ג' שרפוטין, פניו חדודות, עינוי קטנות, זהו בעל חמדה מה שיש לאחרים, כל מעשיו אינם ביראת שמים, שונא את התורה, ושונא את מי שעוסק בה, אוהב לפי שעה לשמוע דברי תורה, ולפי שעה פורחים ממנו</p>
<p>ברגליה שמאלא תרין אצבעאן קמיטין דלא מתפשטין וברגליה ימינא חד האי איהו בחטאה דגנבה ולא תב מההוא חובא לעלמין</p>	<p>ברגלו השמאלית יש שתי אצבעות קמוטות שאינן מתפשטות, וברגלו הימנית אחת, זהו בחטא של גנבה, ולא ישוב מחטא זה לעולם</p>
<p>בין כתפוי תליין תרין שערין רברבין בחדוי אית שלשה שערין דתליין אומי אומאה בכל רגעא ושעתא ולא אתהני</p>	<p>בין כתפיו תלויים ב' שערות גדולות, ובחזה יש לו ג' שערות התלויים, נשבע שבועה בכל שעה ורגע, ואינו נהנה</p>
<p>זמנין תרין בשתא ישתתף בר נש בהדיה ולא יתיר ויצלה והוא מאדר ועד ריש ניסן ומאלול עד שית יומין בחשון ולא יתיר וביומין אלין יצלה מאן דאשתתף בהדיה</p>	<p>שתי פעמים בשנה יכול האדם להשתתף עמו ולא יותר, ואז יצליח, והוא מאדר עד ראש ניסן, ומאלול עד ו' ימים במרחשון, ולא יותר, ובאלו הימים יצליח כל מי שישתתף עמו, כי אלו הימים הם ימים ל אותיות, ומי שאין לו אותיות יתאחז בהם</p>
<p>דהא יומין אלין יומין דאתון אינון ומאן דלית ליה אתון אתאחד בהו ביומין אלין נפקין נשמתין ערטילאין ואינון מתהדרן כמלקדמין ולית לון זוגין וביומין אלין נפקין אתון כ"ב ושראן בהו ומתעטרן בהו וברחמי ישתכחון זוגין ובירחין אחרנין וביומין אחרנין לאו דהא מזו באדר בטש בוצינא ואפיק אתון זעירין ובקעין רקיעין ונפקין לעלמא בזמנא דאינון נפקין כל אינון נשמתין ערטילאין דהוו זמנין לאתהדרא נפקין בהדיהו ואתאחדן באינון אתון</p>	<p>באלו הימים יוצאות נשמות הערומות, והם חוזרות כבתחילה, ואין להן בת זוג, ובאלו הימים יוצאות הכ"ב אותיות, ושורות בהן ומתעטרות בהן, וברחמים ימצאו זוגים, ובחדשים אחרים ובימים אחרים אין, כי מז' אדר מכה הנר, ומוציאה אותיות קטנות, והם בוקעות הרקיעים ויוצאות לעולם, ובזמן שהם יוצאות, כל אותם הנשמות הערומות שהן עתידות לחזור, יוצאות עמם, ומתאחדות עם אותן האותיות</p>
<p>ונפקין על ידוי דפרוונקא בגין דכל בני עלמא כד אתבנון לאתצירא בהאי עלמא</p>	<p>ויוצאות על ידי שליחים, לפי שכל בני העולם כשנבנים להצטייר בעולם הזה, כל ציורי אותיות מצטיירות בהם,</p>

<p>כל ציורין דאתון מתציירין בהו על ידא דאינון ג' שותפין דקא מזדווג בניינא והשתא אלין דקא מתהדרן כל אינון אתון דקא אתציירי בהו אחרנין לא מתציירי בהו דהא אינון פרוונקין לא מצירין לון באתון כמה דאתצייר בקדמיתא מסטרא דאבא ואמא</p>	<p>על ידי אלו הג' שותפים שהם מחברים בנין, ועתה אלו שחוזרות, כל אותם האותיות מצטיירות בהן, החוזרות אין מצטיירות בו, [דהא] השליחים אינם מציירים האותיות, כמו שנצטיירה בתחילה מצד אביו ואמו</p>
<p>ואילין אתון אזלין ומשטמאן בעלמא ואתאחדן בהו כל אינון דלית לון אתון עד ריש ירחא דסיון דהא כדין אתטמראן אלין ואתון עלאין בעייאן לאתגלאה</p>	<p>ואלו האותיות הולכות ומשוטטות בעולם, ואוחזות בהם כל אלו שאין להן אותיות, עד ראש חדש סיון, כי אז מסתתרות אלו, ואותיות עליונות צריכות להתגלות</p>
<p>ומאלול אתטמרן אלין עלאין עד שיתא יומין בחשון עד דיהדרון בני נשא מחובייהו ויתכפר לון ומתהדרן אתון כמלקדמין ובין כך ובין כך אינון זעירין נפקן לקיימא עלמא ואלין אתאחדן בהו בנין דלית לון אתון כלל</p>	<p>ומאלול מסתתרות אלו עליונות עד ו' ימים בחדש מרחשון, עד שיחזרו בני אדם על עונותיהם ויתכפר להם, חוזרות האותיות כבתחילה, ובין כך ובין כך אותם הקטנות יוצאות לקיים את העולם, ואלו נאחזות בהן, לפי שאין להן אותיות</p>
<p>דהא מאלול תליא וקיימא תשובה ואתון סלקין לגבה ובני עלמא מהדרן מחובייהו ומהדרן לאתון וקיימא על עלמא תרין ירחין ומסתלקין טבת ושבת</p>	<p>כי מאלול תלויה ועומדת התשובה, ואותיות עולות אליה, ובני העולם חוזרים [בתשובה] מעונותיהם, וחוזרים לאותיות, והן עומדות על העולם שני חדשים, ומסתלקות טבת ושבת</p>
<p>מו' באדר נפקין אלין אחרנין כמה דאתמר ואילין דמתאחדן בהו מקדמי רחמי באלין יומין</p>	<p>משבעה באדר יוצאות אלו האחרות כמו שאמרנו, ואלו שנאחזות בהן, מקדימות ברחמים באלו הימים</p>
<p>ותרין ירחין אחרנין אתטמרן כלהו ואלין תמוז ואב ונפקין ימי הרעה באתווייהו ושלטין אלין על עלמא ואחרנין איטמרו ובנין כך באינון יומין זכאה איהו מאן דישתיב מנייהו</p>	<p>וב' חדשים אחרים שמסתתרות בהם, ואלו תמוז ואב, ויוצאים ימי הרעה באותיותיהם, ואלו שולטות על העולם, והאחרות נסתרות, ולכך באלו הימים אשרי מי שינצל מהם</p>
<p>וכד הוטמא אריכא רב בפותיא לגבי רישא דא איהו באת ה' ולזמנין את י' אתחבר בהדיה דא איהו בר נש דאצלה אנפוי קמיטין כתולדת דאבעבועין עינוי סומקין דא איהו בין אינון תולדין דסגירא דעינו לזמנין זלגין דמעין</p>	<p>וכאשר החוטם הוא ארוך ורחב כנגד הראש, זהו באות ה', ולפעמים אות י' מתחברת עמה, זהו האיש הוא מצליח, פניו קמוטים תוצאה האבעבועות, עינוי אדומות, זהו בין אותם התולדות של הצרעת, שעינוי נובעות דמעות</p>
<p>קמיטין דמצחיה ד' ותרין עברין רשימין כאריה על גבי לבינה שעריה רב האי אצלה ודחיל חטאה שבה גרמיה בכלא יתיר ממה דאית ביה ובזמנא דאתנענע זלגין דמעין וכאיבא בחוטמא עד דאושיד לחה ירוקה ודא קשיא מאינון זיני סגירו מאן דאשתתף בהדיה אצלה מהימנא איהו בכלא על</p>	<p>מי שיש ד' קמיטים במצחו, ושנים עוברים, ורשומים כאריח על גבי לבנה. שערו הרבה, זה יצליח וירא חטא, ומשבח את עצמו בכל, יותר ממה שיש בו ובזמן שזו יורדים דמעות, וכואב חוטמו עד שמוריד לחה ירוקה וזה קשה מאלה מיני צרעת. מי שמשותף איתו מצליח. הוא נאמן בכל, על כתפו</p>

<p>כתפיה שמאלא אית ג' רשימין ב' סומקין וחד אוכם ברם אוכם אית ליה תועלתא האי משיך ליה לאתקרבא בבני נשא ואחידו בהו דלא יחשבון ליה כסגירא</p>	<p>השמאלי יש ג' רשומים, שנים אדומים, וא' שחור, אבל השחור יש לו תועלת זה מושך לו להתקרב בבני אדם, ומתאחד בהם שלא יחשבו לו כמצורע</p>
<p>מומא אתילד ביה בלילא חד יומא דסתווא ביומי דעולמוי דאכל נונא ושתא מיא ונפק לבר ובהווא שעתא הוה שליט ככב שבתאי בעלמא וחד ענפא דיליה הוה משיך לאתפשטא לתתא ונפק איהו בגלויא דרישא ומחא ביה על ידא דקורקפניי ושמרירוין תרין רוחין דשלמין בהווא ענפא וכד אתמחי האי בר נש רשימו ביה תרין רשימין סומקין והווא ענפא רשים ביה הווא רשימו אוכמא דהא מלוי דשבתאי באוכם אשתמש ורוא דא שליט ביומא דשבתא¹⁰³ ולא בעמא קדישא בנין דעמא קדישא לית לון חולקא ואחסנתא בככביא ומזלי אלא בקב"ה בלחודוי ואצטריך לון לאחזאה חדווא¹⁰⁴ ומיכלא ומשתייא ולבושין ולאתקנא ביתא ופתורא ביומא דא דלאו הכי לכל אינון דאחידן בככבא דשבתאי דאצטריך לון לאתענאה ולאחזאה עציבו ודאנה ורוגזא ולמלבש שחורים ולכסאה שחורים ולא למיכל בשרא וחמרא ומשחא ולא לאתענא עינוגין דעלמא אלא למיתב בדיורא עציב ולא תפרשא מן בני נשא¹⁰⁵ ותרין אלין רוחין קורקפניי ושמרירוין</p>	<p>מום נולד בו בלילה אחד בימי קיץ, בימי צעירותו אכל דג ושתה מים ויצא לחוץ ובאותו שעה היה שולט כוכב שבתאי בעולם, וענף א' שלו היה נמשך להתפשט למטה, והוא יצא בגילוי של ראש והכה בה על יד של קורקפניי ושמרירוין, שני רוחות ששולטים באותו ענף, וכאשר הוכה האדם הזה, נרשם בו ב' רשימות אדומים ואותו ענף רשם בו אותו רושם שחור שהרי מילוי של שבתאי בשחור התפשט וסוד זה שולט ביום שבת, ואל בעם הקדוש לפי שעם הקדוש אין לו חלק ונחלה בכוכבים ומזלות אלא בקב"ה לבד, ואנו צריכים להראות שמחה ואכילה ושתייה, ולבושים ולתקן הבית והשחור ביום זה שאם לא כן לכל אלה שאוהזבים בכוכבים של שבתאי שצריך להתענות להראות עצבות ודאגה ורוגז ולבושים שחורים מכסה בשחורים ולא לאכל בשר ויין ושמן ולא להתענג בתענוגים של העולם אלא לשבת בדיור עצוב ולהיפרד מבני אדם, וב' אלה רוחות קורקפניי ושמרירוין נמשכים עליו, ומודעים לו דברים של העולם בהמשכת שבתאי</p>

¹⁰³ עי' בהגרא"א על ספד"צ יא ע"א ד"ה שביעאה, ז"ל, שבתאי, שהוא דרגא דבינה כידוע, ובינה הוא בסוד אחרית, שהכל תשוב אל שרשו, שהיא סוד האש כמ"ש בס"י, והוא סוד וחד חרוב, ע"כ. ועי' יהל אור ח"א ו ע"ג, ששבתאי זה אוכמא, ועי' מש"כ רבינו בביאורו בביאורו על תיקו"ז סד ע"ב ד"ה השיב אחר וז"ל, דשבתאי שהיא בס"א נגד שבת שאיל על שכנתא ביום השבת, דהוא שולט אז ורואה שהיא נסתלקה ממנו לימין, ושאיל עלה ולכן נק' שבתאי בתוספת אותיות א"י לגרעון דיליה עכ"ל [מ"ר שליט"א טען שזה לא נוגע, ועי' תיקו"ז קנ ע"ב]. ולכאורה צ"ע, שכן משמע מהס"י שזה חלק מ' הכוכבים ואינו עניין לבינה, אבל מהתיקו"ז רואים שזה שייך לסט"א, אבל כנראה שבתיקונה זה השבתתו ותיקונו וממילא השבתאי עולה לבינה.

¹⁰⁴ עי' זהר ח"א נ ע"א שזה מצות עונה בשבת, ועיי"ש באור יקר: שמצוה לבא על אשתו והיא אז ביאת מצוה וביאת מצוה גורם יחוד למעלה וזהו שאמר וחדוותא דמצוה חדוותא דשכינתא. ועי' עמק המלך (שי"ז פכ"ג): בהיכל אהבה התחתון, ושם הם עומדים שס"ה ממונים כחשבון ימות השנה, וראשים עליהם ארבעה סמכין עליונים על כולם. ואלו הם קדשיהאל סטריהאל עסיריה קדשיאל, והם היתדות של ההיכל זה, והם ממונים לשמח את ישראל. וכשנכנס שבת אז באה הנשמה יתירה מלמעלה, ואלו המלאכים מלויים אותה למטה, ומעבירים מכל שומרי שבת, כל עצבות ויגון ואנחה, וכל יגיעת מלאכה, וכל מרירת הנפש וכל רוגז שבעולם. לכן שייך יותר שמחה בשבת מכל המועדים, ולא כהנוסח שהגיה מהר"ר שבת עליו השלום, כנוסח הספרדים, שאומרים, 'וינוחו בו מקדשי שמך', או נוסח, 'את יום המנוח הזה' שהוא נגד סוד השבת. המבטל ומשדד המערכת של כוכב שבתאי, המורה הריסה ושבייתה וחרבן ויגון ואנחה, ללבוש שחורים, ובדירה עציבה וחשוכה, ולא לשתות יין ולא לאכול בשר, ולא לשמוח בשום שמחה, ואז יכול להמשך עליו כח שבתאי, כנזכר בזוהר חדש פרשת יתרו:

¹⁰⁵ בזו"ח ד"א איתא וכדין וכ"ה בדפו"י (הערת הזהר).

<p>מתמשכאן עלוי ואודעין ליה מלין דעלמא באמשכותא דשבתאי</p>	
<p>חזינא בספרא דשלמה מלכא דאית בני נשא דאתילידו כד שלטא ענפא דא ואינון עציבין תדיר דלא חדאן לעלמין בר אי לעאן באורייתא וקא אתאחדאן בקב"ה עם כל דא אי אית ביה בההוא בר נש יסודין ושרשין מזכו אבהן ענפא דא דנפיק משבתאי לזמנין נצח ליה ואחיד ליה ואלין תרין</p>	<p>וראיתי בספרו של שלמה המלך שיש בני אדם שנולדו כאשר שלט ענף זה והם עצובים תמיד שלא שמחים לעולם, חוץ מאם עוסקים בתורה, וכאשר מאתחדים בהקב"ה עם כל זה, אם יש בו מאותו אדם יסודות ושרשים מזכות אבות ענף זה שיוצא משבתי לפעמים מנצח אותו ואוחז בו וב' אלה</p>
<p>תוספות דף רעה/ב</p>	
<p>רוחין מתפשטין ואזלין לנוקבא דטינרא דתמן מתכנשין כל רוחין ערטילאין דלא עאלין לגו פרנודא דמלכא ואינון ערטילאין בהאי עלמא וכד נפקי מהאי עלמא משטמי לאעלא בההוא עלמא ונעלין תרעא באנפיייהו בכל סטרין דעלמא ולא אשכחו נייחא עד דאינון נפקין ומשטטין בעלמא ואילין אקרון בשמהן שכנות¹⁰⁶</p>	<p>רוחות מתפשטים והולכים לנקבה של האבן ששם מתכנסים כל הרוחות הערומות שלא נכנסים לפנים מהפרכת של המלך, והם ערומות בעולם הזה, וכאשר יוצאי סמעולם הזה משוטטים למעלה באותו עולם ונועלים להם את השער בפניהם בכל הצדדים של העולם, ולא מוצאים מנוח עד שהם יוצאים ומשוטטים בעולם ואלה נקראם בשמם שכנות.</p>
<p>וביומא דשבתא כד אתקדש יומא ואינון לאן עאלין לגו נוקבא דחד טינרא דאיהו לבר מחומות גנתא בטורין דלבר ומשתככי תמן כל יומא דשבתא ולבתר נפקי ומשטמי</p>	<p>וביום השבת כאשר נתקדש היום והם נחים עולים לתוך הנקבה של אבן אחת שהוא מחוץ לחומות הגן בהרים שבחוץ, ונמצאים שם כל יום השבת, ואחר כך יוצאים ומשוטטים בעולם</p>

¹⁰⁶ עי' בהגר"א בתיק"ז קיב סע"א: דווקא לאדם ולאשתו עשה כתנות אור, אבל עבד ושפחה נשאר ערומים, וכמ"ש בזוהר בכ"מ נשמתין ערטילאין, והן אותן שלא זכו אל הנשמה ואין להם לבושא, ועי' בפרשת בראשית קמ"ב ב' וירח את ריח בגדיו כו' עש"ב, ואלו הבגדים אתעבידו בשם מלא. ועי' בהגר"א על ספד"צ כט ע"ג: וכן סוד הלבושין בג"ע הכל בסוד המצות שהן בעולם הבריאה לבושא ושכינתא, ולבושין דאדם, ושם שכר ועונש, וז"ס נשמות דאזלין ערטילאין, כי לבוש שלהן בקליפה, וכל התורה ומע"ט הכל תלוי בלבושין אלו כמ"ל בפרשת בראשית הנ"ל, וז"ס ומעיל קטן תעשה לו אמו, כי באמא תליא מלתא, ולכן אמר ומעיל קטן, כי שם הוא המאור הקטן, כמ"ש בפרשת בראשית (דף כ ע"א וכ ע"ב) ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים כו' עד רקיע השמים לאתקנא בהו כורסייא דדוד. ועי' פת"ש פנימיות וחיצוניות פתח כג וז"ל, וכ"ז שהאדם חי ונפשו מתלבשת בגופו, אין להם [לקלי'] יכולת להענישו ולאחוז בו, שהגוף הוא מגין בעדו והוא שכ"ז שהוא חי אז הקדושה העליונה מגינה בעדו שלא ימות אולי ישוב בתשובה כדי להחזירו לטוב, והוא מסוד הארת אימא עילאה דרגא דתשובה, סוכת שלם דפריסת גדפהא כו', ולכן המת מטמא באהל, שכ"ז שנפשו היה מלובש בגופו לא היו יכולים לאחוז בו עד שיצא מגופו, והוא בסוד מ"ש בכמה מקומות, נשמות דאזלין ערטילאין שכאשר יוצא מן הגוף אז מתלבש בלבושים צואים שלו שבהם מקבל עונשו, והנה גם בחיים אף שנפשו קשורה בגופו אינו אלא מדרגות תחתונות שבו, אבל למעלה הוא ערום ושם באמת הסט"א מסבב אותו מכל צד, שבאמת נפשו ורוחו של הרשעים בגיהנם גם בחייו והם כחות הסט"א המסבבים אותו, ורק שמצד שכחות הנפשיות שלו שמתלבשים בגופו, וכל זמן שהוא חי אז הגוף מגין נגדם, אינו מרגיש בזה כי אם אחר הפרד נפשו מגופו, עכ"ל. ועי' פת"ש פנימיות וחיצוניות כד וז"ל, ויתפרו עלי תאנה ויעשו להם חגורות שכאשר נעשו בסוד ערטילאין ונסתלק הגנת אימא אז נאחז בו קליפת נוגה שבו חטא, עכ"ל, ועי' פת"ש קלי' כו וז"ל, והענין לבוש הנשמה הוא מאימא כמ"ש הרב ז"ל (מ"ן ומ"ד פרק יב) שהם לבושי המוחין כי הנשמות קודם שבאו לעולם הם אזלין ערטילאין, עכ"ל.

בעלמא ומודיעין בחייו דליליא מילין לבני נשא	ומודיעים במראה הלילה דברים לבני אדם
<p>וכד נצה ענפא דא לההוא בר נש אינון תרין רוחין אזלין לההוא נוקבא ומתעכבין תמן עד דנפיק שבתא כיון דנפיק שבתא נפקין אינון נשמתין ואינון רוחין בהדייהו ומתחברן כחדא ואתיין אינון תרין רוחין וחד נשמתא דגזעא דההוא בר נש ע' דרגין לאחורא ושארן על גבי ההוא בר נש רוחא בתר רוחא ואודיעין ליה מלין בעלמא מינייהו קשוט ומנייהו לאו קשוט</p>	<p>וכאשר ענף זה מנצח לאותו אדם הם ב' רוחות הולכות לאותו נקבה ומתעבים שם עד יציאת השבת, וכיון שיצא שבת אלה הנשמות ואלה רוחות יוצאות איתם ומתחברם יחד ובאים ב' רוחות אלה ונשמה א' של השורש של אותו אדם שבעים מדרגות לאחור, ושורות על גבי אותו אדם, רוח אחרי רוח, ומודיעים לו דברים בעולם, חלק מהם אמת, וחלק מהם לא אמת.</p>
<p>מנייהו קשוט מסטרא דנשמתא ערטילאה דהא אשכחת תמן נייחא ומנייהו לאו קשוט מסטרא דאינון רוחין ולזמנין אינון רוחין אודיעין ליה מלין דקשוט לזמן קריב ודא איהי נשמתא דלא אשכחת פרוקא (ס"א פרוונקא) לעלמא מע' דרגין לאחורא</p>	<p>אלה שהם אמת מהצד של הנשמה הערות שהרי נמצא שם מנוחה, ואלה שהם לא אמת מהצד של אותו רוחות. ולפעמים אלה רוחות מודיעים להם דברים של אמת לעתיד הקרוב, וזהו נשמה שלא מוצאת פירוק (גאולה) לעולם משבעים מדרגות לאחור.</p>
<p>כדין כוכב שבתאי משיך להאי עלמא אינון רוחין ובגינה לא דחיל ההוא בר נש כד שראן עלוהי ולא אזדעזע זכאה חולקיה דמאן דאית ליה זכו דאבהן לסייעא בכל אינון עובדין חוטמא עקים וההוא עקימו סטא לסטר ימינא דא איהו בר נש דרשים באת ה' ולזמנין באת ר' ולא מתחבראן כחדא</p>	<p>אז כוכב שבתאי מושכת לאותו עולם אותם הרוחות ובגללה אותו האדם לא מפחד כאשר שורה עליו, ואל מזדעזע. אשרי חלקו של מי שיש לו זכות אבות לעזור לו בכל אום מעשים שלה עף העקום, אותו עקמימות סוטה לצד ימינה, וזה אדם שרשום באות ה', ולפעמים באות ר', ולא מתחברים יחד.</p>
<p>דא איהו בר נש דממלל רכיכין במצחיה שרשומא דא רברבא וד' זעירין ועינוי דקיין ולא כ"כ ואינון מתהפכין לסומקא שערוי תליין שעיעין זעיר שלשלאה רברבא הוה ליה ותליא מניה סיועא אית ליה מהימנא איהו אעלה בעובדוי דא אית ליה פגימו דמומא דאיהו סריס חמה או תלייא בכיסא דביעוי חד ממעוי ולא אפיך זרעא כדקא יאות בידא שמאלא אית אעבעא זעירא קמיט ולא אתפשט (עכ"מ ונראה שחסר):</p>	<p>זהו אדם שמדבר רך, במצחו יש שרשומא א' גדול וד' קטנים ועיני דקות, ולא כל כך, והם מתהפכים לאדום, שערותיו תלויים ושעיעים, וקצרים, והיה לו שלשלת גדולה, ותלוי ממנו עזרה, יש לו אמונה, והוא מצליח במעשיו, [האדם] הזה יש לו פגימה של מום שהוא סריס חמה או תלוי בכיס ביציו א' ממעוי, ולא מוציא זרע כראוי, ביד שמאל יש לו אצבע קטנה מקומט, ולא מתפשט.</p>
<p>אמר אדם קדמאה (תהלים קלט טו) לא נכחד עצמי ממך וגו' מכאן דמוזוגא דדכר ונוקבא אתיין נשמתא קדישא זווגא דמלכא במטרוניתא מאי טעמא תחתיות ארץ תרין תחתין אית לההוא דאיכרי ארץ חפץ אתרא דאתציירא נשמתא דדכורא ודימינא ואתרא דנשמתא דנוקבא לשמאלא ועל דא</p>	<p>אדם הראשון אמר "לא נכחד עצמי ממך" וכו', מכאן שמזוג של זכר ונקבה באה נשמה קדושה, זיווג של המלך והמלכה. למה? תחתיות הארץ יש ב' תחומים לאותו שנקרא ארץ חפץ מקום שמצטייר נשמה של הזכר וימינה ומקום של נשמת הנקבה לשמאל, ועל זה צריך להתעורר מצד הנקבה, זה</p>

<p>בעי אתערותא מסטרא דנוקבא הה"ד העירותי מצפון ויאת וכדין ממזרח שמש קורא בשמי זונגא דשמשא בסיהרא יעקב ברחל</p>	<p>שכתוב העירותי מצפון ויאת, ואז ממזרח שמש קורא בשמי, זיווג של השמש בלבנה, יעקב ברחל.</p>
<p>ויבא סגנים כמו חמר אלה חיילים של העולם שיוצאים מאדם הראשון. אח"כ "גלמי ראו עיניך" כשהייתי מוטל גולם לל אצורה ממזרח למערב ראו עיניך הדורות העתידות לצאת ממני כי הוא קורא הדורות מראש, ועל ספרך כולם יכתבו, זה ספר תולדות אדם, לצורות שבספר הזה של הצדיקים היו חקוקים כל הצורות של העולם בצירוף האותיות זר"ה פס"ץ, ושם כולם יכתבו בצירורים של הקמטים בעור האדם דוגמת רקיע השמים, ששם הכוכבים המוציא במספר צבאם לכללם בשם יקרא לזרע ישראל עבדי אשר אשר בחרתיך, שהם נקראים אדם שנאמר "ואתם צאני צאן מרעיתי אדם אתם ובגללכם נברא העולם, זהו שכתוב קדוש ישראל לה' ראישת תבאותה, שהם עלו במחשבה עד שלא נברא העולם, וכולם "ועל ספרך כולם יכתבו"</p>	<p>ויבא סגנים כמו חמר אלן היילין דעלמא דנפקי מאדם קדמאה בתר הכי גלמי ראו עיניך כשהייתי מוטל גולם בלא צורה ממזרח למערב ראו עיניך הדורות העתידות לצאת ממני כי הוא קורא הדורות מראש (שם) ועל ספרך כלם יכתבו זה ספר תולדות אדם לדיוקנין דבהאי ספרן של צדיקים הוו אתחקקו כל דיוקנין דעלמא בצירופא דאתון זר"ה פס"ץ ותמן כלם יכתבו בצירוף דקמיטין במשכא דאדם כגוונא דרקיע השמים דתמן ככבים המוציא במספר צבאם לכללם בשם יקרא לזרעא דישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך דאינון אקרונ אדם דכתיב ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ובגינתון אתברי עלמא הה"ד קודש ישראל לה' ראשית תבואתה דאינון עאלו במחשבה עד לא אתברי עלמא וכלהו ועל ספרך כלם יכתבו</p>
<p>ימים יוצרו לכלהו יומין עלאין במנין משכו וקחו לכם משכו יומין עלאין לאנהרא ליומין תתאין שס"ה ורביע יום ומקצת יומא ככוליה יומא לחושבן משכו ומאן דמשיך מתמן משיך נהירו לסיהרא לקדשא לה'</p>	<p>"ימים יוצרו" לכל הימים עליונים במנין משכו וקחו לכם, משכו ימים עליונים לנהר לימים תתאים, שס"ה ורביע יום ומקצת יומא ככולה, יום לחשבון משכו, ומי שמושך משם מושך אור ללבנה לקדשה לה'.</p>
<p>ולא אחד בהם דא דוד משיחא דלא הוה ליה יומין לאתנהרא ואיהו משיך ליה שבעין שנין כד"א הנה טפחות נתת ימי מאי טפחות ט' פחות טב הכא דפחית לון מזומי אדם למיהב ליה לדוד דהוה טוב רואי טוב דיליה מאדם קדמאה דעבד עמיה צדקה בגין דיהא מוכן דוד לעשות צדקה לישראל כגוונא דקביל</p>	<p>ולא אחד בם, זה דוד המשיח שלא היה לו ימים לנהר, והוא משך לו שבעים שנה כמ"ש "הנה טפחות נתת ימי" מהו "טפחות" ט' פחות טב כאן שפוחת להם מימי אדם לתתם לדוד שהי טוב רואי, טוב שלו מאדם הראשון שעשה עמו צדקה כדי שיהא מוכן דוד לעשות צדקה לישראל כדוגמא שקיבל.</p>
<p>דוד עני ואביון הכי יהיב למסכני וכלא במשפט כד"א ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו ואתערו</p>	<p>דוד היה עני ואביון, וכך נותנים לענין והכל במשפט כמ"ש ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו והתעורר.</p>
<p>שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמאה בגין דיעקב יושב אוהלים ואוליף תמן בבית שם ועבר ואברהם ויצחק למפלא לקב"ה בגין דאיהו בכור דכתיב בני</p>	<p>יופיו של יעקב אבינו מעין יופיו של אדם הראשון לפי שיעקב יושב אוהל ולמד משם בבית שם ועבר ואברהם ויצחק לעבוד את ה', לפי שהוא בכור שנאמר בני בוכרי ישראל, ועבודה</p>

<p>בבכורות, ודאי היה ספרו של אדם הראשון ליעקב אבינו, וספר של חנוך, וספר של י"ס דיצירה דאברהם אבינו, והרי התעוררו מסכת ע"ז של אברהם אבינו ע"ה היה לו ארבע מאות פרקים, ומכל אלה</p>	<p>בבכורות, ודאי היה ספרו של אדם הראשון ליעקב אבינו, וספר של חנוך, וספר של י"ס דיצירה דאברהם אבינו, והרי התעוררו מסכת ע"ז של אברהם אבינו ע"ה היה לו ארבע מאות פרקים, ומכל אלה</p>
<p>תוספות דף רעו/א</p>	<p>תוספות דף רעו/א</p>
<p>ספרים אוליף ליעקב אע"ה איש תם יושב אהלים חכמתא סגי'א והוה שופריה ושרטוטין דיליה כגוונא דשרטוטין דאדם קדמאה¹⁰⁷ והא כגוונא דאדם קדמאה דאיהו קדם ליצירה יציר כפיו של הקב"ה אוף הכי יעקב ראשון ראשון לשלימו קדש ישראל לה' ראשית וגו' דהוה ערסיה שלים מה דלית הכי באברהם דנפיק מניה ישמעאל ובני קטורה ואינון סיגי הכסף ואדם דנפק מניה קין ונח דנפק מניה חם ויצחק דנפק מניה עשו סיגי דהבא אבל יעקב ערסיה שלימא איהי ועל דא ביה בחר ה' מכל העמים וכתוב כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו</p>	<p>ספרים לימד ליעקב אבינו ע"ה איש תם יושב אהלים חכמה רבה והיה יופיו ושרטוטין שלו כדוגמא שרטוטין של אדם הראשון והרי כדוגמת אדם הראשון שהוא קדם יצירה יציר כפיו של הקב"ה כמו כן יעקב ראשון ראשון לשלימות קדש ישראל לה' ראשית וכו' שהיתה מטתו שלמה, מה שאין כן באברהם שיצא ממנו ישמעאל ובני קטורה והם סיגי הכסף, ואדם שיצר ממנו קין, ונח שיצא ממנו חם, ויצחק שיצא ממנו עשו סיגי הזהב, אבל יעקב מטתו שלמה ועל זה בו בחר ה' מכל העמים, ונאמר כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, ונאמר כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו</p>

¹⁰⁷ עי' תז"ח ה ע"ד: בספר רזיאל בשעור קומה דאיהו הוה ספרא דאדם קדמאה. ועי' הק' לעמק המלך: גם אדם הראשון נתחכם מאוד מספר רזיאל שנתן לו המלאך [זהר בראשית נ"ח ב], בציווי הקב"ה ששמע בכייתו, ועל ידו נתחכם מאוד, וספר רזיאל זה, הוא שנזכר בספר הזוהר בכמה מקומות, כי בכל מקום שמזכיר מורנו ורבנו הרשב"י עליו השלום, ספרא דאדם קדמאה, כוונתו על הספר הקדוש הזה. אבל בעונותינו הרבים אינו בנמצא בשלימות אתנו, ועיקר חסר מן הספר, ואינו בנמצא בדורינו זה, כי אם מעט הקט הזה אשר הוא אתי. והטעם שנגזר כי יש בתוכו פעולות וסודות נוראות, מה שהיה ומה שיהיה עד סוף יומיאי, כאשר אציג לפניך מקצת סודותיו הנעלמים, אשר זכית אליהם בסייעתא דקב"ה ושכינתיה.

¹⁰⁸ ממטטרין נתגלה הספר הזה (מ"מ ח"א לז ע"ב), ועי' תיקו"ז קס ע"ב.

¹⁰⁹ עי' הק' עמק המלך: אברהם אבינו עליו השלום עשה ספר יצירה שכחו פירושו, וחזר רבי עקיבא עליו השלום ויסדו, וזהו שאמרו חז"ל "והן תרומות מידותיו של רבי עקיבא" (גיטין סז ע"א). ועי"ש ש"ה פ"ב: קודם שבא ביעקב בא בחנוך, ולזה חנוך כשבא בעולם הזה הגשמי, נכנס בגוף ונפש לגן עדן ואכל מעץ החיים, ומצא בתוך האילן ספר רזיאל ולקחו ועיין בו, וממנו חבר ספר אחד הנקרא ספרא דחנוך. והיינו דכתיב, 'ויתהלך חנוך את האלהים' [בראשית ה' כ"ב], כלומר שהלך בגן עדן וחזר בעולם הזה (עי' לקמן רעז ע"ב).

¹¹⁰ דע כי כאשר אכל אדה"ר מעץ הדעת טוב ורע, גרם שנתקלל ל"ט קללות. עשרה לו, ועשרה לחוה, ועשרה לנחש, וט' לארץ, כמחז"ל. והם כמנין מלקות שהוא ל"ט, והוא כי נתבטל ממנו ט"ל אורות שיורדים מא"א, כמו שידעת על פ' (ישעיה כ"ו י"ט) כי טל אורות טליך, ועתה נתבטלו וחזרו האורות למעלה, וכח הקליפה היתה גוברת ועולה ומשטנת ויורדת ומקטרגת. וז"ס מ"ש הפ' (תהלים קמ"א ז') כמו פולח ובוקע בארץ וגו', והיה העולם הולך ומתמוטט הולך וחרב, ולא היה כח בשום אדם לעמוד על בוריו לעבוד את ה' אלהיו בלבבו הטוב, והיה העולם נחרב, עד שהקב"ה ברחמיו הפשוטים גזר אומר לרחם על בריותיו, ויצא גזע צדק אברהם ע"ה שהוא הכיר את בוראו, ואז התחיל העולם להתקן. ובהיות שכח הקליפה אז היתה גוברת, לא היה יכול אברהם לתקנה לגמרי לכן יצא ממנו ישמעאל, ואח"כ קם יצחק אבינו מצד הטהרה והקדושה מצד אברהם, והיה הולך גם הוא ומתקן לקליפות, ולא יכול לעקרו לגמרי, ויצא ממנו עשו, עד שבא יעקב אבינו ע"ה, ותיקן העולם לגמרי כל מה שהחריב אדה"ר. ואמר מפני מה העולם מתמוטט, בשביל הקללות, אני מביא במקום ל"ט קללות ט"ל ברכות. ולכן נאמר לו (בראשית כ"ז כ"ח) ויתן לך האלהים מט"ל השמים, וחזרו הט"ל אורות למעלה מכח הברכות, להאיר למטה, וכו' ונמצא שנתקן הכל ע"י יעקב, וזמ"ש רז"ל שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם, לרמוז למ"ש (ספר הליקוטים - פרשת תולדות - פרק כח).

<p>ע"כ סתרי תורה:</p>	
<p>שייך לדרך צב ע"א – סימן ת111</p>	
<p>ברוא דשמור דבור לילה דהא היא תורת ה' תורה שבע"פ משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו' והא אתערו על תורה שבע"פ דאילו תורה שבכתב הא כתיב ויצו משה את הלויים נשאי ארון ברית ה' לאמר לקח את ספר התורה הזה ודא ללואי אתחזאי להאי דהאי דאחיד בשמשא ומלכא דאתיאי מניה משה נהיר לון לישראל ארבעין שנין שמשא ביומא ותורת ה' דא מעלי דשבתא ברזא דהא וכו':</p>	<p>בסוד של שמור דיבור לילה זו היא תורת ה' תורה שבעל פה משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וגו' והרי התעוררו על תורה שבעל פה שאלו תורה שבכתב הרי כתוב ויצו משה את הלויים נשאי ארון ברית ה' לאמר לקח את ספר התורה הזה וזה הלויים ראויים לכך לזה שאחוז בשמש והמלך שבא ממנו משה האיר להם לישראל ארבעים שנים שמש ביום ותורת ה' זה ערב שבת בסוד אחד וכו'.</p>
<p>שייך לדרך צג ע"ב זה נמצא בספר ישן – סימן ט</p>	
<p>112 גרסינן בזהר¹¹³ מאן דאחיד באורייתא¹¹⁴ סמכא ליה ומחזקא ליה על ירכוי דלא יסטי לימינא ולשמאלא זכאין אינון ישראל דקב"ה יהב לון אורייתא לגלאה לון רזין עלאין עלייהו כתיב ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'¹¹⁵</p>	<p>גורסים בזהר מי שאחוז בתורה סומכת אותו ומחזיקה אותו על ירכוי שלא יטה לימין ולשמאל אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה לגלות להם סודות עליונים עליהם כתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.</p>
<p>116 ות"ח כד יהיב קב"ה אורייתא לישראל רשים לה ברזא דשמא קדישא אמר אנכי ה' אלהיך ברזא דחסד אברהם אחיד בה ולקבליה מצות עשה ורזא דא תפקידתא קמייתא דפקיד קב"ה לאברהם מצות עשה הוה דכתיב לך לך מארצך ובג"כ חושבן מצוה עשה רמ"ח בחושבן אברהם</p>	<p>ובא וראה כאשר נתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל רושם אותה בסוד השם הקדוש אמר אנכי ה' אלהיך בסוד החסד שאברהם אחוז בה וכנגדו מצוות עשה וסוד זה הצווי ראשון שצוה הקדוש ברוך הוא את אברהם ומצות עשה היתה שכתוב (בראשית יב) לך לך מארצך ולכן חשבון מצוות עשה רמ"ח כחשבון אברה"ם.</p>
<p>לא יהיה לך אלהים אחרים וגו' ברזא דגבורה דאחיד בה יצחק דכל אינון אלהים אחרים ואינון סרכין ממנן מסטריה ינקין וכן עשו וכל אינון ממנן דיליה דהא יצחק במצות לא תעשה אחיד ותפקידתא קמייתא דיליה מצות לא תעשה הוה דכתיב אל תרד מצרימה</p>	<p>לא יהיה לך אלהים אחרים וגו' בסוד הגבורה שאחוז בה יצחק שכל אלו אלהים אחרים ואלו השרים הממנים מצדו יניקתם וכן עשו וכל אלו הממנים שלו שהרי יצחק אחוז במצות לא תעשה והצווי הראשון שלו מצות לא תעשה היתה שכתוב (בראשית כו) אל תרד מצרימה.</p>

¹¹¹ הוא מופיע בדף קלז ע"ב.

¹¹² ז"ח כז ע"ב.

¹¹³ נוסף בז"ח: זכאין אינון ישראל דקב"ה יהיב להון אורייתא לגלאה לון רזין עלאין.

¹¹⁴ עי' ח"א קנו ע"ב: יששכר דאחיד באורייתא יתיר מכלהו שבטין.

¹¹⁵ עי' פיסקא הקודם בז"ח: וכד הוה בידיהו דמשה ואהרן דאינון אחידין בנצ"ח והו"ד דאינון תרין סמכין איקרי מטה לישנא דסמכא דהא ע"י אסתמיך עלמא באורייתא דנפיק מבין תרין למודי ה' ואתייהבא על ידיהו ועל דאינון סמכין לעלמא באורייתא דנפיק מבין נצ"ח והו"ד דאחידן בהו קרא ליה מטה ומאן דאחיד באורייתא סמכא ליה ומחזקא ליה על ירכוי דלא יסטי לימינא ושמאלא.

¹¹⁶ ז"ח מד ע"ב.

<p>ומצות לא תעשה מסמרא דדינא קא אתי דהא מענשין ליה לבר נש כד עבר עלה ובג"כ הושבן מצות לא תעשה ברזא דדרנא דיליה ברזא דשס"ה לקבל יומי דשמשא דנהיר מסמרא דגבורה הה"ד כצאת השמש בגבורתו.</p>	<p>ומצות לא תעשה מצד של הדין באה שהרי מענישים לו לבן אדם כאשר עובר עליה ולכן חשבון מצוות לא תעשה בסוד שדרגה שלו בסוד של שס"ה כנגד ימות החמה שמאיר מצד הגבורה זהו שכתוב כצאת השמש בגבורתו.</p>
<p>לא תשא ברזא דגבור"ה דתפארת דאקרי אמת ואקרי בה יעקב שלימא ויניק תרין חולקין מצות עשה ומצות לא תעשה הה"ד ויעקב איש תם יושב אהלים ועאל לכל סטרין לרחמי ולדינא למצות לא תעשה ולמצות עשה אקרי שלים בגין דשבועה משלמא אתי"א¹¹⁷</p>	<p>לא תשא בסוד הגבורה שתפארת שנקרא אמת ונקרא בה יעקב שלם ויונק שני חלקים מצוות עשה ומצוות לא תעשה זהו שכתוב ויעקב איש תם יושב אהלים ועולה לכל הצדדים לרחמים ולדין למצוות לא תעשה ולמצוות עשה ונקרא שלם משום שבועה משלום באה.</p>
<p>ועל דא ברזא דעשה ולא תעשה וכמה דאיהי לא תעשה כד איהי לשקרא הכי איהי מצות עשה כד איהו באמת דכתיב ונשבעת חי ה' באמת ובמשפט ובצדקה וכתיב ובשמו תשבע</p>	<p>ועל זה בסוד של עשה ולא תעשה וכמו שהיא לא תעשה כאשר היא לשקר כך היא מצות עשה כאשר היא באמת שכתוב (ירמיה ד) ונשבעת חי ה' באמת במשפט ובצדקה וכתוב ובשמו תשבע.</p>
<p>זכור את יום השבת לקדשו ברזא דברית דהוא יסוד דאחיד ביה יוסף וע"ד אקרי שבת דהא יוסף כל אקרי¹¹⁸ שבת נמי כל דכל ענוגא ותפנוקא נפיק מניה לקיימא עלמין כלהון ועל דא שבתא כללה עשה ולא תעשה בגין דיוסף נמי בוברא דנמיל ב' חולקין</p>	<p>זכור את יום השבת לקדשו בסוד הברית שהוא יסוד שאחוז בו יוסף ועל זה נקרא שבת שהרי יוסף נקרא כל שבת גם כן כ"ל שכל ענג ותפנוקים יוצא ממנה לקיים העולמות כולם (כלם) ועל זה שבת כללות (כלל) של עשה ולא תעשה משום שיוסף גם כן בכור שנוטל שני חלקים.</p>
<p>תא חזי בדברות משנה תורה כתיב וזכרת כי עבד היית במצרים ויפדך ה' אלהיך משם הכא אולף לן אורייתא רזא עלאה דהא ההוא צדיקא דאודבן היים לעבדא במצרים ואחילו ליה לקבליה איהו זכור את יום השבת</p>	<p>בא וראה בעשרת הדברות שבמשנה תורה כתוב וזכרת כי עבד היית במצרים ויפדך ה' אלהיך משם כאן מלמדת אותנו התורה סוד עליון שהרי הצדיק ההוא שנמכר חי לעבד במצרים וחללו (ויראו) אותו לעמתו הוא זכור את יום השבת.</p>
<p>ובג"כ אמר לון קב"ה לישראל בבעו מנכון הוו דכירין ההוא צדיקא דאודבן על</p>	<p>ולכן אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל בבקשה מכם היו זוכרים הצדיק ההוא שנמכר על ידיכם והיה</p>

¹¹⁷ עי' תיקר"ז עב ע"א: בוצינא קדישא ודאי פומך איהי סיני שבע הבלים דנפקין מפומך שכינתא שריא עליהו דאיהי בת שבע. ועי' בהגר"א על ספד"צ כה ע"ד ד"ה וכן, שתיקונים אלו מקיפים וכוללים ז' תיקונים דדיקנא דז"א. וכן עי' פת"ש א"א לה ששורש השבועה היא בדיקנא. ועי' לש"ו ביאורים ח"ב טז ע"א: וכידוע ששבועה הוא העניין שעל ידו מבררים אמת ע"י דבר שהוא יותר עיקרי וחביב עליו במעלה כגון ס"ת. וכו' שעניין שבועה הוא מה שיצא בגזירה בהסכמת כל הז"ת, ע"כ. עי' ע"ח שער ז"א פרק ד' אות ב', ודרושי הצלם פרק ב' (השני).

¹¹⁸ עי' זר"ח ח ע"א: כ"ל דא דרגא דצדיק דאקרי כל בגין דכל תפנוקין נפקין מניה הנחלים אלין חמש דרגין, ועי' זהר ח"א (לא ע"א): כתיב (ד"ה א כט יא) לך יהו"ה הגדולה והגבורה והתפארת וגו' כי כל דא צדיק, בשמים דא תפארת ובארץ דא כנסת ישראל כתרנומו די אחיד בשמיא ובארעא כלומר דיסודא דעלמא דאקרי כל איהו אחיד בתפארת דאקרי שמים ובארץ דאקרי כנסת ישראל.

<p>ידייכו והוה לעבדא במצרים ובהוה חובה אתגזר עלייכו לאשתעבדא בכו במצרים ולכפרא ההוה חובא דזבינתון ליה נטרו יומא דשבתא וישתביק לכון דהא יומא דשבתא לקבליה איהו כדאוקימנא ברזא דמהימנותא</p>	<p>לעבד במצרים ובאותו החטא נגזר עליכם להשתעבד בכם במצרים ולכפר החטא ההוא שמכרתם אותו שמרו את יום השבת ויתכפר לכם שהרי יום השבת כנגדו הוא כמו שבארנו בסוד האמונה.</p>
<p>יומא קדמאה לקבליה דאברהם ההוה דכתיב חסד אל כל היום יומא תניינא לקבליה דיצחק ובג"כ יתיב קב"ה למידן עלמא יומא תליתאה לקבליה דיעקב דאיהו קו אמצעי ובגין כך כתיב ביה בעובדא דבראשית יקוו המים</p>	<p>יום ראשון כנגד אברהם הוא שכתוב חסד אל כל היום יום שני כנגד יצחק ולכן יושב הקדוש ברוך הוא לדון העולם יום שלישי כנגד יעקב שהוא קו אמצעי ולכן כתוב בו במעשה בראשית יקוו המים.</p>
<p>יומא רביעאה לקבליה דדוד דכתיב ביה יהי מארת מארת חסר דהא כנסת ישראל לית לה נהורא מדילה אלא מה דאתיהיב לה על ידא דצדיק הכי נמי דוד כתיב ביה עני ואביון ולית ליה חיים אלא מה דאתיהיב</p>	<p>יום רביעי כנגד דוד שכתוב בו יהי מארת מארת חסר שהרי כנסת ישראל אין לה אור משלה אלא מה שנתן לה על ידי הצדיק כך גם דוד כתוב בו עני ואביון ואין חיים אלא מה שנתן</p>
<p>תוספות דף רע"ב</p>	
<p>ליה מיומי דאדם קדמאה שבעין שנין¹¹⁹ יומא המישאה לקבליה דמשה¹²⁰ יומא שתיתאה לקבליה דאהרן ואינון ששת ימי בראשית דלעילא אינון דרמיוזין בקרא לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כ"ל ואינון חולקהון דצדיקייא ברזא דא</p>	<p>לו מימיו של אדם הראשון שבעים שנה יום חמישי כנגד משה יום ששי כנגד אהרן ואלו ששת ימי בראשית של מעלה הם שרמוזים בפסוק (דברי הימים א כט) לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כ"ל והם חלקיהם של הצדיקים בסוד זה.</p>
<p>הגדולה ברזא דאברהם הגבורה ברזא דיצחק והתפארת ברזא דיעקב הנצח</p>	<p>הגדלה בסוד של אברהם הגבורה בסוד של יצחק והתפארת בסוד של</p>

¹¹⁹ עי' ח"א נה ע"א. ועי' זהר הרקיע ח"א קסח ע"א: הנוק' בחי' דוד לית לה מגרמה כלום אלא מא"ק שהיא סוד חכמה שני' ה' בחכמה יסד ארץ ואדם נתן לו ע' שנין כי הנוק' אין לה אלא מז"ס מחסד דז"א ולמטה שהוא סוד הה"ח. ועי' אור יקר (שיה"ש סי' יז): [נשמח דוד המלך היתה] נשמה אצולה ממקום גבוה ובבואה להתלבש בגוף נעשית נפל ומסתלק ביומו וטעם זה הוא להיות אצילותה ממדת המלכות שהיא אילנא דמותא אחידא תמן ולכן הנמשכים מכחה מתים, ואדם הראשון מקומו החכמה העליונה שממנה משך חיים לכך נתן אדם לדוד חיים ממש כענין השרשים כך ענין הענפים וכו' דוד שאם יחיה ראוי להיות מלך מפני שהוא ממדת המלכות **שבעין שנין** שהיא בת שבע והם בשבעה כלולות מעשר מחכמה לכך הם מאירים **שבעין שנין**, וכן באדם התחתון מטעם זה הוה יכול לתת חיים וכח ממנו אליו.

¹²⁰ עי' עמק המלך (שער יג - פרק מד): נשמתו של משה עיקרו בא מן נצח אבא, ואהרן מן הוד אמא, כשנעשה פרוץ תבונה וישראל סבא לצורך תיקון זעיר ונוקביה, ואז כשנכלל נה"י דאבא בתוך נה"י של אמא פנים בפנים, אז הוד של אבא נכנס בנצח של אמא, ונצח של אבא בהוד אמא, כי הם עומדים זה מול זה. וכמו שהאדם הגשמי, כביכול כשעומד כנגד רעהו אז ימינו כנגד שמאלו ושמאלו כנגד ימינו, כן הענין כאן, נמצא שאהרן יצא מנצח אמא ומשה מהוד אמא, לכן כינו המקובלים משה להוד, ואהרן לחסד דהיינו נצח אימא, אבל מכל מקום משה שרשו מן אבא ואהרן מן אמא. אף על פי שיש להם חלק משניהם, מפני דאינון רעין דלא מתפרשין לעלמין' וכל השפע והנשמות הוא בא משניהם, מכל מקום כל דבר הוא חוזר לשרשו ועיקרו שיצא משם, ומפני שאבא הוא מלביש חסד דא"א, כל שפע שיוצא ממנו נקרא חסדים, ואמא מלבשת גבורה דא"א, לכן נקרא שפעה גבורות, וזה הוא ממש טעם הנסירה והבן. כי בלאו הכי לא היה אפשר לאבא להלביש החסדים, רק עתה שכולו חסד, מפני הנסירה יש לו כח זה, והוא הדין אמא נשארה כולה שמאלית, לכן יש לה כח להלביש גבורה דאריך.

<p>חולקא דמשה ההו"ד חולקא דאהרן כי כ"ל לקבליה חולקא דיוסף הממלכ"ה חולקיה דדוד ויוסף שבת אקרי לתתא לקבל צדיק חי עלמין דאקרי שבת לעילא ובגין כך כתיב על כן צוך ה' אלהיך</p>	<p>יעקב הנצ"ח חלקו של משה ההו"ד חלקו של אהרן כי כ"ל (כנגד) כנגדו חלקו של יוסף הממלכ"ה חלקו של דוד ויוסף נקרא שבת למטה כנגד צדיק חי העולמים שנקרא שבת למעלה ולכן כתוב על כן צוך ה' אלהיך.</p>
<p>ת"ה כד בעו ישראל למכבש לארעא דכנען אקיפו לה שתא יומין חדא בכל יומא לקבל אינון זכאי קשוט דעליהון מתקיים עלמא וביומא שביעאה ז' זמנין לקבל יומא דשבתא דאיהו לקבל צדיק דאיהו זן להו ומקיים להו דכתיב חצבה עמודיה שבעה וכתוב וצדיק יסוד עולם איהו יסודא ועקרא דכל אינון זכאין ואי לאו זכותהון דצדיקיא לא הוו יכלין למכבשה הה"ד לא בצדקתך וביושר לבבך וגו' למען הקים את הדבר אשר נשבע לאבותיך</p>	<p>בא וראה כאשר רצו ישראל לכבש לארץ כנען הקיפו אותה ששה ימים (פעם) אחת בכל יום כנגד אותם צדיקי אמת שעליהם עומד העולם וביום השביעי שבע פעמים כנגד יום השבת שהוא כנגד הצדיק שהוא זן להם ומקים אותם שכתוב (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה וכתוב (שם י) וצדיק יסוד עולם הוא יסוד ועקר של כל אלו הצדיקים ואם לא זכותם של הצדיקים לא היו יכולים לכבש אותה זהו שכתוב (דברים ט) לא בצדקתך וביושר לבבך וגו' ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך.</p>
<p>כבד את אביך ברוא דנצח דאחיד בה משה ויניק לה דהא משה הוה מוקיר לקב"ה באורייתא ת"ה אי לאו אורייתא דאתיהיבת על ידוי דמשה נביאה רבה לא הוו ידעין בני נשא לקב"ה ולא הוו מוקרין ליה דהא על ידא דאורייתא אוליף בר נש פולחנא דמאריה ואוקיר ליה לקב"ה ובג"כ כבד את אביך לקבליה דמשה איהו ד"א כבד את אביך דא תורה שבכתב ואת אמך דא תורה שבע"פ דכמה דאבא יהיב שפע לאמא הכי נמי תורה שבכתב יהיב שפע לתורה שבע"פ</p>	<p>כבד את אביך בסוד של הנצח שאחוז בה משה ומשפיע לה שהרי משה היה מכבד להקדוש ברוך הוא בתורה בא וראה אם לא התורה שנתנה על ידיו של משה הנביא הגדול לא היו יודעים בני אדם להקדוש ברוך הוא ולא היו מכבדים אותו שהרי על ידי התורה לומד בן אדם עבודת קונו ומכבד אותו להקדוש ברוך הוא ומפני כן כבד את אביך הוא כנגד משה. דבר אחר כבד את אביך זו תורה שבכתב ואת אמך זו תורה שבעל פה שכמו שאבא נותן שפע לאמא כך גם התורה שבכתב נותנת שפע לתורה שבעל פה.</p>
<p>לא תרצח לקבל דרגא דהו"ד דאחיד בה אהרן ובג"כ לא תרצח בגין דכד קטלין ליה לבר נש ההוא זיווא והו"ד עלאה דעליה נטלין מניה הה"ד והודי נהפך עלי וגו' ובגין כך אוהר לון קב"ה לבני נשא דההוא שופרא עלאה דיהיב עליהון דלא יטלון ליה מנהון ואיהו נמי רזא דשלמא ובג"כ קאים אהרן לכפרא ולנכסא נכסת קודשין ועל פומיה כפר לעמך ישראל</p>	<p>לא תרצח כנגד דרגה של ההו"ד שאחוז בה אהרן ולכן לא תרצח משום שכאשר הורגים לו לבן אדם אותו זיו והוד עליון שעליו לוקחים ממנו זהו שכתוב (דניאל י) והודי נהפך עלי וגו' ולכן מזהיר להם הקדוש ברוך הוא לבני אדם שאותו יופי עליון שנתן עליהם שלא יקחו אותו מהם והוא גם כן סוד השלום ולכן עומד אהרן לכפר ולשחט שחיטת קדשים ועל פיו כפר לעמך ישראל</p>
<p>לא תנאף ברוא דצדיק דאחיד בה מאן דאחיד בה ואיהו רזא דחכמתא דהא כנסת ישראל לא אתחברת אלא בההוא דהווי לה ביסודא דעלמא וצדיק יסוד עולם ד"א הכי</p>	<p>לא תנאף בסוד של צדיק שאחוז בה מי שאחוז בה והוא סוד של החכמה שהרי כנסת ישראל לא מתחברת אלא באותו שראוי לו ביסוד של העולם</p>

<p>אוליפנא בריא דמהימנותא כב"ד לקבל כנסת ישראל</p>	<p>וצדיק יסוד עולם דבר אחר כך למדנו בסוד האמונה כב"ד כנגד כנסת ישראל.</p>
<p>לא תרצח לקבל דרגא דנצ"ח לא תנאף לקבל דרגא דהו"ד ד"א כב"ד לקבל יהי מארת דעובדא דבראשית לא תרצח לקבל (שם) ישרצו המים שרץ נפש חיה בנ"כ נפש חיה לא תקטול לא תנאף לקבל (שם) תוצא הארץ נפש חיה למינה בנ"כ לא תנאף באתתא דלאו מינדך דלאו איהי בת זוגך</p>	<p>לא תרצח כנגד דרגת הנצ"ח לא תנאף כנגד דרגת ההו"ד דבר אחר כבד כנגד יהי מארת של מעשה בראשית לא תרצח כנגד ישרצו המים שרץ נפש חיה לכן נפש חיה לא תרצח לא תנאף כנגד תוצא הארץ נפש חיה למינה לכן לא תנאף באשה שלא מינדך שהיא לא בת זוגך.</p>
<p>ד"א הוא סיומא דעשר אמירין דאורייתא לקבל עתיקא דעתיקין ראשיתא דכלא לאחדא סופא ברישא למהוי כלא חד והא דלא שארי בהו בקדמיתא לאולפא רזא עלאה עד אן אתר אתייהיבת ליה רשותא למשה ומאן אתר קביל אורייתא מזעיר אנפין אמר ז' אמירין לקבל ז' דרגין עלאין דרמיון בקרא לך ה' הגדולה וגו' ועד ההוא אתר אסתכל משה דכתיב¹²¹ פנים בפנים דבר ה' עם משה פנים דא ברא קדישא בפנים דא בריתא פנים דא ברית בפנים דא ארון וכיון דאתחברו דבר ה' ומאן אינון ז' אמירין דאינון ג' דרגין עלאין דעתיקא קדישא אתאמרו לקבליהון ג' אמירין בתראין וסליקו מתתא לעילא</p>	<p>דבר אחר הוא סיום של עשרה דברות התורה כנגד עתיק העתיקים ראשית הכל לחבר סוף בראש להיות הכל אחד וזה שלא התחיל בהם בהתחלה ללמד סוד עליון עד איזה מקום נתנה לו רשות למשה ומאיזה מקום קבל תורה מזעיר אנפין אמר שבעה דברות כנגד שבע מדרגות עליונות שרמוזות בפסוק לך ה' הגדלה וגו' ועד המקום ההוא הסתכל משה שכתוב פנים בפנים דבר ה' עם משה פנים זה בן הקדוש בפנים זו הבת פנים זו הברית בפנים זה הארון וכיון שהתחברו דבר ה' ומי אלו שבעה הדברות שאלו (והן) שלש מדרגות עליונות של העתיק הקדוש נאמרו כנגדן שלשה דברות אחרונים ועולים ממטה למעלה.</p>
<p>לא תגנוב לקבל אמא עלאה בינה דינקא מחכמה ומאן דאית ביה בינה אקרי מבין דבר מתוך דבר כמאן דגניב ונסיב מה דאית בלבא דחכם דאוליף ליה חכמתא ואורייתא דאע"ג דאשתרי לגבי בינה לינקא מחכמה גניבה אית מסטרא אחרא דאסיר ואמר לא תגנוב סתם</p>	<p>לא תגנוב כנגד אמא עליונה בינה שיונקת מחכמה ומי שיש בו בינה נקרא מבין דבר מתוך דבר כמי שגונב ולוקח מה שיש בלבו של החכם שלמד אותו חכמה והתורה אף על גב שהתרה אצל הבינה לינק מהחכמה גנבה יש מהצד האחר שאסור ואמר לא תגנוב סתם.</p>
<p>לא תענה ברעך לקבל דרגא עלאה דחכמתא דהא בר נש לא יכיל לאתבא פתגם אלא בגין דרגא דרוחא עלאה דחכמתא דאית ביה הה"ד החכם יענה דעת רוח ואע"ג דהאי ענייה דאיהו עני אית בהו קיומא דעלמא וסיועא דעלמא למנדע למריה ואיהו בריא דמהימנותא אית ענייה מסטרא אחרא דאסיר הה"ד לא תענה וגו'</p>	<p>לא תענה ברעך כנגד מדרגה עליונה של החכמה שהרי בן אדם לא יכול להשיב דבר אלא משום מדרגה של רוח עליונה של החכמה שיש בו זהו שכתוב (איוב טו) החכם יענה דעת רוח ואף על גב שזו עניה שהוא עונה יש בזה העמדת העולם ועזרה לעולם לדעת לקונו והוא בסוד האמונה ויש עניה מצד האחר שאסור זהו שכתוב לא תענה וגו'.</p>

¹²¹ מקרא זה כתמונתו לא נמצא בתורה וראה שמות לג יא ודברים לד י (הערת הזהר).

<p>לא תחמוד כנגד מדרגה סתומה עליונה שכל המחשבות בה תלויות ואין בעולם שידע המדרגה היא משום שהוא סתום הסתומים וכאשר עלה במחשבה עליונה נסתרת ברא עולם העליון ועולם התחתון ברגע אחד זהו שכתוב יעמדו יחדו והיא מחשבה סתומה ובן אדם יש לו מחשבה סתומה שאין שיודע בה אלא הקדוש ברוך הוא בעצמו ונותן בו בבן אדם לחשב דברי תורה דברי מצוה כדי (שאותה) שאותה מחשבה עליונה תמשיך נביעות שלה למקום החכמה ולא יפרד כלל.</p>	<p>לא תחמוד כנגד מדרגה סתומה עליונה שכל המחשבות בה תלויות ואין בעולם שידע המדרגה היא משום שהוא סתום הסתומים וכאשר עלה במחשבה עליונה נסתרת ברא עולם העליון ועולם התחתון ברגע אחד זהו שכתוב יעמדו יחדו והיא מחשבה סתומה ובן אדם יש לו מחשבה סתומה שאין שיודע בה אלא הקדוש ברוך הוא בעצמו ונותן בו בבן אדם לחשב דברי תורה דברי מצוה כדי (שאותה) שאותה מחשבה עליונה תמשיך נביעות שלה למקום החכמה ולא יפרד כלל.</p>
<p>ומה היא חכמתא עלאה נפקא תורה ונגיד שקיותא</p>	<p>ומזו החכמה העליונה יוצאת תורה ונמשך השפע שלה</p>
<p>תוספות דף רעז/א</p>	
<p>עד ההוא אתרא דחכמה תתאה דאיקרי מצוה וע"ד מאן דחשיב למעבד מצוה כאילו עשאה¹²² בגין דגרים למיתי ספוקא דברכאן מההיא מחשבה עלאה עד אתר דאקרי מצוה וכאילו עשאה כמד"א (במדבר טו &) ועשיתם אותם ומחשבה דא רישא דכולא ואע"ג דבסמרא דמחשבה עלאה אתייהיב ליה רשותא למילין דמצוה מלין דלאו מצוה אסירין הה"ד לא תחמוד</p>	<p>עד המקום ההוא של החכמה התחתונה שנקראת מצוה ועל זה מי שחושב לעשות מצוה כאלו עשאה משום שגורם להביא שפע של ברכות מהמחשבה העליונה היא עד מקום שנקרא מצוה וכאלו עשאה כמו שנאמר "ועשיתם אתם" ומחשבה זו ראש של הכל ואף על גב שמצד המחשבה העליונה נתן לו רשות לדברים של מצוה דברים שאינם של מצוה אסורים זהו שכתוב לא תחמוד.</p>
<p>ותא חזי מאי מעמא כולהו אמירין לקבל כל כתרא וכתרא מצות עשה באתרא דחזי ליה ומל"ת באתרא דחזי ליה ואינן תלתא בתראי אינן לא תעשה מכללא דעשה כדאוקימנא בכלהו אע"ג דהאי שרי האי אסיר בגין דאינן לקבל עתיקא דעתיקין דחסד ורחמים גדולים תליין ביה ולא אתחזי אלא למצות עשה בג"כ דייק מנייהו דלא יתפני בר נש לסמרא אחרא ורשים להו במצות לא תעשה ואזהר לון לבני נשא בלאו על האי אמירה בתראה דאיהי כללא דאורייתא</p>	<p>ובא וראה מה טעם כל הדברות כנגד כל כתר וכתר ומצוות עשה במקום הראוי להן ומצוות לא תעשה במקום שראוי להן ואלו שלשה אחרונים אלו לא תעשה מכלל עשה כמו שבארנו בכלם אף על גב שזה מתר זה אסור מפני שאלו כנגד עתיק העתיקים שחסד ורחמים גדולים תלויים בו ולא ראויים אלא למצוות עשה מפני כן דיק מהם שלא יפנה בן אדם (כהן גדול) לצד אחר וסמן אותם במצוות לא תעשה והזהיר אותם לבני אדם בלאו על זה הדבר האחרון שהיא כללות התורה.</p>
<p>ומאן דעבר על האי כאלו אעבר על כל אורייתא בגין דאיהו לעילא ראשיתא דכולא</p>	<p>ומי שעובר על זה כאלו עבר על כל התורה משום שהוא למעלה ראשית</p>

¹²² זהו סוד הבא לטהר מסייעין אותו [שם] מלמעלה, כי תכף שעלה במחשבת הבן אדם לעשות איזה מצוה גדולה, תכף באה נשמה אחת של צדיק מאותו עולם, שנהג בזמנו לרדוף אחר אותו מצוה ומתעבר בו. ובזה יש כח ביד אדם לקיימה כהלכתה, ולולי זאת, היצר הרע של אדם היה מתגבר על האדם, והיה מפתיהו שלא לקיימה (עמק המלך שט"ז פמ"ה). ועי' נפה"ח ש"א פ"ו בהגה"ה.

<p>כללא דכלא ואי בר נש עבר על האי ואסטי מחשבתיא מאורחין דאורייתא כדין אתדבק בסטרא אחרא דשקר וכדין אתי לידי לא תענה ברעך וגו' כדאשכחן גבי אחאב דחמיד כרמא דנבות וכדין אסהידו עליה שקרא ומהאי אתי בר נש למעבר על כלהו אמירן אבל כד איהו אזיל באורחי דאורייתא וחשיב באורייתא בפקודוי כדין אתפשט התיא מחשבה בכלהו דרגין מסטרא דאמת מסטרא דמהימנותא עלאה</p>	<p>של הכל כללות הכל ואם בן אדם עבר על זה והטה מחשבתו מדרכי התורה אז נדבק בצד האחר של שקר ואז בא לידי לא תענה ברעך וגו' כמו שמצאנו אצל אחאב שחמד הכרם של נבות ואז העידו עליו שקר ומכאן בא בן אדם לעבר על כל הדברות אבל כאשר הוא הולך בדרכי התורה וחושב בתורה ובמצוותיה אז מתפשטת המחשבה ההיא בכל המדרגות מצד האמת מצד האמונה העליונה.</p>
<p>ות"ח דהא נעיצין כלהו אמירן דלא לאסטאה מחשבתיא ורעותיה לסטר אחרא וכד בר נש מתדבק בהאי כדין כלהו עלמין מתמלאן ברכאן עלאין דנגדין מעתיקא סתימא דילה ע"כ:</p>	<p>ובא וראה שהרי קביעות כל הדברות שלא יטה מחשבתו ורצונו לצד האחר וכאשר בן אדם נדבק בזה אז כל העולמות מתמלאים ברכות עליונות שנמשכות מעתיקא סתימא שלה.</p>
<p>שייך לדרף קמח ע"א (תמצא בז"ח דף סח ע"א עד סוף הפ') – סימן י</p>	
<p>¹²³ושמא דיליה אקרי זהב ירקרק ורוא דא אוקמוה חברייה אסתר ירקרקית היתה גוון אתרוג וכלא חד זהב דא איהו רישא בסתימו אע"ג דאיהי באתגליא לגבי זהב עלאה עד דיתמשכא ושריא לרישא דגבריאל כמה דאוקימנא ובג"כ כלא איהו ברוא עלאה ואתמשכא ההוא רוא לתתא כולה כגוונא חד</p>	<p>ושם שלו נקרא זהב ירקרק וסוד זה בארוהו החברים אסתר ירקרקת היתה צבע האתרוג והכל אחד זהב זהו הראש הנעלם אף על גב שהוא בגלוי לגבי הזהב העליון עד שימשך וישרה על ראש גבריאל כמו שבארנו ובגלל זה הכל הוא בסוד העליון ונמשך אותו הסוד למטה הכל כדוגמא אחת.</p>
<p>ועשית כפורת וגו' ר"ש אמר בכל פרשתא דא אשכחנא דאתמסר עבידתא בידא דמשה בר תרין בכלהו כתיב ועשית ובארון ובאפוד כתיב ועשו ולא כתיב ועשית¹²⁴ מאי טעמא בארון לא בגין דארון</p>	<p>ועשית כפרת וגו' רבי שמעון אמר בכל פרשה זו מצאנו שנמסרה העבודה ביד משה חוץ משתים בכלם כתוב ועשית ועשית ובארון ובאפוד כתוב ועשו ועשו ולא כתוב ועשית למה</p>

¹²³ ז"ח מב ע"ג.

¹²⁴ עי' כללים ח"ב ו ע"ד: כל מעשה המשכן וכליו הנה נאמר בתחילה בפ' תרומה למשה רבינו בעצמו שהוא יעשה אותם וכו', על כל פרט ופרט הנה נאמר על כל אחד ואחד למשה רבינו בעצמו, שהוא בעצמו יעשה אותם וכו', אך אמרו בזוה"ק פקודי (רמא סע"א) כי משה רבע"ה הנה הוא סילק את עצמו מזה, וכו' אך הענין הוא ע"פ מה שאמרנו, כי גם המראות אשר ראה משה ע"י אספקלריא דלא נהרא, הנה השיג אותם על אמיתתן ע"פ יחודם באספקלריא דנהרא, כי הוא זכה שנשלם על ידו היחוד דמלכות בז"א, ונתייחד אספקלריא דלא נהרא באספקלריא דנהרא והסתכל דרך בה גופה באינון סתימין עלאין, אשר שם אין תבנית ותואר כלל. והנה הוא היפך ממש מכל הנביאים כולם, כי בהם הנה נתלבש כל מראות אלהו"ת שהוא האור דאספקלריא המאירה, הנה נתלבשו בהאספקלריא שאינה מאירה, וראו עי"ז את כל אותן המראות בבחי' תואר ותבנית כמ"ש בזוה"ק (פ' וראא כ"ג ע"א) ע"ש. אבל במשה רבינו ע"ה היה להיפך, כי גם אותן המראות אשר הראה לו הקב"ה ע"י אספקלריא שאינה מאירה, והם מראה אחוריים ותבנית המשכן וכליו כנז', הנה הסתכל הוא בהם ג"כ ע"פ האור העליון דאספקלריא המאירה אשר שולל שם את כל תבנית ותואר. וזהו שאמרנו בזוה"ק פקודי (רכא ע"א) על פסוק בתבניתם אשר אתה מראה בהר (שמות כה מ), אשר אתה רואה אין כתיב כאן, אלא אשר אתה מראה, כי הגם דקב"ה אחזי ליה כל אינון גוונין ודיוקנין ע"י אספקלריא דלא נהרא אשר שם, הנה נראים כן. אבל משה הוה חמי לון כל מלה ומלה על תיקוניה כמה דחמי גו עשיתא וגו חיזו דאחזי כל דיוקנין, ור"ל כי משה ראה והבין שמראה הדיוקנין הוא

<p>כליל ליה למשה בנויה לאתנהרא מניה ואצטריך אהרנין לתקנא תיקונא ושפירו דיליה למיעל ליה לגביה באפוד לא דיליה הוא ולא אשתמשא ביה ולא אצטריך ליה למשה למעבד פולחנא דאהוי דהא משה איהו מלכא ואהרן שושבינין דמלכא¹²⁵</p>	<p>בארון לא בגלל שהארון כלל את משה בתוכו להאיר ממנו וצריך אחרים לתקן תקון ויפי שלו לעלות אותו אצלו באפוד לא שלו הוא ולא השתמש בו ולא הצטרכה לו למשה לעשות עבודה של אחיו שהרי משה הוא כמלך ואהרן שושבין המלך.</p>
<p>ואי תימא והא כתיב והלבשת את אהרן ואפרת לו ונתת עליו ושמת עליו הא כולי האי פולחנא דמשה ויקרא דאהרן איהו לאו הכי אלא יקרא דמשה איהו דהא קב"ה לא בעא פולחנא דאהרן אלא על ידא דמשה ואהרן לא יכיל לאתקדשא אלא על ידא דמשה ובכלא אצטריך אהרן למשה וכל האי יקרא דמשה איהו</p>	<p>ואם תאמר והרי כתוב והלבשת את אהרן ואפרת לו ונתת עליו ושמת עליו הרי כל זה עבודתו של משה וכבודו של אהרן הוא לא כך אלא כבודו של משה הוא שהרי הקב"ה לא רצה בעבודתו של אהרן אלא על ידי משה ואהרן לא יכל להתקדש אלא על ידי משה ובכל צריך אהרן למשה וכל זה כבודו של משה הוא.</p>
<p>ועשית כפרת תא הזוי כתיב בפרשתא דא עובדא דשמים וארץ וכל אינון חילין דתמן דהא קב"ה לא פקיד למעבד משכנא אלא כעובדי שמים וארץ למהוי כנוונא דדיורא דלעילא ולא תחברא דא בדא כנוונא דנשמתא ונופא למהוי כלא חד</p>	<p>ועשית כפרת בא וראה כתוב בפרשה זו מעשה שמים וארץ וכל אותם החילות ששם שהרי הקב"ה לא צוה לעשות המשכן אלא כמעשה שמים וארץ להיות כדוגמת הדירה של מעלה ולהתחבר זה בזה כדוגמת הנשמה והגוף להיות הכל אחד.</p>
<p>כתיב בראשית ברא וגו' בראשית הא אוקמוה אבל רוא דעובדא דכפורתא הכא ברמיזא דלעילא שלשלא דמטטרוין גניזא דמשכנא לארמא ארמות קודשא לעילא ותתא בראשית ראשיתא עלאה כפורתא גניזא טמירא דאשתכחא מרוא דנקודה דרישא טמירו עלאה ואתפרש פרישו עלאה לאתנהרא גו טהירו טמירא גו האי כפורתא מטטרוין מטטרוין דאתאחדא מתתא לעילא מגו דחילו דאולא בקושטא גו ארעא הוה אשתכח נהירו דאביד אדם קדמאה ואתשמר ההוא נהירו כגנתא דעדן</p>	<p>כתוב בראשית ברא וגו' בראשית כבר בארוהו אבל סוד של מעשה הכפרת בא כאן ברמז של מעלה שרשרת של מטטרוין סתרי המשכן להרים מעלת הקדשה למעלה ומטה בראשית ראשית העליונה הכפרת השמורה והנסתרת שנמצאת מסוד נקודה ראשונה (הנעלמת) סתימות העליונה ונפרש מסך עליון להאיר (להתטהר) תוך טהירו נעלם תוך הכפרת מטטרוין שנאחז ממטה למעלה מתוך יראה שהולכת באמת תוך הארץ היה נמצא האור שאבד אדם הראשון ונעלם האור ההוא בגן עדן.</p>
<p>סלקא לעילא לא אתיישבא בדוכתיה דהא לא הוה אשתלים מכל סטרין שלימו</p>	<p>הסתלק למעלה ולא התישב במקומו שהרי לא היה נשלם מכל הצדדים שלמות של מטה היה נחסר</p>

רק מצד שהוא ע"י אספקלריא דלא נהרא, אבל במקומו ומקורו הוא משולל מכ"ז, כי שם אין תואר ותבנית כלל. ולכן כד אסתכל בהו משה על עומקן ואמיתתן אתקשי קמיה, ור"ל שהיה קשה לו לכוון בהם לעשותם כדוגמתן שלמעלה מאחר שבמקורן אשר לעילא לעילא אין דוגמא להם כלל. ואמר ליה קודשא בריך הוא, משה אנת בסימנך ואני בסימני, עשה אתה לפי האפשר לך בתבנית וגוויין, ואני אשרה שכינתי וקדושתי בהם גם ע"פ מקורן ושרשן אשר לפי אמיתתן הגם שהוא נעלם ממך איך שהוא. ועכ"ז הנה הסתלק משה מעשייתן כמ"ש בפ' פקודי (שם רמ"א סע"א) וכו', משום שמצא את עצמו שלא אפשר לו לכוין בהם מאומה.

¹²⁵ ע"י שער המצות (פרשת בהעלותך): נקרא אהרן שושבינא דמטרוניתא כנזכר בזוהר (ח"ג נג ע"ב) לפי שהוא גורם תיקונה ובנינה והגדלתה כנזכר.

<p>דלתתא הוה גרע דהא אתאביד בחובה דאדם קדמאה נחת לתתא אתממר גו אילני גנתא אתפשט תמן בכל סטרי גנתא עד דאתיליד חנוך¹²⁶ בן ירד כיון דאתיליד הוה אשתכח סמוך לגנתא שריאת ההוא נהירו לאתנהרא בגווייהו אתרבי ברבו קודשא ושריא עליה נהירו דמנצצא</p>	<p>שהרי נעשה בחטאו של אדם הראשון ירד למטה נחבא תוך אילנות הגן התפשט שם בכל צדדי הגן עד שנולד חנוך בן ירד כיון שנולד היה נמצא סמוך לגן התחיל האור ההוא להאיר בתוכם התרבה ברבוי הקדשה ושרה עליהם אור המתנוצץ.</p>
<p>עאל לגנתא דערן אשכח תמן אילני דחיי וענפוי ואנבוי דאילנא ארח ביה ואתיישב גו רוחא דנהירו דחיי אתו שליחן מלאכי עלאי אוליפו ליה חכמתא עלאה יתבו ליה ספר דהוה טמיר גו אילנא דחיי ואוליף מניה וידע אורחוי דקב"ה ואשתדל אבתריה הה"ד ויתהלך חנוך את האלהים</p>	<p>נכנס לגן עדן מצא שם עץ החיים וענפיו ופרותיו של האילן הריח בו והתישב תוך רוח של אור החיים באו שליחים מלאכים עליונים למדו אותו חכמה עליונה נתנו לו ספר שהיה נסתר תוך עץ החיים ולמד ממנו וידע דרכיו של הקב"ה והשתדל אחריו זהו שכתוב (בראשית ה) ויתהלך חנוך את האלהים</p>
<p>תוספות דף רעז/ב</p>	
<p>עד דההוא נהירו אשתלים בגויה</p>	<p>עד שאותו האור נשלם בתוכו.</p>
<p>כיון דההוא נהירו אשתלים לתתא בעא לסלקא לדוכתיה ובנין לאחזאה ההוא שלימו ברוא דחנוך יומא חד עאל גו גנתא דערן ואחמו ליה טמירין דגנתא ואנח ההוא ספר וכל דחמא לבר ואיהו צניע בגו חברייא לבתר אתלביש ההוא נהירו גו ההוא לבושא לאחזאה לעילא ולמהוי כסופא בהדיה לכל אינון דעברו קטרוגא במאריהון דלא יתברי בר נש בעלמא הה"ד ואינון כי לקח אותו אלהים ואינון בהאי עלמא ואינון כדקא הוה בהאי עלמא כי לקח אותו אלהים לדיוקנא אחרא בהאי איהו נער תדיר</p>	<p>כיון שאותו האור נשלם למטה רצה לעלות למקומו וכדי להראות אותו השלמות בסוד של חנוך יום אחד נכנס תוך גן עדן והראו לו נסתרות הגן והניח אותו ספר וכל מה שראה בחוץ והוא מצנוע בין החברים אחר כך התלבש אותו האור תוך אותו הלבוש להראות למעלה ולהיות בושה עמו לכל אותם שעשו קטרוג ברבונם שלא יבא האדם בעולם זהו שכתוב ואינון כי לקח אתו אלהים ואינון בעולם הזה ואינון כמו שהיה בעולם הזה כי לקח אתו אלהים לצורה אחרת בזה הוא נער תמיד.</p>
<p>ורוא דא אוקימנא חנוך לנער¹²⁷ על פי דרכו לאנהגא עלמין כלהו גם כי יזקין לא</p>	<p>וסוד זה בארנו חנך לנער על פי דרכו להנהיג העולמות כולם גם כי</p>

¹²⁶ האריז"ל בשער הפסוקים (דף י"ד ע"ג) אמר כי אור הזיהרא עלאה אשר נסתלק מאדה"ר ע"י החטא דעה"ד היתה יושבת בין החומות של ג"ע שלש מאות שנה, עד שבא חנוך (וע' זוה"ק ח"ב רע"ז א') באותן הג' מאות שנה ותיקון ובירר את השם אלהים דיוד"ין שמספרו ש', ונתברר ונזדכך שם אלהים על ידו, וז"ש ויתהלך חנוך את האלהים. ותיקן בזה מה שעוות אדה"ר, וזכה ע"ז ליקח את הזיהרא עלאה דאדה"ר, וכמ"ש בזוהר חדש (נד ע"ד סט ע"ב). ולכך לא טעם הוא טעם מיתה כלל, ועלה למעלה ונעשה למלאך מט"ט, כמ"ש באותיות דר"ע ובפרקי היכלות וכנודע (דע"ה ח"א נג ע"ב), בספר הליקוטים (פ' בראשית יד ע"ג). ומבואר שם וכן בספר הגלגולים (פרק יט) כי חנוך נטל סוד הנשמה דזיהרא עלאה דאצילות, ואלהיה נטל סוד הרוח דזיהרא עלאה דאצילות, והנפש ניתן לקין והבל כדי לתקנה וע' ספר הגלגולים (שם פרק כא), ואח"כ ניתן לנדב ואביהוא ואח"כ בפנחס ע"ש פ' נ"ב ובספר שער הגלגולים (הקדמה לב). ומשה רבינו ע"ה זכה לנשמה ורוח דזיהרא עלאה דאצילות אשר בהדעת וע"ש פ' ט"ו, והאבות להרוח דאצילות אברהם בחסד יצחק בגבורה יעקב בת"ת, וישנם בכ"ז דרושים ארוכים הרבה כמו שמבואר בספר הגלגולים שם (דע"ה ח"ב לא ע"ב).

¹²⁷ חנוך לנער נער הידוע שממנו בא היצ"ט לאדם שיצ"ט ויצה"ר הן מט"ט וס"ם כידוע וכמ"ש בר"מ פ' בא ועבת"ח פ"ו ב' ותלד את חנוך חנוך מסט' דקין ודא יצה"ר חנוכא לביש ואית חנוך מסט' דאנוש דאיהו יצ"ט חנוכא לטב ואתמר ביה ויתהלך חנוך כו' אנוש מתמן אתייחסו כל דרין כו' כל

<p>יסור ממנה דהא אשתכח ביה ואהדר נע"ר בחנוך אתכליל דיוקנא דעלמא טמירא איהו כרסייא דמאריה עביד שליחן בעלמא כד עלמא בדינא נפקא ואקרי מטטרו"ן רבון על כל היילין עלאיין וסבא איהו</p>	<p>יזקין לא יסור ממנה שהרי היה בו ונעשה נער בחנוך נכלל צורה של העולם העליון הוא כסא של אדונו עושה שליחות בעולם כאשר העולם יוצא בדין ונקרא מטטרו"ן שר על כל חיילות העליונים וזקן הוא.</p>
<p>נער עאל מעלמא לעלמא ואתיישבא רוגזא דיוקנא דא אתפרס בפריסו כפורתא ואתצייירן ביה בההוא פריסו תרין דיוקנין חד דכר וחד נוקבא וקיימן תרין רביין עולימין רחימין ברחימו דביקן דא בדא ורזא דא בראשית ברא אלהים פריסו כפורתא סתימאה</p>	<p>נער עולה מעולם לעולם ומתישב הרגז צורה זו נפרסה בפריסת הכפרת והצטירו בו באותו מסך שתי צורות אחת זכר ואחת נקבה ועומדים שני תינוקות עלמים אוהבים דבוקים זה בזה וסוד זה בראשית ברא אלהים פריסת כפרת סתומה.</p>
<p>את השמים ואת הארץ תרין כרובין קיימן בדביקו דחביבותא שמים וארץ לא כתיב אלא את לאסגנאה תרין כרובין כהדא כפרת דא פריסא לנו בטמירו דהיכלא ובתרין סטרין קיימין תרין אלין בראשית סלקא לעילא רזא דיליה נחתא לתתא</p>	<p>את השמים ואת הארץ שני כרובים עומדים בדבקות של חביבות שמים וארץ לא כתוב אלא את לרבות שני כרובים כאחד כפרת זו פרוסה פנימה בסתרי ההיכל ובשני צדדים עומדים שני אלו בראשית עולה למעלה וסוד שלו יורד למטה.</p>
<p>כנוונא דההוא רזא דבראשית סלקא לעילא לעילא ולא אתרשים ברשימו נפקא רשימו לתתא ואתעביד מניה כפורתא עלאה רשימא ברשימין תלתא ברזא יהו"ה אלהינו יהו"ה מאלין תלתא נפקו תלתא אחרנין ואינן שית והיינו בר"א שי"ת</p>	<p>כדוגמת הסוד ההוא של בראשית עולה למעלה למעלה ולא נרשם בסימן יוצא רושם למטה ונעשית ממנו כפרת עליונה רשומה בשלשה רשומים בסוד יהו"ה אלהינו יהו"ה מאלו השלשה יצאו שלשה אחרים והם ששה וזהו בר"א שית.</p>
<p>אתפרס כפורת דא לסטר דרום ומערב ואפיק תרין כרובין כהדא דכר ונוקבא דאשתכחון דא לקבל דא דרום איהו ראש כהן בראש ואיהו דכר מערב איהו נוקבא בת יחידה בת היתה לאברהם ודאי והיינו ברזא דבראשית ב"ת רא"ש י' כפורתא דלא אשתמודעת עד דאתפרס בפריסו ואפיק</p>	<p>ונפרסה כפרת זו לצד דרום ומערב והוציא שני כרובים כאחד זכר ונקבה שנמצאים זה לעמת זה דרום הוא ראש כהן בראש והוא זכר מערב הוא נקבה בת יחידה בת היתה לאברהם ודאי וזה בסוד של בראשית ב"ת ראש י' כפרת שלא נודעת עד שנפרסה בפריסה והוציאה שני אלו כדוגמת זה אות ה'</p>

גלגולים דצדיקיא כו' ור"ל כמ"ש בפרשת פנחס אנוש כחציר ימיו כו' רזא דגלגולא ואמר שם חנוך דנפיק מאנוש איהו מט"ט כו' וכל מלאכין דממנין על נשמתן דגלגולא מתמן הוו כו' והן גלגולין דהבל שהן מסט' אבל חנוך דקין גלגולין מסט' דרע וכן במעשים חנוך לטב וחנוך לביש והכל לפי הרגל של אדם (בהגר"א על תיקון, ז קלו ע"ג). הנער והכללות הוא בבחינת המלכות המתלבשת באורה בו, וחנוך הוא כללות הגשם בה וזהו שאמר אתחדש ההוא כלילו מסטרא דחנוך כדן איהו נער הכלילו עצמו בסוד חדתותא דסיהרא, ובזה יובן פסוק חנוך לנער כי חנוך הוא כללות הגשמות שהנער (ה)מתחדש, ואמר עתה תעשה בדרך שיהיה חנוך דהיינו כללות הגשמות לנער באותו המציאות המתחדש, וכיצד יעשה ענין זה על פי דרכו דחנוך כמו שנהג חנוך שהוא הגשמות הנכלל שם, באותו דרך עצמו צריך שתנהג עצמך לגרום שיהיה חנוך דהיינו הגשמות נכלל לנער דהיינו המתחדש, גם כי יזקין ההוא דיוקנא כו', ירצה שבהתחדש האור פעם אחת במלכות וממנה ולמטה בכללות, הנה יתעכל אותו האור ויזקין מפני שיאכלהו התחתונים וישאבוהו, ואין דרך להיות האור תמידי שם שלא יגרע לעולם אלא בהרבות תמיד תשובה ומעשים טובים ותורה וז"ש גם כי יזקין לא תימא דהא סיכ וכו' ונתעכל ונאכל, אלא ככל זמנא וזמנא דצדיקי וכו' תמיד הוא מתחדש על ידי חידושי מעשים טובים נעשה נער שהוא סוד חדוש האור משם יד"ד לשם אדנ"י ומשם לכללות כדפירשנו (אור יקר שיה"ש יח).

<p>תרין אלין כנוונא דא ה' וע"ד בת ב"ת רא"ש בת לאברהם י' כפורתא לאתפרסא</p>	<p>ועל זה בת ב"ת רא"ש בת לאברהם י' כפרת שנפרסת.</p>
<p>אתהדר כפורתא ממערב לצפון ואתפרס בפריסו ואתגליא דכר דאתאחיד בסטרא דכפורתא ונוקבא אתשמרת לתתא ואתעבידת באר דצפון ורוא דא בראשית ב"ת א"ש י' היא הכפרת ר' (י') היא דאתפרס ואתחזי חד ולא תרין דהא נוקבא אתכפייא לתתא</p>	<p>וחוזרת הכפרת ממערב לצפון ונפרסת בפריסה ומתגלה זכר שאחוז בצד הכפרת ונקבה שמסתתרת למטה ונעשית באר הצפון וסוד זה בראשית ב"ת א"ש י' היא הכפרת ר' (י') היא הפריסה שנפרסת ונראית אחד ולא שנים שהרי הנקבה נכנעת למטה.</p>
<p>ואי תימא ר' כלא חד פריסו עילא ותתא הכי הוא דלא אפריש שמא דא מן דא כלא איהו אלהים אתהדר כפורתא ממערב למזרח פריס פריסו בתרין סטרין בסטרא דמזרח ובסטרא דמערב כיון דכפורתא קיימא במזרח ומערב כדן הדווא אשתכח וחבורא כדקא יאות והאי בת אתכלילת בעטרה כדקא יאות וקיימא באשלמותא וכדן איהו ברוא דיליה בראשית כלא פרודא כלל</p>	<p>ואם תאמר האות ר' הכל פריסה אחת למעלה ולמטה כך הוא שלא נפרד השם הזה מזה הכל הוא אלהים חזרה הכפרת ממערב למזרח נפרסה פריסתה לשני צדדים בצד המזרח ובצד המערב כיון שהכפרת עומדת במזרח ובמערב אזי שמחה נמצאת וחבור כראוי ובת זו נכללת בעטרותיה כראוי ועומדת בשלמותה ואז הוא בסוד שלו בראשית בלא פירוד כלל.</p>
<p>ולקבל תלת זימנין אלין סלקין ישראל תלת זימנין למיחג חגייהו בפסה אתהדר כפורתא בסטר דרום ומערב וכדן ההיא בת קיימא באברהם ואיהי בת ראש ותמן הלל ולאו הלל גמור¹²⁸ דהא תרין כרובין אלין לאו אינון באשלמותא כדקא יאות דהא ישמעאל נפקא ומקטרנא מיומא דר"ה עד יומא דסוכות אתהדר כפורתא מצפון למערב כדן ההיא בת אתכפיא וקיימא ביה ביצחק ולא בהדווא ואיהי ב"ת א"ש ואינון לאו באשלמותא וע"ד לית תמן הלילא כלל דהא עשו נפקא ומקטרנא</p>	<p>וכנגד שלשה זמנים אלו עולים ישראל שלשה זמנים לחג חגם בפסח חוזרת הכפרת בצד דרום ומערב ואז אותה בת עומדת באברהם והיא ב"ת רא"ש ושם הלל ולא הלל גמור שהרי שני כרובים אלו אינם בשלמות כראוי שהרי ישמעאל יוצא ומקטרג ומיום ראש השנה ועד ימי סכות חוזרת הכפרת מצפון למערב אז אותה בת נכנעת ועומדת ביצחק ולא בשמחה והיא ב"ת א"ש והם אינם בשלמות ועל זה אין שם הלל כלל שהרי עשו יוצא ומקטרג.</p>
<p>בסוכות סלקא האי בת ואשתלימת ביה ביצחק ומתחברן דא בדא וכדן הלל גמור עד דאשתכין רונוא וחברותא אשתכח בשבועות עצרת אתהדר כפורתא בסטר מזרח ומערב כדן שלימו אשתכח וחביבו ודביקותא איהו בכל סטרין וחדווא דעלאי ותתאי וכדן תורת ה' תמימה משיבת נפש ובתלת זימנין אלין כפורתא אתהדרת בסטרהא כדקא יאות</p>	<p>בסכות עולה בת זו ונשלמת בו ביצחק ומתחברים זה בזה ואז הלל גמור עד שנרגע הרגז והחבור נמצא בשבועות עצרת חוזרת הכפרת בצד מזרח ומערב ואז שלמות נמצאת וחביבות ודבקות היא בכל הצדדים ושמחה של עליונים ותחתונים ואז תורת ה' תמימה משיבת נפש ובשלשה זמנים אלו חוזרת הכפרת בצדדיה כראוי.</p>
<p>כפורת דא אתפרסא לעילא גו ההוא נקודה שמירא בנהירו קדמאה דאתפרסא</p>	<p>כפרת זו נפרסת למעלה תוך אותה נקודה נעלמת באור הראשון שנפרס</p>

¹²⁸ עי' לעיל קפב ע"ב (לש"ו).

<p>לבתר אתפרס בשלימו ושריא על ההוא פריסו קדמאה כד אתחפייאן גדפי כרובים על האי כפורת בנין דאתחפייא כפורת ולא יהא באתגליא כפורת כפרת כתיב דכד אתי נהירו עלאה אינון כרובים בטשי בגדפייהו וסלקי לון לעילא ואמרינן שירתא מסניאו דההוא חרווא דההוא נהירו כגוונא דא לתתא וכפורתא אתהדר ומאינון תלתא וחד הון כרובים ימינא ושמאלא ימינא שריא ביה רוחא דלעילא מההוא סטרא ושמאלא דהוה למערב באהדרותא דכפורתא קאים לגביה בסטר שמאלא ושריא ביה רוחא דנוקבא ואתחבר דא בדא בחביבו דדכר ונוקבא וכן</p>	<p>ואחר כך נפרסת בשלמות ושורה על הפריסה הראשונה וכאשר סוככים כנפי הכרובים על כפרת זו כדי לסוכך על הכפרת שלא תהיה בגלוי כפורת כפרת כתוב וכאשר בא האור העליון אותם הכרובים מכים בכנפיהם ומעלים אותם למעלה ואומרים שירה מרבי השמחה ההיא של אותו האור וכדוגמת זה הוא למטה והכפרת חוזרת ומאותם השלשה והאחד היו כרובים ימין ושמאל הימין שורה בו רוח של מעלה מאותו צד והשמאלי שהיה למערב בחזרת הכפרת עומד אצלו בצד שמאלו ושורה בו רוח נקבה ומתחברים זה בזה בחביבות של זכר ונקבה וכן</p>
<p>תוספות דף רעה/א</p>	
<p>לכל סטרינן באהדרותא דכפורתא ולעולם תרינן אינון דכר ונוקבא לתתא בהאי עלמא אינון תרינן ולא יתיר</p>	<p>לכל הצדדים בסבוב הכפרת ולעולם הם שנים זכר ונקבה למטה בעולם הזה הם שנים ולא יותר.</p>
<p>ואי תימא לעילא הואיל ואצטריך דבקותא בכפורתא איך יתהדר כפורתא ודאי בההוא אהדרותא אתדבק דא בדא ותדיר אתדבק בה כגוונא דכרובים אינון לעילא קיימן על את וניסא והא אוקימנא רוא דכתיב פורשי כנפים סוככים ולא כתיב פרושי כנפים סוככים אלא על את וניסא הון קיימן</p>	<p>ואם תאמר למעלה הואיל (ולא) צריך דבקות בכפרת איך תחזר הכפרת ודאי באותה החזרה מתדבקים זה בזה ותמיד נדבק בה וכדוגמת הכרובים שהם למעלה כך עומדים על אות ונס והרי בארנו הסוד שכתוב פרשי כנפים סוככים ולא כתוב פרושי כנפים סוככים אלא על אות ונס היו עומדים.</p>
<p>זמנין ידיעאן הון סלקאן גרפייהו ופרשי לון לעילא בכל יומא והון מסדרן ומחפיינן על כפורתא וע"ד באת וניסא הון קיימן בכל אתר דרוחא עלאה הוה אתי ושריא ודאי בההוא אתר דשארית אית ביה ממשו וקיימא באת וניסא בר נש איהו מעפרא ועד לא שרא עליה נציצו דרוחא דלעילא לית ביה ממשו כיון דשריא עליה אית ביה ממשו וקיימא בקיומא</p>	<p>זמנים ידועים היו מעלים כנפיהם ופורשים אותם למעלה בכל יום והיו מסתדרים ומחפים על הכפרת ועל זה באות ונס היו עומדים בכל מקום שרוח עליונה היתה באה ושורה ודאי באותו מקום ששורה יש בו ממשות ועומד באות ונס בן אדם שהוא מעפר ועד שלא שורה בו ניצוץ של רוח של מעלה אין בו ממש כיון ששורה עליו יש בו ממשות וקם על עמדו.</p>
<p>ואי תימא דא בלחודוי ת"ח מחוטרא דאהרן דאיהו אעא בלא ממשו כלל כיון דשדר ביה קב"ה זעירו דרוחא קאים בקיומא ואתעביד ביה בריה וממשו ומה אעא דלאו אורחיה בכך כיון דשדר ביה קב"ה חד זעירו דרוחא קאים בקיומיה והוה ביה ממשו כרובים דאינון קדושא וקיימן בקדושה כגוונא דלעילא עאכ"ו</p>	<p>ואם תאמר זה לבדו בא וראה ממטה אהרן שהוא עץ בלא ממשות כלל כיון ששלח בו הקדוש ברוך הוא מעט רוח קם על עמדו ונעשתה ממנו בריה ממש ומה עץ שאין דרכו בכך כיון ששלח הקדוש ברוך הוא בו מעט רוח עמד על עמדו והיה בו ממש כרובים שהם קדושים ועומדים בקדושה כדוגמת מעלה על אחת כמה וכמה.</p>

<p>בכל זמנא דישראל הוו זכאין כרובים הוו דביקן בדביקו אפיין באפיין כיון דהוו סרחין הוו מתהדרן אפייהו דא מן דא מנא הוו ידעי הכא אפליגו עמודין דעלמא אבל בתננא דקורבנא ובקורבנא ע"ג מדבחה וכהנא כד בריך ית עמא באינן תלתא הוו ידעי רזא דכרובין מהדרן אנפיין דא מן דא וקב"ה בעי תיובתא דבנוי</p>	<p>בכל זמן שישראל היו זכאים הכרובים היו דבוקים בדבוק פנים בפנים כיון שסרחו היו חוזרים פניהם זה מזה מנין היו יודעים כאן נחלקו עמודי העולם אבל בעשן של הקרבנות ובקרבנות על גבי המזבח והכהנים כאשר מברכים את העם באלו השלשה היו יודעים סוד הכרובים שמחזירים פנים זה מזה והקדוש ברוך הוא רוצה בתשובת בניו.</p>
<p>תננא דקורבנא כד הוו ישראל זכאין תננא הוה סליק לעילא באורח מישור בעטורא בקולפיין אי לסטר מזרח אי לסטר מערב או בכל סייפי עלמא באורח מישור הוה סליק וכד לא סמא לימינא ולשמאלא כדין רעותא קיימא לעילא ותתא וקב"ה אתרעי בעובדין דישראל בחביבו יתיר</p>	<p>בעשן הקרבנות כאשר היו ישראל זכאים ענן היה עולה למעלה בדרך ישרה כמקל מעטר אם לצד מזרח אם לצד מערב או בכל קצוי העולם בדרך ישרה היה עולה וכאשר לא נטה לימין או לשמאל אז רצון נמצא למעלה ומטה והקדוש ברוך הוא רצה במעשיהם של ישראל באהבה יתרה.</p>
<p>בקורבנא ע"ג מדבחה כד הוו ישראל זכאין הוה מתחזי על גבי אשא דמדבחה דיוקנא דאריה דאכיל קורבנא על מדבחה וכד לא הוו זכאין הוו חמאן דיוקנא דכלבא רביע על מדבחה</p>	<p>בוקרבן שעל המזבח כאשר היו ישראל זכאים היתה נראית על גבי אש המזבח דמות של אריה שאוכל קרבנות על המזבח וכאשר לא היו זכאים היו רואים דמות כלב רובץ על המזבח.</p>
<p>כהנא כד בריך ית עמא בשעתא דזקיף ידוי כד הוו ישראל זכאין ואתחזון לברכא ידוי הוו זקפיין בזקיפו בלא טורח כלל ואתרמו בחדו וברעו כדין שכינתא שריא עלייהו ואזדקיפו אינן מגרמיהו וכדין כהנא הוה ידע דאתחזון ישראל לברכא וברוך לון ברעותא דלבא</p>	<p>הכהן כאשר היה מברך את העם בשעה שהיה זוקף ידיו כאשר היו ישראל זכאים וראויים לברכה ידיו היו זקופות בזקיפה בלי טרחה כלל והתרוממו בשמחה וברצון אז השכינה היתה שורה עליהן ומזדקפות אלו מעצמן ואז היה יודע הכהן שראויים ישראל לברכה ומברך אותם ברצון הלב.</p>
<p>וכד ידוי הוו יקירן ובטורח סגי אזדקפו ולא יכיל לארמא לון אלא ברוב טורח כדין הוה ידע דשכינתא לא שריא על ידוי¹²⁹ וישראל לא אתחזון לברכה דבגין דבשעתא דשכינתא הוה אתייתא לשריא על ידוי כל אינן אצבעאן דאינן בדיוקנא עלאה הוו חדאן בחדו לקבלא לה לשכינתא עלייהו ופרחי לאזדקפא לעילא כמה דהוו חדאן כרובין דהאי עלמא וכ"ש לעילא לקבלא לה לשכינתא על גבייהו</p>	<p>וכאשר ידיו היו כבדים ובטרח רב הזדקפו ולא יכל להרים אותן אלא בהרבה טרח אז היה יודע שהשכינה לא שורה על ידיו וישראל לא ראויים לברכה בגלל שבשעה שהשכינה היתה באה לשרות על ידיו כל אותן אצבעות שהן כצורה העליונה היו שמחות בשמחה לקבל את השכינה עליהן ופורחות להזדקף למעלה כמו שהיו שמחים הכרובים של עולם הזה וכל שכן למעלה כדי לקבל השכינה עליהם.</p>
<p>ורזא דא וידי משה כבדים¹³⁰ וגו' מ"ט בגין דההיא שעתא ישראל לא הוו זכאין וידוי</p>	<p>וסוד זה וידי משה כבדים וגו' למה בגלל שאותה שעה ישראל לא היו זכאים וידי משה כבדו ולא יכל לזקף</p>

¹²⁹ עי' ח"ג קמה ע"א, קמז ע"א.

¹³⁰ עי' לעיל סו ע"א.

<p>דמשה אתייקרו ולא הוה יכיל לזקפא לון דכתיב לעילא על ריב בני ישראל וגו' וכדין ויבא עמלק ואתייקרו ידוי ולא הוה יכיל לזקפא לון עד דקביל ענשא דכתיב (שם) ויקחו אבן וגו' והיה כאשר וגו'</p>	<p>אותן שכתוב למעלה על ריב בני ישראל וגו' ואז נאמר ויבא עמלק וכבדו ידיו ולא היה יכול לזקף אותן עד שקבל ענש שכתוב ויקחו אבן וגו' והיה כאשר וגו'.</p>
<p>כגוונא דא לוחי אבנא כגוונא דכהנא וע"ד כרובים בהווא זמנא דהווי ישראל זכאין הווי אנפין באנפין מתדבקין דא בדא וכד לא הווי זכאין הווי מהדרין אפין אלין מאלין ועל ריזין אלין (נראה דא מן דא) הווי ידעין אי ישראל זכאין אי לא</p>	<p>כמו זה גם לוחות האבן כמו הכהן ועל זה הכרובים בזמן ההוא שהיו ישראל זכאים היו פנים בפנים מתדבקים זה בזה וכאשר לא היו זכאים היו מחזירים פנים אלו מאלו (זה מזה) ועל סודות אלו היו יודעים אם ישראל זכאים או לא.</p>
<p>כרובין רביין וכלא ברזא חד קיימי דכתיב כי נער ישראל ואהבהו¹³¹ ובג"כ כלא בחדתותא דסיהרא קיימי כמה דאתחדי דא בחדתותא הכי איהו כלא ובג"כ נער אינון נערים ורזא דא אשת נעורים דקיימא על תרין נערים בחדתותא עלאה</p>	<p>כרובים תינוקות והכל עומד בסוד אחד שכתוב (הושע יא) כי נער ישראל ואהבהו ובגלל זה הכל בחדוש הירח תלוי כמו שמתחדש זה בחדושו כך הוא הכל ולכן הנער הם נערים וזה סוד אשת נעורים שעומדת על שני נערים בחדוש עליון.</p>
<p>כרובים אנפי עלאי ואנפי זוטרי¹³² ודאי הכי אינון אנפין טמירין לעילא דלא אתגלייאן ובניייהו חדתותא דסיהרא ומילוי דילה אפי זוטרי לתתא כמה דאוקימנא בכפרת לעילא ותתא ברזא דא קיימא את השמים ואת הארץ אלין רזא דתרין כרובים חד דכר וחד נוקבא למהוי דביקין אלין באלין בחביבותא כמה דאתמר את לאסגאה עילא ותתא כחדא למהוי רזא דכרובים כלא בכללא דא</p>	<p>כרובים פנים גדולות ופנים קטנות ודאי כך הם פנים נסתרים למעלה שלא מתגלים ובגללם חדוש הלבנה ומלוי שלה פנים קטנות למטה כמו שבארנו בכפרת למעלה ומטה בסוד אחד עומדים את השמים ואת הארץ אלו הם סוד של שני כרובים אחד זכר ואחד נקבה להיות דבוקים אלו באלו בחביבות כמו שנתבאר את לרבות מעלה ומטה כאחד להיות סוד הכרובים בכלל אחד.</p>
<p>כתיב עבדו את ה' בשמחה חדותא דתרין כרובים¹³³ דהא רביין כל מה דשארי בגווייהו אתהדרו אנפוי כרביא וחדי עמהון ורזא דא כיון דשארי עלייהו מאן דשארי</p>	<p>כתוב עבדו את ה' בשמחה שמחה של שני הכרובים שהרי תינוקות כל מה (מי) שנמצא ביניהם חוזרות פניו כתינוק ושמח עמהם וסוד זה כיון ששורה עליהם מי ששורה חוזר נער</p>

¹³¹ ת"ת נק' אריך אנפין ישראל סבא ויסוד זעיר אנפין נער ישראל ואהבהו דסבין הן בחג"ת אברהם זקן כי זקן יצחק אב זקן כי כבדו כו' ונה"י נערים כידוע כמ"ש והנער שמואל ויהושע בן נון נער והוא נער את בני בלהה ועי' בפרשת בראשית כ"א ב' ושם י"ח ב' אמר אלין אנפי רברבן בדיקנא חתימין כרובין אנפי זוטרא כרביין כו' ואותיות גדולות ואותיות קטנות הן בעמודא דאמצעיתא וצדיק וכן בבינה ומלכות כידוע ואמר הה"ד אורך כו' (בהגר"א על תיקו, ז קלט ע"א).

¹³² חג"ת נקראין אנפי רברבי (זהר חקת רא ע"א), ונה"י נקראין אנפי זוטרי, שני"ה נקראין כרובים ונערים, וכן יסוד נקרא נער כידוע, וכמ"ש בתז"ח (דף פג ע"ג (לד ע"ג)) ואינון אנפי רברבי ואנפי זוטרי (בהגר"א בספד"צ לג ע"ד).

¹³³ עי' ח"א קסג ע"א: כתיב (תהלים ק ב) עבדו את יהו"ה בשמחה באו לפניו ברננה עבדו את יהו"ה בשמחה לקביל עלמא עלאה באו לפניו ברננה לקביל עלמא תתאה זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי בגין כך כתיב (דברים לג כט) אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביהו"ה מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויכחשו וגו'. עי' פרי עץ חיים (שער הזמירות - פרק ד): עבדו את ה' בשמחה, כי את ה', באבא. בשמחה, היא אמא. ועבדו, בסוד מטטרון ו"ק שהוא עבד, בסוד עבודו את אר"א. וזהו דעו כי ה' הוא אלהים, הם או"א. ונלענ"ד חיים, כי דעו הוא לשון זיווג, כמו שנא' וידע אדם את אשתו.

<p>אתהדר נער בחדו דכלא וברעותא אע"ג דאתיא בדינא על עלמא כיון דשאר י עלייהו אתהדר בחדוא נער קטירא בחדו ועלמא אתהדר ברחמי (נ"א ברתחי) מאן דאיהו ברונזא ייתון לגבי נער וישתכך רונזיה ויתהדר בחדוא ושוי גרמיה כרביא וכדין</p>	<p>בשמחה של הכל וברצון אף על גב שחוזר בדין על העולם כיון ששורה עליהם חוזר בשמחה נער קשור בשמחה והעולם חוזר ברחמים (ברגז) מי שהוא ברגז יביאו אצלו תינוק וישקט רגזו ויחזר בשמחה ויעשה עצמו כתינוק ואז</p>
<p>תוספות דף רעח/ב</p>	
<p>כלא בחידו</p>	<p>הכל בשמחה.</p>
<p>ועל רזא דסתרא דא כי נער ישראל ואהבהו לית רחימו וחביבו בר ברביא כתיב יהושע בן נון נער לא ימיש הוה קאים גו משכנא דמשה בגין דההוא אהל דמשה הוה ובשעתא דשכינתא הות אתיא אשתכח תמן יהושע דאיהו נער ומיד הוה בחדו ורעו דחדוא ויהושע אנפוי דסיהרא בכלא בכל רזין דיליה הכי הוה כיון דמשכנא אתבני לא אצטריך יהושע למהוי תמן אלא כרובים הוו תמן ומשתכחי בחביבו דא בדא אנפין באנפין כרביי בחדו וכיון דשאר י עלייהו מיד כולא בחדו ודינא לא אשתכח כלל¹³⁴</p>	<p>ועל סוד זה נאמר כי נער ישראל ואהבהו אין אהבה וחביבות רק בנער כתוב ויהושע בן נון נער לא ימיש היה עומד תוך המשכן של משה בגלל שאותו אהל היה אהל משה ובשעה שהשכינה היתה באה נמצא שם יהושע שהוא נער ומיד היה בשמחה וברצון של השמחה ויהושע שפניו הם כלבנה בכל בכל הסודות שלו כך היה וכיון שנבנה המשכן לא היה צריך יהושע להיות שם אלא כרובים היו שם ונמצאים בחביבות זה בזה פנים בפנים כנערים בשמחה וכיון ששורה עליהם מיד הכל בשמחה ודין לא נמצא כלל.</p>
<p>בג"כ קב"ה רעותיה דעמא ישראל בעו לאחזאה עובדא לתתא לאתערא רחמי ולאעברא דינא דלא ישלוט עלייהו כלל ויהון תדיר בחדוא עמיה זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי כתיב והנער שמואל משרת וגו' כתיב נער וכתיב ושמואל בקראי שמו ותנינן שקול היה שמואל כנגד משה ואהרן אי שקול איהו כמשה ואהרן אמאי כתיב נער דהא בכמה דרגין אינון לא הוה מטי אפילו לדרגא זעירא דמשה כ"ש למהוי שקיל בתרווייהו</p>	<p>בגלל זה הקב"ה שרצונו בעם ישראל רצה להראות מעשה למטה לעורר רחמים ולהעביר דין שלא ישלט עליהם כלל ויהיו תמיד בשמחה עמו זכאים הם בעולם הזה ובעולם הבא כתוב והנער שמואל משרת וגו' כתוב נער וכתוב ושמואל בוקראי שמו ולמדנו שקול היה משה כנגד משה ואהרן אם שקול כמשה ואהרן מדוע כתוב נער שהרי כמה מדרגות הן ולא היה מגיע אפילו למדרגה קטנה של משה כל שכן להיות שקול כשניהם.</p>
<p>אלא האי קרא הכי הוא (שם) משה ואהרן בכהניו משה איהו נביאה מהימנא עלאה על כל שאר נביאיא אהרן בכהניו איהו כהנא עלאה על כל שאר כהני עלמא דלא הוה כהנא רבא דסליק בדרגא עלאה כאהרן זכה אהרן לכהונה ונבואה נביא וכהן מה דלא זכה כהנא אהרא ואי תימא הא זכריה כהן ונביא הוה ההיא נבואה לשעתא הוה וכו' כמו שכתוב בדפוס</p>	<p>אלא פסוק זה כך הוא משה ואהרן בכהניו משה הוא נביא נאמן עליון על כל שאר הנביאים אהרן בכהניו והוא כהן עליון על כל כהני העולם שלא היה כהן גדול שעולה במדרגה עליונה כאהרן זכה אהרן לכהונה ונבואה נביא וכהן מה שלא זכה כהן אחר ואם תאמר הרי זכריה כהן ונביא היה הנבואה ההיא היתה לשעה.</p>

¹³⁴ עי' לעיל קסד ע"א.